

TMMOB ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI

BİLGİ BELGE MERKEZİ(BBM)

Döküman Bilgileri

EMO BBM Yayın Kodu	: 34
Raporun Adı	: Enerjide Yeni Dönem,Yeni Bir Yaklaşım
Raporun Yayın Tarihi	: Mart 2004
Yayın Dili	: Türkçe
Raporun Konusu	: Enerji ve Madencilik Sektörü
Raporun Kaynağı	: Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı,Mart 2004
Anahtar Kelimeler	: Enerji
Yazar 1	: Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı

Açıklama

Bu doküman Elektrik Mühendisleri Odası tarafından açık arşiv niteliğinde olarak bilginin paylaşımı ve aktarımı amacı ile eklenmiştir.

Odamız üyeleri kendilerine ait her türlü çalışmayı EMOP/Üye alanında bulunan veri giriş formu aracılığı ile bilgi belge merkezinde yer almasını sağlayabileceklerdir. Ayrıca diğer kişiler çalışmalarını e-posta (bbm@emo.org.tr) yolu ile göndererek de bu işlemin gerçekleşmesini sağlayabileceklerdir. Herhangi bir dergide yayınlanmış akademik çalışmaların dergideki formatı ile aynen yer almaması koşulu ile telif hakları ihlali söz konusu değildir.

Elektrik Mühendisleri Odası Bilgi Belge Merkezi'nde yer alan tüm bilgilerden kaynağı gösterilerek yararlanılabilir.

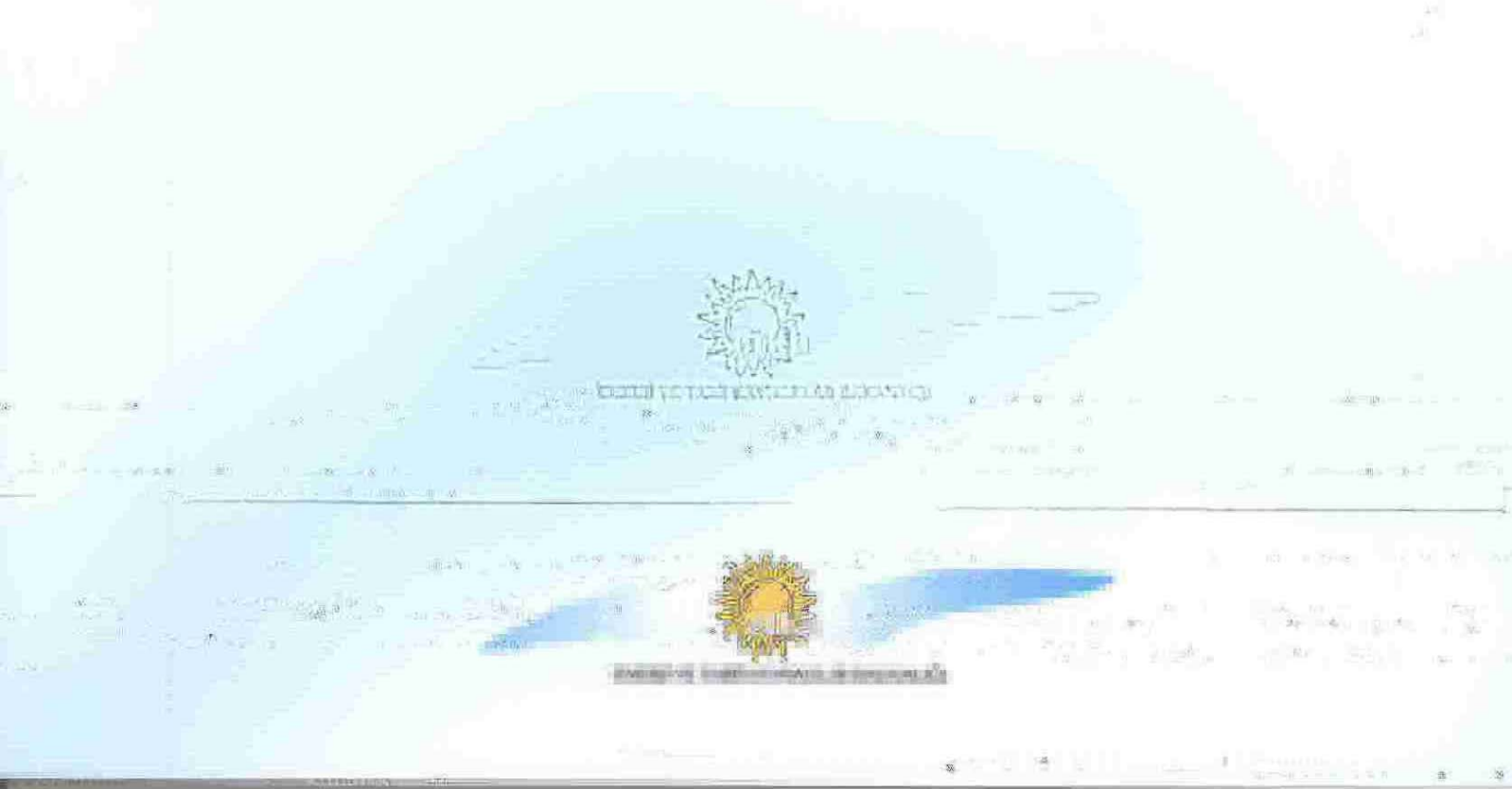
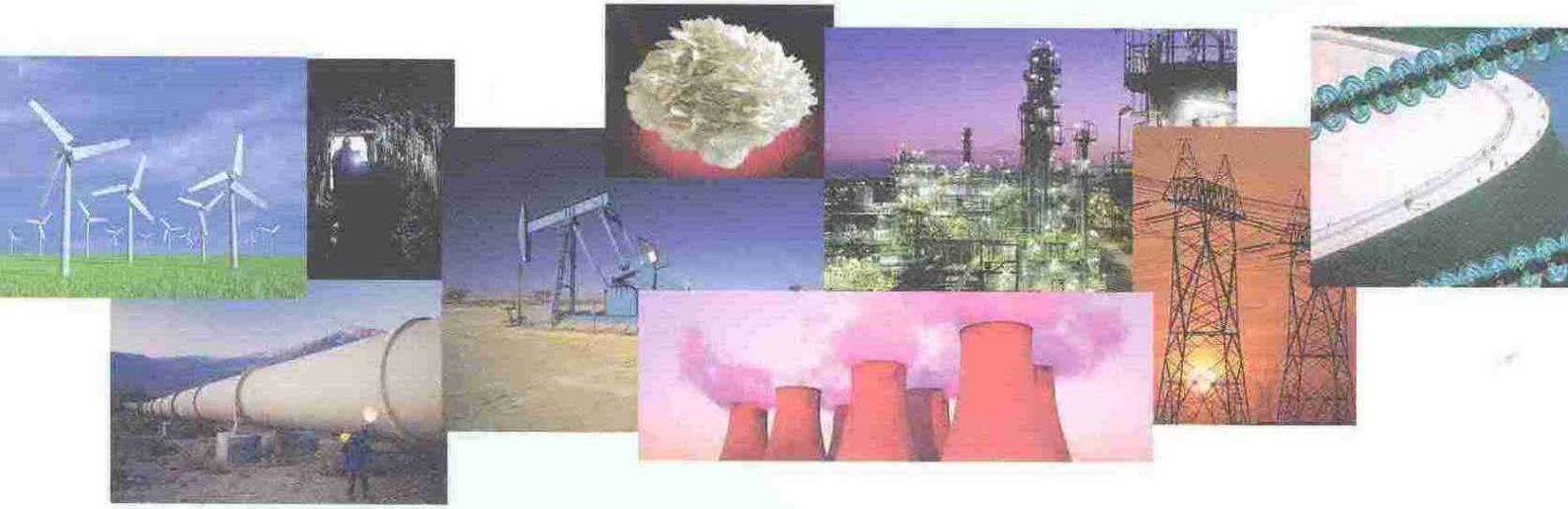
Bilgi Belge Merkezi'nde bulunan çalışmalardan yararlanıldığında, kullanan kişinin kaynak göstermesi etik açısından gerekli ve zorunludur. Kaynak gösterilmesinde kullanılan çalışmanın adı ve yazarıyla birlikte belgenin URL adresi (http://bbm.emo.org.tr/genel/katalog_detay.php?katalog=4&kayit=34) verilmelidir.

Geleceğimiz için...

ENERJİDE

YENİ DÖNEM,

YENİ BİR YAKLAŞIM

ENERJİDE YENİ DÖNEM, YENİ BİR YAKLAŞIM
ENERJİ VE TABİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI
MART 2004

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	8
ENERJİ SEKTÖRÜ.....	14
ELEKTRİK ENERJİSİ.....	16
PETROL.....	34
ENERJİ VERİMLİLİĞİ.....	40
NÜKLEER ENERJİ.....	46
SU VE SULAMA.....	53
MADENCİLİK SEKTÖRÜ.....	61
KÖMÜR.....	69
BOR.....	73
ENERJİ KÖPRÜSÜ HEDEFİNE DOĞRU KOŞAR ADIM.....	77
SONSÖZ.....	81

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

ÖNSÖZ: ENERJİDE YANLIŞLARA "DUR" DEDİ YENİ BİR YAKLAŞIM GETİRDİK	8
---	----------

I - ENERJİ SEKTÖRÜ	14
---------------------------------	-----------

1. ELEKTRİK ENERJİSİ	16
-----------------------------------	-----------

• Elektrikte Gerçekleştirilen İndirim ve Kolaylıklar:	17
• "Güç Bedeli" Uygulaması Kaldırıldı	17
• TRT Payı İndirildi	17
• 150 Kilovatsaat Üzeri Tüketime %50 Zam Uygulamasına Son Verildi	17
• Sanayi Elektrikliğinde % 5 İndirime Gidildi	17
• Yaklaşık 1.5 Milyon Elektrik Abonesine Borçlarını Ödeme Kolaylığı Sağlandı	17
• Tarımsal Sulama Abonelerine Ödeme Kolaylığı Sağlandı	17
• Elektrik Fiyatlarında %24 "Reel İyileşme" Sağlandı	18
• Elektrikçi Hiç Zam Yapılmadığı Halde Enerji KİT'leri 1 Katrilyon TL Karda	18
• Kaçak Elektrik Kullanımına Karşı Amansız Bir Mücadeleye Girdik	18
• 2003 Yılında Kaçakla Mücadele Yeni Bir Anlayışla Ele Alındı	18
• Gecikme Faizi %4'e Çekildi	19
• İmar İzni Olmayan Yapılarda Kaçak Elektrik Kullanımının Önüne Geçecek Yasal Düzenleme Yapıldı	19
• 2004 Yılında Kaçağı Dünya Standartlarına İndirecek Yeni Bir Model Başlatılıyor	19
• Yap-İşlet-Devret'lerle İlgili Sorunları Çözme Kararlılığınız	19
• Elektrik Sektöründe Serbest Piyasaya Geçişe Direnen ÇEAŞ ve KEPEZ'in Kullanımında Bulunan Tesis ve Varlıklar Geri Alındı	20
• Kemerköy, Yeniköy ve Yatağan Termik Santrallerinin Özelleştirilmesine Yönelik İlk Adım Atıldı	20
• Oymapınar Hidroelektrik Santrali, Seydişehir Alüminyum Tesisleri'ne Devredildi	20

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

	Sayfa
• Kurulu Gücümüzde %13.3'lük Artış Sağlandı	20
• Tüketimimiz % 7.2 Arttı	21
• Üretimimiz % 7.7 Artarken, Dış Alımlarımız %51.7 Azalmıştır	21
• Yerli Kaynaklarımızın Enerji Üretimindeki Payı Artırıldı	21
• Yüksek Gerilim İletim Hatları, Büyük Şehirlerimizden Başlayarak Yeraltına İndiriliyor ...	22
• İletim Altyapısı Güçlendiriliyor	22
• Elektrikte Avrupa ile Entegre Hale Geliyoruz	23
• Bulgaristan'dan İthal Edilen Elektrik Durduruldu	23
• Türkmen Elektriği, Doğu Bölgelerimizdeki Gerilim Düşmelerini Önleyecek	23
• Pahalı Elektrik Üreten Mobil Santrallerin Üretimi Durduruldu	23
• Mobil Santraller Irak'a Elektrik İhracına Yönlendiriliyor	24
• İzmir Doğal Gaz Santrali ile Iskenderun İthal Kömür Santrali İşletmeye Alındı; Ankara Doğal Gaz Santrali ise Çok Yakında İşletmeye Alınacak	24
• Akışkan Yataklı Çan Termik Santrali, Nisan Ayında İşletmeye Alınıyor	24
• Elektrik Üretimimizi %6 Artıracak Afşin-Elbistan B Termik Santrali I. Ünitesinin 2004 Yılı Sonunda İşletmeye Alınması İçin Çalışmalar Hızlandırıldı	25
• Enerjide Yol Haritası Yüksek Planlama Kurulu'nda Onaylandı	25
	28
• Doğalgazda Yapılan İndirimler:	28
• Doğalgaz Fiyatlarında Sanayi Sektörü İçin %13.84, Konut Sektörü İçin %16.48 İndirim Yapıldı	28
• Organize Sanayi Bölgeleri İçin %4 İndirim Daha	28
• 2003 Yılı Enflasyonu Göz Önüne Alındığında Toplamda Sanayi Sektörü İçin %27, Konut Sektörü İçin %24 Reel İyileşme Sağlanmıştır	28
• Doğalgaz Tüketimimiz Geçen Yıla Göre %20 Arttı	29
• Yerli Üretimimiz % 34 Arttı	29
• GAZPROM İle Başlatılan Doğalgaz Müzakereleri Ülkemizin Lehine Bir Anlaşmayla Sonuçlandırıldı	29
• Enerji Köprüsü Olma Yolunda Yeni Bir Adım: Mısır İle Doğalgaz Çerçeve Anlaşması İmzalandı	30

- Doğalgazın Yaygınlaştırılmasında 17 Yılda Yapılanı 17 Ayda Yapıyoruz 30
- Türkiye'nin İlk Doğalgaz Depolama Tesisleri Yapılıyor 31

3. PETROL 34

- Petrol Ürünlerindeki Fiyat Değişimleri 34
- Petrol Sektöründe de Serbest Piyasa Modeline Geçiliyor 34
- Cumhuriyet Tarihinde Bir İlk Daha: Yıllardır Çıkarılamayan Petrol Piyasası
Kanununu, Muhalefet Partisinin ve Bütün Piyasa Aktörlerinin Mutabakatıyla Çıkarılmıştır 35
- Petrol Arama ve LPG İçin de Kanunlar Hazır 35
- 2003 Yılında Petrol Arama Çalışmaları İkiye Katlandı;
2004 Yılında Bu da İkiye Katlanacak 36
- İleri Teknoloji Gerektiren Denizlerde de Yabancılarla
Ortak Arama Çalışmaları Yapılıyor 36
- Doğu Karadeniz'deki Petrol Arama Çalışmaları Ümit Verici 37
- Diğer Arama Neticeleri 37
- İthal Etmek Zorunda Olduğumuz Petrolü "Yerinde Garantilemeye" Çalışıyoruz 37
- TPAO Yatırım Bütçesi En Fazla Artan Devlet Kuruluşu 38

4. ENERJİ 40

- Enerji Verimliliği Çalışmaları: 41
 - Enerji Tasarrufuyla Her Yıl Bir Keban Barajı Kazanabiliriz 41
 - Enerji Verimliliği Kanun Tasarısı Hazırlıyoruz 41
 - Tasarruflu Enerji Kullanan Örnek Bir Binanın Kesin Projesi Tamamlandı 42
- Yeni ve Yenilenebilir Enerji Kaynakları: 42
 - Yenilenebilir Enerji Kaynakları Değişmeyen Gündemimiz 42
 - Yenilenebilir Enerji Kaynakları Kanun Tasarısı Çalışmalarımız Sonuçlanmak Üzere 42
 - Türkiye'nin "Jeotermal Enerji Potansiyeli Atlası" 2005 Yılında Çıkacak 43
 - Türkiye "Rüzgar Atlası" "Rüzgar Enerjisi Potansiyeli Atlası"na Dönüştürülüyor 43
 - Küçük HES'ler Türkiye'nin Gündeminde 43
 - Biyo-dizelde Pilot Üretim Tesisi Kuruldu 43

- Biyo-gaz Konusunda "Tip Proje" Hazırlanıyor 44
- Geleceğin Enerjisi Hidrojen Konusunda Treni Kaçırmayacağız 44
- Dünyanın İlk Hidrojen Enerjisi Merkezi İstanbul'a Kazandırıldı 44

5. NÜKLEER ENERJİ 46

- Kalıcı Çözüm İçin Nükleer Enerji 47
- Yeni Nesil Nükleer Reaktörlere Yönelik Çalışmaları Yakından Takip Ediyoruz 48
- Nükleer Enerjide Yerli Kaynağımız Toryum 48
- Nükleer Güvenlik Çalışmaları 48

6. SU VE SULAMA 50

- "Ulusal Su Enstitüsü" Kuruyoruz 53
- Bitmesi Yakın Yatırım Projelerine Öncelik Verdik 53
- 2003 Yılında Tamamladığımız İşler: 53
 - İstanbul Yeşilçay 550. Yıl Tesisleri 54
 - Konya İçme Suyu Projesi 54
 - Konya Suğla Depolaması 54
 - Balıkesir Ana Besleme ve İsale Hattı İnşaatı ile Balıkesir İçme Suyu Arıtma Tesis ve Terfi Merkezi 54
 - Derinöz Barajı 54
 - Samsun İçme Suyu Tesisleri 54
 - Samsun - Havza - Dereköy Göleti 54
 - Samsun - Vezirköprü - Duruçay Göleti 54
 - Büyüksu ve Kuruçay Dereleri, Seben Aladağ ve Mengen Çayı Islahları 54
 - Ordu Baraj ve Hidroelektrik Santrallerine Ulaşım Yolu İnşaatı 54
 - Karabük Taşkın Koruma Projesi 55
 - Karabük İçme Suyu Projesi Ana İsale Hattı ve Ana Besleme Hatları ile Su Hazneleri ve Terfi Merkezleri İnşaatı 55
 - Kürtün Barajı ve HES Tesisleri İnşaatı 55
 - Kirazlık Tüneli 55
 - Kocaeli - Kandıra - Arıklar Göleti ve Sulama İnşaatı 55

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

Sayfa

• Bursa - İnegöl - Kurşunlu Göleti	55
• Bursa - İznik II. Merhale, Ömerli, Orhaniye, Elbeyli, Yeniköy Pompaj Sulaması İkmal	55
• Eskişehir - Mihaliçcik - Sekiören Göleti ve Sulama Şebekesi	56
• Bilecik - Kızıldamlar Barajı	56
• Kütahya - Gediz - Gümele Göleti Sulaması	56
• Çankırı - Şabanözü - Ödek Köyü Göleti ve Sulaması İnşaatı	56
• Berdan II. Merhale Projesi Mersin İçme Suyu Isale Hattı II. Kısım İnşaatı	56
• Sinop - Durağan - Karaca Göleti ve Sulaması İnşaatı	56
• Amasya - Suluova - Yedikır Sağ Sahil Pompaj Sulaması İnşaatı	56
• Amasya Merkez - İbecik Göleti ve Sulaması İnşaatı	56
• Tokat Merkez - Kızık Göleti ve Sulaması İnşaatı	56
• Tunceli - Mercan HES ve Tesisleri İnşaatı	56
• Elazığ Merkez - Kepektaş Göleti Sulaması ve İnşaatı	56
• Diyarbakır - Kralkızı - Dicle Pompaj Sulaması I. Kısım İnşaatı	56
• Nevşehir - Ayhanlar Projesi Ayhanlar Barajı İnşaatı	57
• Kayseri - Bahçelik Projesi Bahçelik Barajı İnşaatı	57
• Kırşehir - Mucur - Yeniköy Projesi Yeniköy Göleti İnşaatı	57
• Antalya - Merkez - Hatipler Göleti ve Sulaması	57
• Antalya - Aşağı Aksu II. Merhale Projesi Sol Sahil Pompaj Sulama Tesisleri	57
• Van - Özalp - Gölegen Göleti İnşaatı	57
• Afyon - Sandıklı - Karacaören Göleti ve Sulaması İnşaatı	57
• Isparta - Eğirdir - Barla Göleti ve Sulaması İnşaatı	57
• Sivas - İmranlı Barajı İnşaatı	57
• Sivas - Divriği Sulaması II. Kısım İkmal İnşaatı	58
• Sivas - 4 Eylül Barajı İnşaatı	58
• GAP (Gaziantep Acil İçmesuyu) Projesi Adıyaman - Çataltepe - Kartalkaya Terfi Hattı İnşaatı	58
• Aydın - Büyük Menderes Nehri Kabartma Tesisleri Altyapı İnşaatı	58
• Denizli - Gökpınar Vali Recep Yazıcıoğlu Barajı İnşaatı	58
• Balıkesir - İvrindi Korucu Göleti ve Sulaması	58
• Balıkesir - Pamukçu ve Aslıhantepecik Ovaları Sulama İnşaatı	58

• Kars Acil İçme Suyu Temin Tesisleri	58
• Batman Barajı ve HES	58
• Şanlıurfa Arıtma Tesisi ve Pompa İstasyonları İnşaatı	59
• Kütahya - Pullar Göleti	59
• Ergene Nehri I. Kısım 33 Km'lik İslah Çalışmaları	59
• İki Büyük Barajı Daha Ülkemize Kazandırmak İçin Yeniden Girişimde Bulunduk:	59
• Yusufeli Barajı	59
• Ilısu Barajı	59
• "Milli Ağaçlandırma Seferberliği" Başlattık: 2003 Yılında 350 Bin Fidan Diktik, 60 Milyon Daha Dikeceğiz	59

II) MADENCİLİK SEKTÖRÜ

61

6

• Ülkemizin Madencilik Potansiyeli	62
• GSMH İçinde Madencilik	63
• Madencilik Sektöründe Yabancı Sermaye Yatırımları	63
• Maden İhracatımız %25.3 Arttı	64
• Madencilik Sektörünün Sorunlarını Biliyoruz	64
• Madencilikte Yeni Dönem: Yeni Maden Kanunu Tasarısı TBMM'de	65
• Bu Tasarıyla:	65
• "Maden" Tanımı Genişliyor	65
• Madencilikte Bürokrasiye Son Veriliyor	65
• Ön İşletme Dönemi Kaldırılıyor	65
• İşletilmeden Atıl Olarak Yeraltına Mahkum Edilen Madenlerimiz Dönemi Kapanıyor	65
• Madenciliğimiz Özel Sektör Yatırımlarına Cazip Hale Getiriliyor	65
• Dünya Madencileri Tekrar Türkiye'ye Yatırıma Çağırılıyor	65
• Ekonomimizin Büyümesinde Madenlerimizin İtici Unsur Olmasına İşlerlik Kazandırılıyor	65
• Madencilikte Hammadde Kaynağı Ülke Olmaktan Sanayi Mamülü Üreten Ülke Olmaya Geçmek Temel Politikamızdır	65
• Ülke Madenciliğini Geliştirmek İçin Hedeflerimiz	66
• Atıl Bekletilen Ruhsat Alanları Madencilik Faaliyetlerine Yeniden Açılıyor	66

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

Sayfa

- ETİ Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü Uhdesindeki Bor Dışındaki Maden Sahaları Özel Sektör İşletmeciliğine Açılıyor: Siirt Bakır 8 Trilyon TL'ye Satıldı . 66
- 25 Yıldır Yeraltına Mahkum Edilen Beypazarı Trona Madenimiz Ekonomimize Kazandırılıyor 67
- Maden Arama Çalışmalarında Uydu Teknolojisine Geçtik 67
- Deprem Haritasını MTA Tamamladı 67

1. KÖMÜR 69

- Taşkömürü 70
- Linyit 71
- TKİ'nin Kömür Üretimi Artırıldı 72
- İhtiyaç Sahibi 1.5 Milyon Aileye Kömür Dağıtıldı 72
- TKİ'nin Son Yıllardaki Atılımları ve 2004 Yılı Planları 72

2. BOR 73

- Üniversitelerimiz, Araştırma Kuruluşlarımız ve Üretici Kuruluşlarımızla Bor Uç Ürünlerinin Geliştirilmesini Planlayıp Koordine Edecek Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü Kuruldu 74
- Bor Uç Ürünlerinde Sanayimizle Elele 75
- Bor Yatırımlarına Devam Ediliyor: 75
 - Bigadiç'te II. Ham Bor Öğütme Tesisi Kuruluyor 75
 - Emet Yeni Borik Asit Tesisinde Üretime Başlandı 75
 - Sülfürik Asit Tesisleri İşletmeye Açılıyor 76
 - Susuz Boraks Üretim Tesisi İşletmeye Açılıyor 76
 - Bor Oksit Üretim Tesisi İşletmeye Açılıyor 76
 - Sodyum Perborat Tetrahidrat Üretilmesi İçin Etüt Çalışmalarına Başlandı 76
- Yeni Bor Rezervleri Bulundu 76

ENERJİ KÖPRÜSÜ HAT 77

SONSÖZ 81

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

ÖN SÖZ

ENERJİDE YANLIŞLARA "DUR" DEDİK, YENİ BİR YAKLAŞIM GETİRDİK

- Kamuoyunun da yakından izlediği gibi, göreve geldiğimiz günlerde, enerji alanında:
 - Büyük çaplı **yolsuzluklar** yapıldığı iddiaları ile ülkemiz çalkalanıyordu.
 - **Siyasal boşluk** ve hatta **başbozukluk** sektörü karabasan gibi kasıp kavuruyordu.
 - **Tabii kaynaklarımız** atıl bırakılmış, **dışa bağımlılığımız** artmıştı.
 - Enerji üretiminde uzun vadeli bakışlar yerine günübirlik tedbirlerle iş görülüyordu.
 - **Otomotiğe bağlanmış zamlar** halkımızı, sanayicimizi ve ihracatçımızı perişan ediyordu.

■ Tüm bu ve benzeri kötü gidişe "**dur**" diyerek işe başladık.

■ Görevde bulunduğumuz **bir yılı** aşkın süre içinde, **kısa vadeli üç hedefimize** ulaştık:

- Akıl almaz **usulsüzlük** ve **çarpıklıkların** yaşandığı enerji sektörünü **istikrara** kavuşturduk.
- Ülkemizin enerji ihtiyacına ilişkin "**gelecek**" kaygılarını giderdik. **Kısa, orta ve uzun vadeli politikalar** hazırlayarak, enerji alanında ülkemizin önünü aydınlattık. Güvenli bir ortam tesis ettik.
- **Verimli çalışarak, israfı önleyerek**, yeni bir "**işletmecilik anlayışını**" sistem olarak oturttuk.

Şu anda Bakanlığımızda, "**ne yaptığı belli bir yönetim, ne yapacağını bilen bir kadro**" bulunmaktadır. Kaynaklarımızı ve yeteneklerimizi, sadece **geçmişte düşünemeyenlere** değil, aynı zamanda **geçmişte başarısız olanlara** ve **başarıların geliştirilmesine** yönlendirdik.

Ortaya koyduğumuz **performansımızın göstergeleri** olarak;

Elektrik ve doğalgaz fiyatlarında indirimlere giderek, halkımızın ihtiyaçlarını, sanayicimizin beklentilerini öncelikli olarak dikkate aldık.

Hiçbir zaman konunun "**sosyal boyutunu**" gözardı etmedik; **dar gelirli vatandaşımızı** gözettik.

Uluslararası anlaşmalarda ülke çıkarını öne çıkaran yaklaşımlarla elde ettiğimiz başarılarla, **küreselleşen enerji pazarında etkin olabileceğimizi** kanıtladık.

Kısa zamanda katettiğimiz mesafeyi yeterli görmeksizin, **yol haritamız üzerinde** bizleri bekleyen çok önemli işler olduğunun bilinci içerisindeyiz.

Türkiye'yi, dünya enerji trafiğinin, **enerji koridoru** ve **enerji terminali** haline getirmek;

Yerli, yeni ve yenilenebilir kaynaklarımızdan azami ölçüde yararlanmak;

En ucuz enerjinin **tasarruf** edilen ve **verimli** kullanılan enerji olduğu anlayışı ile, ülke genelinde enerjinin verimli tüketimini teşvik etmek ve tüm toplum kesimlerinde **enerji kültürünün** gelişmesini sağlamak; enerji konusunu halkımızın gündelik hayatında kolay **algılanabilir** kılmak;

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

- **Açık ve adil bir rekabet ortamına sahip serbest piyasa mekanizması ile halkımıza daha ekonomik, daha güvenilir ve daha kaliteli enerji sunmak**

vazgeçilmez hedeflerimizdir.

■ Göreve başlarken, yönetim perspektifimizi "**proaktif yönetim**" ilkesi üzerine inşa ettik:

- Sorun çıktıktan sonra çözüm arayışı peşinde koşan değil, **sorunun çıkmasını önleyen,**
- **Ölçülebilir hedefler** üzerinden hizmetlerdeki isabet performansını öncelikle gözeten,
- **Yenilikçi yaklaşımlarla** çağın güncel enstrümanlarından zamanında yararlanan,

geleceğe odaklı bir yönetim anlayışını benimsedik. Geride bıraktığımız hizmetlerimizde olduğu gibi yol haritamızdaki hedeflerimizi de aynı yönetim anlayışı ile gerçekleştireceğiz.

■ 2002 yılında Ülkemizin enerji ihtiyacının **ancak %31'i yerli kaynaklarla** karşılanmıştı ve bu oran her yıl düşme eğiliminde idi. Gerekli tedbirleri almamış olsaydık, yaptığımız projeksiyonlara göre, **2020 yılında enerjide dışa bağımlılığımızın %80' lere ulaşması kaçınılmaz görünmekteydi.** Analizlerimizin sonucunda, bu bağımlılığın oldukça vahim **siyasal, ekonomik ve sosyal sonuçlarının** olacağını tespit ettik; etkenlerini belirledik ve **hedefimizi** ortaya koyduk: **En kısa yoldan, en kısa zamanda yerli ve yenilenebilir kaynaklarımıza yönelmek.**

■ Sözelimi oldukça zengin tabii kaynaklarımız olan su ve kömürden daha etkin bir şekilde yararlandık. Yerli kaynaklarla elektrik enerjisi üretiminde 1 yılda 10 milyar kilovatsaat artış sağladık ve **günlük 2 milyon Dolarlık kazanç** elde ettik.

■ **Küçük akarsularımızın, rüzgar, güneş, jeotermal ve biyo-kütle kaynaklarımızın** tamamından **güncel teknolojileri** kullanarak yararlanmak için gerekli **araştırma - geliştirme çalışmalarını** yaptık; **yasal çalışmalar**ı da tamamlamak üzereyiz. Ayrıca, **Uluslararası Hidrojen Enerjisi Teknolojileri Merkezi'ni** İstanbul'a kazandırdık. Hidrojenden enerji üretimini sağlayacak teknik bilgiyi üreten ülkelerin başında yer almayı amaçlıyoruz. Kısaca, **geleceğin enerjisi** olarak nitelenen **hidrojen enerjisi "trenini kaçırmak"** istemiyoruz.

■ Öte yandan, şimdiye kadar unutulmuş olan **Küçük Hidroelektrik Santralleri (HES)** potansiyelimizi devreye sokmak için gerekli çalışmaları başlattık. Santrallerinde kullanılacak **mikro türbünlerin üretimi** tamamen **yerli kaynak ve sermayeyle** gerçekleştirilecek olan bu projemizle, aynı zamanda **KOBİ'lerimizi** harekete geçirmeyi hedefliyoruz. Bu yolla önemli bir imalat ve **istihdam** imkanı meydana geleceğine inanıyoruz.

~ **Doğru bilgilere sahip olunmadan doğru kararlar alınamaz.** Ülkemizde hemen hemen her alanda yaşanan bilgi eksikliği ve **rakam karmaşası** enerji sektöründe de kendini göstermektedir. Biz, "proaktif yönetim" anlayışımızın bir gereği olarak, politika, plan ve programlarımızdaki isabetin sağlanabilmesi bakımından, **bilgi ve bilişim teknolojilerinden** daha etkin biçimde yararlanılmasına öncelik verdik.

Bu bağlamda;

Kullandığımız bilgilerin, güvenilir, güncel ve uyumlu olmasını,

Bilgiye erişimin kolaylaştırılmasını,

Sektördeki gelişimin uluslararası kabul görmüş göstergeler yardımıyla izlenmesini ve değerlendirilmesini ve

Politika ve planların geliştirilmesine yardımcı olacak şekilde projeksiyonların hazırlanmasını temin etmek amacıyla, "**Ulusal Enerji Bilgi Yönetim Merkezinin**" kuruluş çalışmalarını öncelikle başlattık. Ayrıca,

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

yeni politika ve stratejilerin geliştirilmesine katkıda bulunmak, ülke genelinde enerji teknolojilerinin gelişimi için yönlendirme ve destekleme çalışmaları yapmak ve "Ulusal Enerji Bilgi Yönetim Merkezini" yönetmek üzere, "Ulusal Enerji Enstitüsünün" kuruluşu ile ilgili yasal çalışmalarını son aşamaya getirdik.

■ Çalışmalarımızdaki katılımcılığı ve şeffaflığı daha da güçlendirmek; toplumumuzdaki enerji kültürünün gelişimine katkıda bulunmak; halkımızın gündelik hayatında enerjiyi daha iyi algılayabilmesine, enerji vasıtalarını ve Bakanlığımızın çalışmalarını yakından tanıyabilmesine yardımcı olmak amacıyla bilgi ve eğitim unsurları ön plana çıkartılmış olan bir "Enerji Parkı"nın inşasını tamamladık.

■ Diğer taraftan, yıllardır ihmal edilen Madencilik alanında;

➤ Türk madenciliğine yeni bir atılım imkanı sağlayacak olan yeni Maden Kanunu, yüce Meclisimizden çıkmak üzeredir. Yeraltı kaynaklarımızı harekete geçirmek en büyük özlemimizdir. Yeni Maden Kanunu ile özetle;

- ✓ "Maden" tanımı genişletilmekte,
- ✓ Madencilikte bürokrasiye son verilmekte,
- ✓ "Ön İşletme Dönemi" kaldırılmakta,
- ✓ İşletmeden atıl olarak yeraltına mahkum edilen madenlerimiz dönemi kapanmakta,
- ✓ Madencilğimiz özel sektör yatırımlarına cazip hale getirilmekte,
- ✓ Dünya madencileri tekrar Türkiye'ye yatırıma çağırılmakta,

Ekonomimizin büyümesinde madenlerimizin itici unsur olmasına işlerlik kazandırılmaktadır.

Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü Kanunu yürürlüğe girerek Enstitü çalışmalarına başlamıştır. Amacımız bordan katma değeri yüksek, uç ürünler üretilen ekonomimizin hizmetine sunmaktır.

➤ Yaklaşık 30 milyar Dolarlık bir piyasayı ilgilendiren Petrol Piyasası Kanunu çıkarılarak Cumhuriyet tarihinin bir ilki daha gerçekleştirilmiştir.

■ Enerji fiyatlarında gerçekleştirdiğimiz indirimler, geride bıraktığımız başarıların en önemlileri arasında yerini almıştır. Bizim dönemimize kadar enerji, ülkenin en pahalı ürünlerinin başında geliyordu ve sürekli zam görüyordu. Biz ise enerji alanında "zam" kelimesini sözlüğümüzden çıkarttık. Zira pahalı enerji ekonomi açısından çok büyük bir riskti. Bir kere, üretim maliyetlerini yükseltiyordu ve işletmelerin dış pazarda rekabetini yok ediyordu. İkincisi, ekonomik istikrarı yok ediyordu; yatırım ve istihdamı baltalıyordu. Üçüncüsü, enflasyonun ana müsebbiplerinden birisiydi ve yoksulluk kaynağı haline gelmişti.

Bu ve benzeri olumsuz sonuçları ortadan kaldırmak için yapılması gereken; enerjinin tüketiciye maliyetini azaltmaktır ve cesaretle bir adımla bunu gerçekleştirdik. Zam yağmuruna alışık insanımızı indirim dönemiyle tanıştırdık. Geçen yıla göre elektrik fiyatlarında meskende %24, sanayide %29, doğalgazda ise %27 oranında "reel bazda iyileşme" sağladık. Akaryakıt fiyatlarında zam oranı enflasyon oranının çok altında kaldı. Otogazda yaptığımız indirimler ise %6 düzeyinde gerçekleşti. 1998 Yılında yürürlüğe giren Otomatik Fiyat Kararnamesi çerçevesinde aynı şartlara tabi iken, bizden önceki dönemlerde zamlar yapılırken, indirimler yapılmıyordu. Biz indirimleri de yaparak farkımızı ortaya koyduk.

Elektrik kesintileri ve arızalarının en aza indirilmesi için yıllarca ihmal edilen altyapı yatırımlarını süratle tamamlamak yolunda büyük bir gayret sarfediyor; kaçak ve usulsüz kullanımın üzerine kararlılıkla gidiyor ve gerekli tedbirleri almaya devam ediyoruz.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

- Yolsuzluk, rüşvet, suistimal iddialarının tümüyle unutulmadığı bir piyasada, ister özel, isterse kamu sektöründe olsun, kesinlikle **güvenli bir pazar ortamı** tesis edilemez. **Yolsuzluk** ve **suistimal** iddialarının üzerine **kararlılıkla gittik; gerekli yargı süreçlerini** başlattık.
- Tüm bu çalışmaları yaparken, öncelikle **Bakanlık teşkilatı**, bağlı **kurum ve kuruluşlar** arasında **işbirliği** ve **koordinasyonu** gerçekleştirdik. Bakanlığın Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu gibi **özerk kuruluşlarla** tam bir işbirliği içinde bulunmasını temin ettik ve enerji alanında faaliyet gösteren kamu ve özel sektör kuruluşları arasında irtibat ağı tesis ettik. Bu sayede **enerjinin, insan kaynaklarının** ve **paranın** yönetiminde yüksek verimliliği ve etkinliği sağladık.
- Enerjinin, diğer devlet fonksiyonlarının önemli bir bölümünü yakından ilgilendirdiği gerçeğinden hareketle;
 - **Kamu finansmanı** ve **özelleştirme** açılarından Ekonomiden Sorumlu Devlet Bakanlığı ve Maliye Bakanlığı ile,
 - **Tarımsal sulama** açısından **Tarım ve Köyişleri Bakanlığı** ile,
 - Enerjinin **sanayiinin temel girdilerinden** biri olması açısından **Sanayi ve Ticaret Bakanlığı** ile,
 - **Temiz çevre** açısından **Çevre ve Orman Bakanlığı** ile ve
 - **Uluslararası ilişkiler** açısından da **Dışişleri Bakanlığı** ile sürdürdüğümüz "**koordineli çalışmalarımızı**" daha etkili **güçbirliklerine** dönüştürmenin gayreti içerisindeyiz.
- Ülkemizi **borç ve faiz batağından kurtarmak** için **bazı kısıtlamalara katlanmak** zorunda oluşumuzun, "proaktif yönetim" anlayışı ile geleceğe odaklı yürüttüğümüz çalışmalardaki başarılarımızın katlanarak devamında önemli bir engel teşkil etmemesi için mümkün olan her türlü tedbiri almaya devam edeceğiz.
- **Liyakat sahibi bir ekibiz.**
- **Elbirliği ve işbirliği** ile üstesinden gelemeyeceğimiz herhangi bir işin olmadığına inancımız tamdır.
- Halkımıza, ülkemize ve gelecek nesillerimize **layıkıyla hizmet** etmenin bize bahşedilmiş bir lütuf olduğunu düşünüyoruz.
- **Geleceğimizi hep birlikte inşa edeceğiz.**
- Hükümet olarak amacımız, her bakımdan insanımızın **hayat standardını, yaşam kalitesini** yükseltmektir. Ülkemizi, çağdaş ülkelerin seviyesine taşımak, **dünyanın en büyük ilk 10 ekonomisi** arasına sokmak hedefindeyiz. Devletimiz, dünyanın en saygın ve itibarlı devletleri arasında yer almalıdır. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı olarak bu hedefe katkı sağlamak amacıyla **seferberlik başlattık.**
- Onun için **ortaya aklımız kadar gönlümüzü de koyduk.**

Dr. M. Hilmi GÜLER
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

ENERJİ SEKTÖRÜ

Elektrik Enerjisi ■

Doğalgaz ■

Petrol ■

Enerji Verimliliği, Enerji ve Yenilenebilir ■

Enerji Kaynakları

Nükleer Enerji ■

Su ve Sulama ■

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

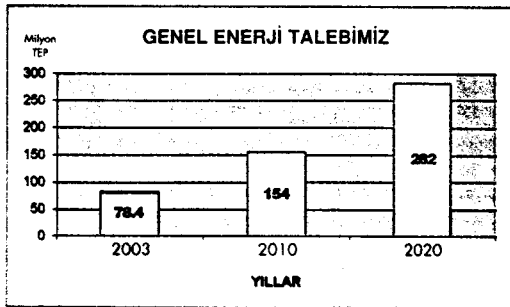
ENERJİ SEKTÖRÜ

■ Türkiye'nin enerji politikası; ülke enerji ihtiyacının amaçlanan ekonomik büyümeyi gerçekleştirecek, sosyal kalkınma hamlelerini destekleyecek ve yönlendirecek şekilde, zamanında, yeterli, güvenilir, ekonomik koşullarda ve çevresel etki de göz önüne alınarak sağlanması olarak belirlenmiştir. Bu doğrultuda yerli kaynaklarımızın mümkün olduğunca hızlı bir şekilde devreye girebilmesi için devlet ve özel sektör ile yabancı sermayenin enerji alanında yatırımlarının artırılmasına dönük yoğun bir çaba içerisindeyiz.

■ Enerji sektörüne kalkınmayı ve refah artışını destekleyici bir yapı ve işleyiş kazandırmak amacıyla, uygulanmakta olan politikaları önceliklerine göre beş ana başlık altında toplayabiliriz:

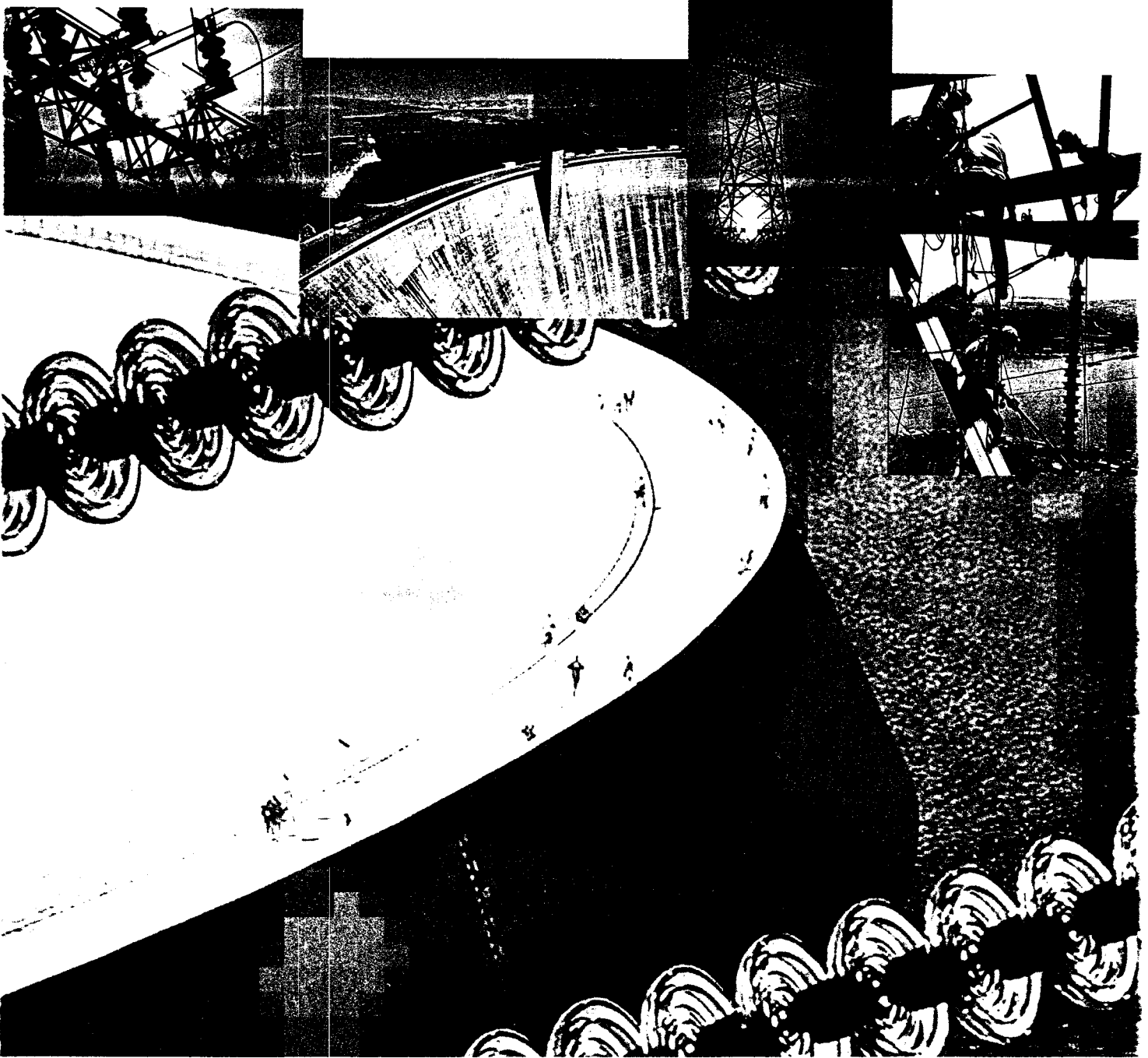
- Sektörün serbestleştirilmesi, enerji piyasasında rekabet ortamı yaratılarak sektör verimliliğinin artırılması ve şeffaflığın sağlanması,
- Doğunun zengin enerji kaynaklarının Batı piyasalarına taşınmasında Türkiye'nin enerji köprüsü işlevini üstlenmesi,
- Enerji talebinin karşılanmasında dışa bağımlılık oranı giderek artan ülkemizde enerji güvenliği için gerekli faaliyetlerin önceliklendirilmesi,
- Enerji kaynaklarının değerlendirilmesi ve tüketilmesinde çevre ile etkileşimin dikkate alınarak sürdürülebilir kalkınma çerçevesinde faaliyet gösterilmesi,
- Çağdaş ülkeler arasında yerimizi alabilmek için enerji teknolojileri çalışmalarının yoğunlaştırılmasıdır.

■ 2002 yılı verilerine göre, ülkemizin birincil enerji kaynakları üretimi 24.6 Mtep (Milyon Ton Petrol Eşdeğeri), genel enerji tüketimi ise 78.4 Mtep olarak gerçekleşmiştir. Genel enerji tüketiminde %39 ile petrol en büyük payı almış olup, bunu %27 ile kömür, %21 ile doğal gaz, geri kalan %13'lük bölümü ise hidrolik dahil olmak üzere yenilenebilir kaynaklar oluşturmuştur. Genel enerji talebimizin 2010 yılında 154 milyon TEP'e, 2020 yılında ise 282 milyon TEP'e ulaşması beklenmektedir.

■ 2002 yılı itibariyle birincil enerji talebinin ancak %31'i yerli kaynaklar ile karşılanmıştır. Gelecek yıllarda bu oran daha da düşmesi beklenmekteyken, Bakanlık olarak enerji güvenirliliği açısından dışa bağımlılığı kabul edilebilir düzeylerde tutmak amacıyla, yerli kaynaklarımız olan kömür ve hidrolik enerjiye gereken önem verilerek, elektrik üretiminin bu kaynaklardan sağlanmasına özen gösterilmiş ve trend tersine çevrilmiştir. Bu durum ülkemizin enerji de dışa bağımlılığını kabul edilebilir düzeylerde tutabilmek açısından olduğu kadar, sağlayabileceği istihdam olanakları açısından da önemlidir.

ELEKTRİK ENERJİSİ

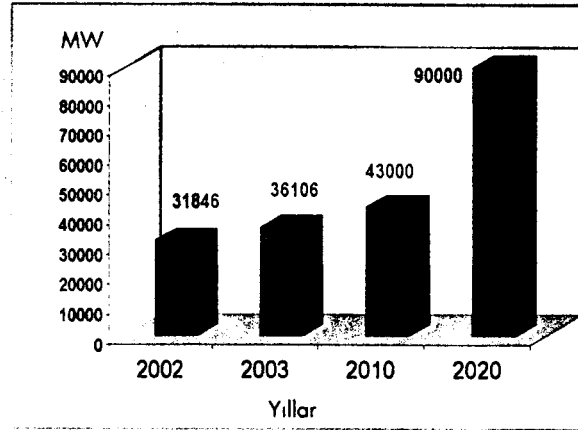
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

elektrik enerjisi

■ Genel enerji talebi içerisinde **elektrik enerjisinin payı**, iletim ve kullanım kolaylığı nedeniyle sürekli artmaktadır. 2002 yılı sonu itibariyle 31 bin 846 megavat olan toplam **Türkiye elektrik enerjisi kurulu gücümüz** devreye alınan yeni santraller ile 2003 yılı sonu itibariyle 36 bin 106 megavata ulaşmıştır.

■ **Elektrik enerjisi tüketimi** 2002 yılında 132.6 milyar kilovatsaat olarak gerçekleşmiş olup, % 7,2 artış ile 2003 yılı sonu itibariyle 142.1 milyar kilovatsaate yükselmiştir. Bu talebin 141.3 milyar kilovatsaati **üretim**, 1.2 milyar kilovatsaati **ithalat** ile karşılanmış olup, 0.4 milyar kilovatsaatlık da **ihracat** gerçekleştirilmiştir.

■ Ülke elektrik talebinin **güvenilir** olarak karşılanmasını sağlamak üzere, yerli ve yabancı **yatırımcıların** şeffaf bir **rekabet ortamında** enerji yatırımlarına yönlendirilmesine ve ekonomimizin elverdiği ölçüde mevcut kamu yatırımlarının süratle tamamlanmasına gereken önem verilmektedir.

■ Ülkemizde **geçmişte uygulanan hatalı politikalar**, dünya standartlarının çok üzerindeki **kayıp ve kaçaklar** elektrik enerjisinin maliyetini oldukça artırmış; dolayısıyla **elektrik enerjisi fiyatlarını yükseltmiştir**. Bu durum, **üretimin önünde en büyük engel** olarak karşımıza çıkmakta, **enerji tüketimini** caydırarak, **büyümeyi yavaşlatan**, yerli **sanayimizin rekabet gücünü** azaltan ve **yabancı sermaye yatırımlarını** engelleyen sonuçlar doğurmaktadır.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

■ **Hükümet Programımızda** da belirtildiği üzere, öncelikli olarak yaşanan **ekonomik kriz** nedeniyle **kapanmak** veya **düşük kapasite** ile çalışmak zorunda kalan **sanayi tesislerinin** tekrar **canlandırılarak** ülkenin **üretim ve istihdam** sorunlarının çözümüne katkı sağlamak ve sanayi ürünlerinin uluslararası pazarlarda **rekabet gücünü** artırmak amacıyla, özellikle sanayimizin önündeki engellerden biri olan **elektrik enerjisi fiyatının aşağı çekilmesi** için mümkün olabilen tedbirler tarafımızca alınmış, alınmakta ve alınacaktır.

Elektrikte Gerçekleştirilen İndirim ve Kolaylıklar:

■ Bakanlığımız, petrol ürünlerine ve doğalgaza bağlı elektrik üretim oranlarını düşürerek yerli kömür ve hidrolikten elektrik üretimini artırmış; ve bu sayede, ortalama üretim maliyetinde önemli düşüşler sağlayarak, **iktidara geldiğimiz günden bu yana elektrik fiyatlarına hiç zam yapmadığımız** gibi aşağıdaki indirimler ve iyileştirmeler de vatandaşlarımıza yansıtılmıştır:

"Güç Bedeli" Uygulaması Kaldırıldı

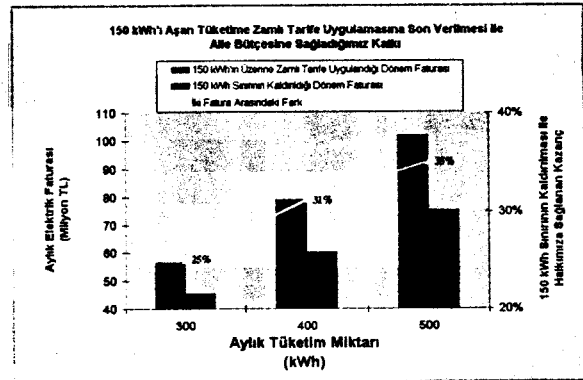
■ Tek terimli tarifieden elektrik enerjisi alan **mesken** abonelerinden 1 milyon TL, **sancıy** abonelerinden 10 milyon TL ve diğer abonelerden ise 4 milyon TL olarak her ay, **fatura başına tahsil edilen güç bedeli uygulaması** 1 Ocak 2003 tarihinden itibaren kaldırılmıştır.

TRT Payı İndirildi

■ 23 Şubat 2003 tarih ve 2003/5201 sayılı Kararname ile; elektrik üretimi, dağıtımı ve ticaretini yapmaya yetkili kılınan kurum, kuruluş ve işletmeler tarafından nihai tüketiciye satılan enerjiden elde edilen gayri safi satış hasılatı üzerinden Türkiye Radyo Televizyon Kurumu'na intikal ettirilen %3,5 oranı tutarındaki pay, %2 olarak belirlenmiş ve Mart 2003 tarifesinde %1,5 oranındaki indirim abonelere yansıtılmıştır. Kalan % 2'lik payın da kaldırılması için **Bakanlar Kurulu Kararı Taslağı** hazırlanarak **Başbakanlığa** sunulmuştur.

150 Kilovatsaat Üzeri Tüketime %50 Zam Uygulamasına Son Verildi

■ Nisan 2003 tarihinden geçerli olmak üzere, meskenlerde puant tarifesi hariç aylık 150 kilovatsaatlik tüketimi aşan her bir kilovatsaat için **%50 zamlı tarife uygulamasına son verilmiştir**. Bu uygulama, aşağıdaki grafikte görüldüğü gibi, 300 kilovatsaat elektrik enerjisi tüketen bir aile için ayda **%25**

oranında indirim demektir.

Sanayi Elektriginde % 5 İndirime Gidildi

■ 1 Kasım 2003 tarihinden geçerli olmak üzere sanayi, endüsiyon ve ark ocakları ile arıtma tesisleri gruplarının elektrik enerjisi tarifesinde **% 5 oranında indirim** yapılmıştır.

Yaklaşık 1.5 Milyon Elektrik Abonesine Borçlarını Ödeme Kolaylığı Sağlandı

■ Bakanlığımız ilgili kuruluşlarından Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş. (TEDAŞ) Yönetim Kurulu'nun 4 Nisan 2003 tarihinde almış olduğu kararla, toplam 1 milyon 570 bin elektrik abonesinin **borçları yeniden yapılandırılarak** ödeme kolaylığı sağlanmış; bu uygulamadan yaklaşık **1.1 katrilyon TL gelir** elde edilmiştir. Böylece hem vatandaşlarımız önemli bir sıkıntıdan kurtarılmış, hem de enerji KİT'lerinin **nakit akışı** iyileştirilmiştir.

Tarımsal Sulama Abonelerine Ödeme Kolaylığı Sağlandı

■ **Tarımsal sulama aboneleri** için; 1 Ocak - 31 Temmuz 2003 tarihleri arasındaki faturalarını 31

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

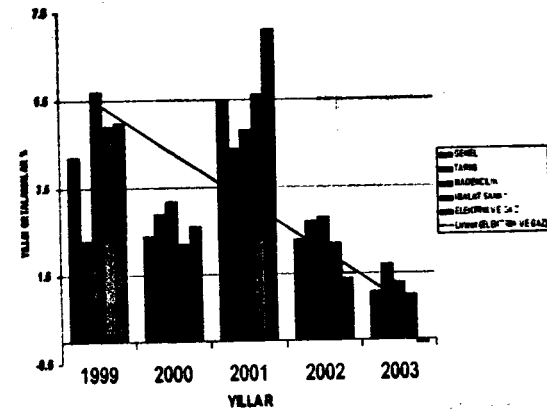
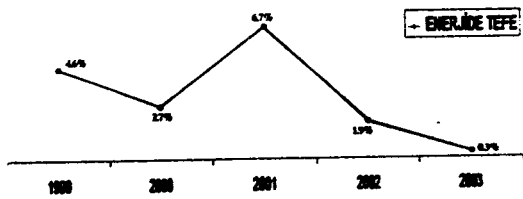
Ekim 2003 tarihinde; Ağustos ayından sonraki faturalarını da Aralık ayında ödeme ve bu arada da gecikme faizi alınmaması kolaylığı sağlanmıştır.

■ Bu fırsatı kaçıran tarımsal sulama aboneleri için, 26 Aralık 2003 tarihinde alınan yeni bir kararla, 2003 yılına ait tükettikleri enerji bedeli ve gecikme faizinden oluşan toplam borçlarının 2004 Ocak, Nisan ve Temmuz aylarının sonunda olmak üzere 3 taksit halinde ödeyebilmeleri kolaylığı da ayrıca tanınmıştır.

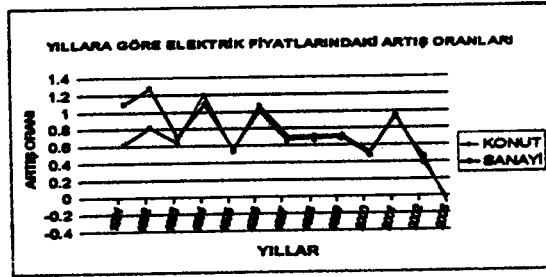
Elektrik Fiyatlarında %24 "Reel İyileşme" Sağlandı

■ Bakanlığımızca yıl içerisinde yapılan üretim düzenlemeleri yoluyla; maliyetlerimiz azaltılmış, enerji KİT'lerinin karlılıkları artırılmış ve elektrik fiyatlarına hiç zam yapılmadığı gibi yukarıda belirtilen önemli indirim ve iyileştirmeler de gerçekleştirilmiştir. Elektrik enerjisi satış fiyatlarındaki bu iyileştirmeler 2003 yılı enflasyonunun hedeflenenden de düşük çıkmasında çok önemli bir paya sahiptir. Aşağıdaki grafikler bu durumu açıkça ortaya koymaktadır.

ENERJİDE TEFE YILLIK ORTALAMA DEĞİŞİM %

■ % 18.4 oranındaki 2003 yılı enflasyonu göz önüne alındığında mesken elektrik fiyatlarındaki reel iyileşme % 24, sanayide ise %5'lik ek indirimle %29 gibi çok ciddi bir rakama ulaşmakta ve sanayimizin rekabet gücüne önemli katkılarda bulunmaktadır.

Elektriğe Hiç Zam Yapılmadığı Halde Enerji KİT'leri 1 Katrilyon TL Karda

■ Görevi yeni devraldığımız günlere tekabül eden 2003 yılı Ocak ayında yapılan Yatırım Finansman Programına göre enerji KİT'lerinin konsolide karı 166 trilyon TL olarak öngörülmüştü. "Eski alışkanlıklara" dayanarak yapılan bu öngörü, petrol ürünlerine ve doğalgaza bağlı elektrik üretim oranlarını düşürüp yerli kömür ve hidrolikten elektrik üretimini artırarak ve bu sayede ortalama üretim maliyetinde önemli düşüşler sağlayarak Ekim ayında yapılan revize edilmiş programda 900 trilyon TL'ye çıkarttık. Üstelik de bütün baskılara rağmen elektriğe hiç zam yapmadan. yıl sonu geçici hesaplamalarına göre enerji KİT'lerinin karının, bu rakamın da 150 - 200 trilyon TL üzerinde olacağı belli olmuştur.

Kaçak Elektrik Kullanımına Karşı Amansız Bir Mücadeleye Girdik!

2003 Yılında Kaçakla Mücadele Yeni Bir Anlayışla Ele Alındı

■ Kaçaklarla daha etkin mücadele yürütülmesi amacıyla TEDAŞ Genel Müdürlüğü bünyesinde Mobil Ekipler Müdürlüğü kurularak, Mobil Yıldırım Ekipler oluşturulmuştur. Konularında deneyimli bu ekiplerin, çoğu orta gerilimden direkt beslenen büyük tüketimli abonelere yönelik denetim çalışmaları sonucu; 19 bin

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

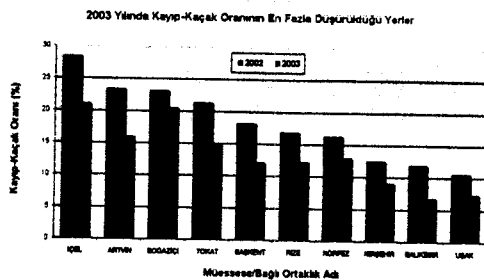
148 abone kaçak taramasından geçirilmiş, 1787 adet kaçak yakalanmıştır. 70.3 trilyon TL. kaçak tahakkuku yapılarak 9.6 trilyon TL. tahsilat yapılmıştır.

■ TEDAŞ'ın Müessese ve Bağlı Ortaklıklarınca oluşturulan mobil ekipler marifetiyle de; 5 milyon 835 bin abone kaçak taramasından geçirilmiş, 308 bin adet kaçak yakalanmıştır. 262 trilyon TL kaçak tahakkuku yapılarak 70.7 trilyon TL tahsilat yapılmış, kaçak kullandığı tespit edilen 43 bin abone için savcılığa suç duyurusunda bulunulmuştur.

■ Kayıp kaçak oranları toplamı; Türkiye ortalamasının %52'sini teşkil eden 8 Bağlı Ortaklık ve Müesseseye (Diyarbakır, Şanlıurfa, Mardin, Gaziantep, İzmir, Başkent, Boğaziçi, Trakya) kaçaklarla mücadele etmesi amacıyla 500 yeni eleman, 6 aylık süreyle, geçici işçi olarak alınmıştır. Söz konusu illerdeki kaçağın 0.5 puan düşürülmesi, devlete 70 trilyon TL'lik bir kazanca tekabül etmektedir. Uygulanan eğitim programının ardından kaçaklarla mücadele edilecek illere gönderilen bu elemanlar, acemi olmalarına rağmen sadece 5-31 Aralık 2003 tarihleri arasında; 301 bin aboneyi kaçak taramasından geçirmiş, 4 Trilyon TL kaçak tahakkuku ve 700 Milyar TL tahsilat yapmışlardır. Yani bu elemanlar 6 aylık toplam ücretleri olan 4 trilyon TL'yi bir aydan daha kısa bir zamanda devlete kazandırmışlardır.

■ 2000 yılı öncesi tahsilatı yapılamayan abonelere ait tüm faturalar tek tek incelenerek elektriklerinin kesilmesi ile tahsilatlarının yapılması için yasal işlemlere başlanmıştır. Bu uygulamanın sonucunda 15 Ocak 2004 tarihi itibarı ile devlete 54 trilyon TL kazanç sağlanmıştır.

■ Kaçakla Etkin Mücadele Sonucunda Bazı İllerimizde 2002 Yılına Göre Kaçak Oranlarındaki Düşüşler:

Gecikme Faizi %4'e Çekildi

■ Abonelerin ödenmeyen faturaları üzerine ağır bir şekilde yansıyan, ödemelerde caydırıcılık etkisi yapan ve emsal uygulamaların çok üzerinde bulunan % 7' lik gecikme faizi, 3 Temmuz 2003 tarihli TEDAŞ Yönetim Kurulu Kararıyla % 5'e, 13 Kasım 2003 tarihinden geçerli olmak üzere de % 4'e indirilmiştir.

İmar İzni Olmayan Yapılarda Kaçak Elektrik Kullanımının Önüne Geçecek Yasal Düzenleme Yapıldı

■ Yapı kullanma izni olmaması nedeniyle elektrik bağlanamayan kullanım yerlerine Kanunun yayım tarihinden itibaren 6 aylık bir süre için abonelik imkanı getirilmiş; bu hüküm doğrultusunda 31 Mart 2003 tarihinden itibaren 490 bin adet abonelik yapılmıştır. Bu suretle devlete 100 trilyon TL gelir sağlanmıştır.

2004 Yılında Kaçağı Dünya Standartlarına İndirecek Yeni Bir Model Başlatılıyor

■ Kaçak kullanım oranlarını düşürerek tahsilat oranlarının artırılması amacıyla düşünülen, yükleniciye başarısı oranında taahhütlerini yerine getirmesi ölçüsünde tahsil edilen bedelden pay verilmesine dayanan "Tahsilatı Artırma ve Kaçağı Azaltma" projesiyle ilgili olarak, teknik-idari şartnameler ile sözleşme taslakları hazırlanmış; Hazine, DPT, EPDK'nın görüşleri doğrultusunda çalışmalara devam edilmektedir. Hedefimiz 2004 yılının ilk yarısında projeyi uygulamaya alarak elektrik alanındaki kaçakları süratle dünya standartlarına indirmektir.

Daha Ucuz Elektrğin Önünde En Büyük Engel Olarak Gördüğümüz Yap-İşlet-Devret'lerle İlgili Sorunları Çözme Kararlılığındayız

■ İktidara geldiğimiz günden bu yana elektrik enerjisi alanında gerçekleştirilen % 24'lük reel iyileştirmeden sonra bile ülkemizde elektrik fiyatları dünya standartlarının çok üzerindedir. Dolayısıyla geçmişte yapılan hatalı uygulamalardan kaynaklanan sorunların giderilmesi hususu önem arz etmektedir. Bu çerçevede, Yap-İşlet-Devret modeli kapsamında gerçekleştirilmiş olan santraller için yasalar ve mevcut sözleşmeler göz önünde bulundurularak, mümkün olan iyileştirmelere yönelik çalışmalar sürdürülmektedir.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

Zira mevcut sözleşmelerdeki **alım garantileri** serbest piyasanın oluşumunda sorun olmaktadır.

■ Toptan elektrik ticareti yapmakla yükümlü, Bakanlığımız ilgili kuruluşlarından Türkiye Elektrik Ticaret ve Taahhüt A.Ş.'nin (TETAŞ) almakta olduğu toplam elektrik enerjisinin içinde Yap-İşlet-Devret ve Yap-İşlet tesislerinin payı, 2004 yılı tahminlerine göre %44.6 iken, bu tesislerin toplam maliyet içindeki payı %53.7'dir. **Bu konuda en olumsuz etken Yap-İşlet-Devret'ler olup, %11.4'lük elektrik enerjisi üretimi karşılığında maliyetin % 19.8'ini oluşturmaktadır. Bu tesislerden alım ve fiyat garantisi sözleşmesi ile almak zorunda olduğumuz yüksek fiyatlı elektrik enerjisi, ortalama satış fiyatını yukarı çekmektedir. Ayrıca, talep azaldığı zamanlarda Yap-İşlet-Devret ve Yap-İşlet'lerden alım garantisi nedeniyle alınan elektrik azaltılamadığından Bakanlığımız ilgili kuruluşu Elektrik Üretim A.Ş.'nin (EÜAŞ) daha az maliyetli olan hidrolik ve kömüre dayalı elektrik üretimi kısılmak durumunda kalındığından, bu durum elektrik enerjisinin ortalama maliyetini yükseltmektedir.**

Elektrik Sektöründe Serbest Piyasaya Geçişe Direnen ÇEAŞ ve KEPEZ'in Kullanımında Bulunan Tesis ve Varlıklar Geri Alındı

■ Defalarca uyarıldığı halde elektrik sektöründe serbest piyasaya geçiş yasalarına uymamakta direnen ÇEAŞ ve KEPEZ'in kullanımında bulunan tesis ve varlıklar geri alınmıştır.

■ Bakanlığımız ile Çukurova Elektrik A.Ş. ve KEPEZ Elektrik A.Ş. arasında imzalanmış olan 9 Mart 1998 tarihli görev verilmesine ilişkin imtiyaz sözleşmeleri, anılan şirketlerin kusuru nedeniyle sözleşmenin feshini düzenleyen 19. maddesine istinaden Bakanlığımızca fesh (iptal) edilerek, şirketlerin tesis ve varlıkları 12 Haziran 2003 tarihinde geri alınmıştır.

Kemerköy, Yeniköy ve Yatağan Termik Santrallerinin Özelleştirilmesine Yönelik İlk Adım Atıldı

■ Özelleştirme Yüksek Kurulu'nun 30 Mayıs 2003 tarihli kararı ile toplam 9419 megavat kurulu gücün-

deki termik ve hidroelektrik santraller özelleştirme kapsamına, 13 Ağustos 2003 tarihli kararı ile de toplam 1680 megavat kurulu gücündeki **Kemerköy, Yeniköy ve Yatağan Termik Santralleri** Bakanlığımız ilgili kuruluşlarından Elektrik Üretim A.Ş.'ye bağlı iken **özelleştirme kapsam ve programına** alınmıştır.

Oymapınar Hidroelektrik Santrali, Seydişehir Alüminyum Tesisleri'ne Devredildi

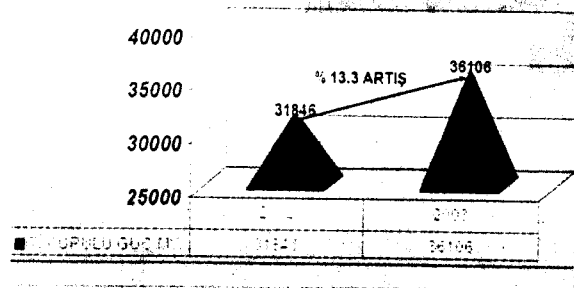
■ 2003 yılında "Seydişehir Alüminyum Sorunu"nun çözümü yolunda önemli bir adım atılmış; yıllardır dillendirilip de gerçekleştirilememiş olan **Oymapınar Hidroelektrik Santrali'nin Seydişehir Alüminyum Tesisleri'ne devri** gerçekleştirilmiştir.

■ Bilindiği gibi, **alüminyumun üretim maliyetinde elektrik enerjisinin payı oldukça yüksektir. Türkiye'de elektrik fiyatlarının dünya standartlarının çok üzerinde olması sebebiyle Seydişehir Alüminyum Tesisleri'nin rekabet gücü ortadan kalkmış; zararları yıllarca devlet hazinesine yük olmuştur. 2500 kişilik istihdam kapasitesiyle bir ilçeyi ekonomik olarak ayakta tutan bu Tesisin önü bu kararla açılmıştır.**

■ Bu karar, muhtemelen kapanacak olan Tesis'in yaşatılması, aynı zamanda, yeraltında atıl bekleyecek olan **alüminyum madenimizin de ekonomiye kazandırılması, anlamını taşımaktadır.**

Kurulu Gücümüzde %13.3'lük Artış Sağlandı

■ 2002 yılı sonu itibarıyla 31 bin 846 megavat olan toplam Türkiye elektrik enerjisi kurulu gücü devreye alınan yeni santraller ile 2003 yılı sonunda 36 bin 106 megavata ulaşmıştır. Bu, **%13.3'lük bir artışa** tekabül etmektedir.

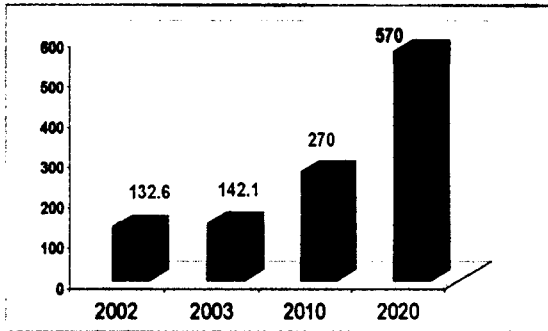

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

Tüketimimiz % 7.2 Arttı

■ Elektrik enerjisi tüketimi 2002 yılında 132.6 milyar kilovatsaat olarak gerçekleşmiş olup, **%7.2 artış** ile 2003 yılı sonu itibariyle 142.1 milyar kilovatsaate yükselmiştir ki bu rakamın 2010 yılında 270, 2020 yılında ise 570 milyar kilovatsaate çıkacağı tahmin edilmektedir.

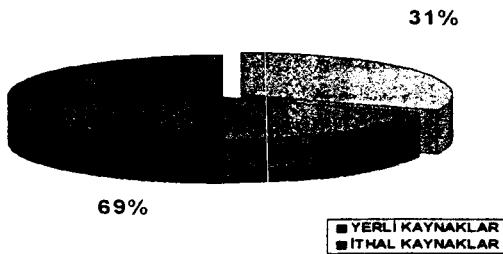

Üretimimiz % 7.7 Artarken, Dış Alımlarımız % 51.7 Azalmıştır

■ Elektrik üretimi bir önceki döneme göre **%7.7** oranında artarken, aynı dönemde **dış alımlarımızda %51.7'lik bir azalma** olmuştur ki bu bizim yerli kaynaklarımıza verdiğimiz önemin en çarpıcı göstergesidir.

Yerli Kaynaklarımızın Enerji Üretimindeki Payı Artırıldı

■ Ülkemizin ekonomik gelişmesine paralel olarak artan birincil enerji talebinin 2002 yılı itibariyle ancak **%31'i yerli kaynaklar** ile karşılanmıştır.

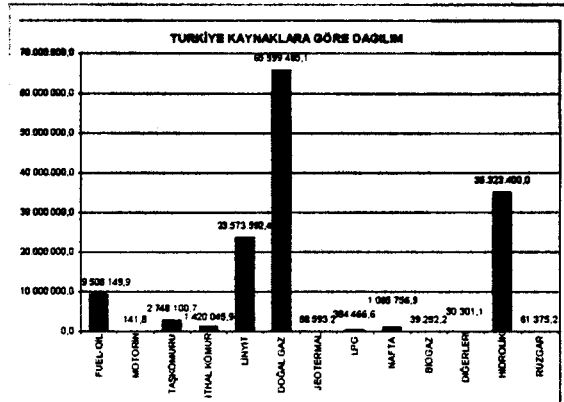

■ Gelecek yıllarda bu oranın daha da düşmesi beklenmekle birlikte, yerli kaynaklarımız olan kömür ve hidrolik enerjiye gereken önem verilerek, bu trend tersine çevrilmiştir.

■ Görevi devraldığımız günden bu güne kadar **hidrolik enerji üretimi %13.5 oranında artmış** ve 31 milyar kilovatsaat olarak gerçekleşmiştir.

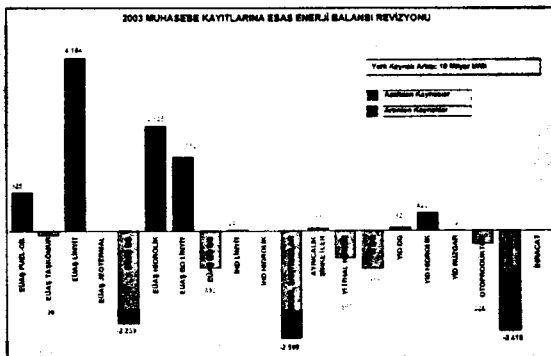
■ Termik üretimde bir önceki döneme göre **%6'lık bir artış** gerçekleştirilmiştir ve 84.5 milyar kilovatsaat olmuştur.

■ Yerli kaynaklarla elektrik enerjisi üretiminde yıl sonu itibariyle **10 milyar kilovatsaatlık bir artış** gerçekleştirilmiştir. Yerli kaynaklara verilen bu önem neticesinde **günlük 2 milyon Dolar kazanç** elde edilmiştir.

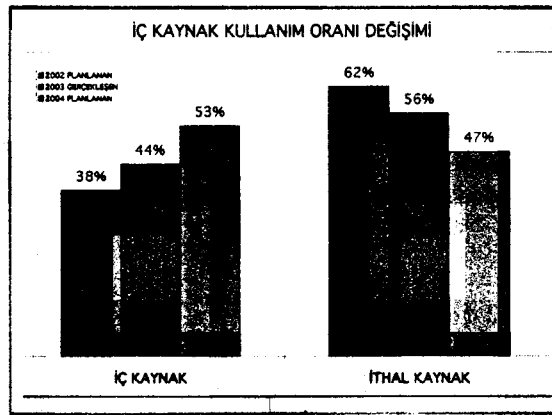
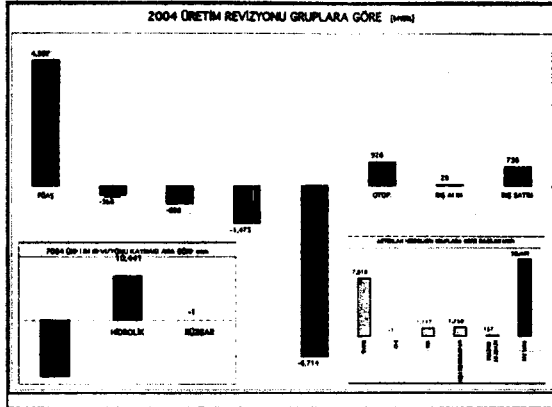
■ 2003 yılında EÜAŞ yerli kaynak kullanımını artırmak amacıyla özellikle hidrolik ve kömüre dayalı termik santral üretimlerini artırmış; **yerli kaynak kullanım oranını %80.6'ya çıkartmıştır**.

■ 2004 yılında pahalı olan ithal doğalgazdan üretilen elektrik enerjisi daha da kısılarak yerli kaynağımız olan suya ağırlık verilmiştir. Bunun sonucunda yaklaşık 400 trilyon TL'lik bir tasarruf sağlanmıştır. Aşağıdaki grafiklerde bu uygulamanın detayları daha net görülebilir.

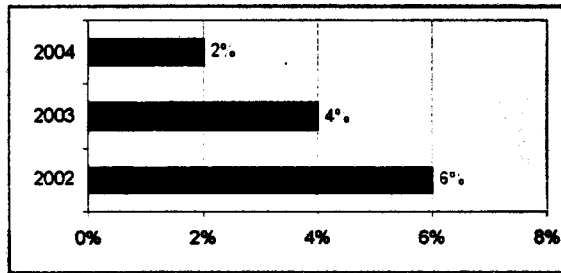

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

mik ve hidrolik santrallerin Ulusal Elektrik Sistemine irtibatını sağlayacak **iletim hattı** ve **trafo merkezleri** ile şehirlerimizin ilave enerji ihtiyaçlarının karşılanmasına ve emniyetli beslenmelerine imkan verecek iletim tesislerinin yapımına süratle devam edilmektedir.

■ İletim sisteminde **bakım çalışmalarına** ağırlık verilmiş, işletme birimleri ile periyodik olarak yapılan toplantılar ve süratli kararlar sonucu **2002 yılındaki %6 olan arıza endeksleri** 2003 yılı geçici verilerine göre yaklaşık 2 puanlık düşüşle **%4'e çekilmiştir**. Hedefimiz bu oranı **%2'ye** indirmektir.

■ Elektrik iletimi alanında ülkemizde tek lisans sahibi olarak faaliyetlerini sürdürmekte olan Bakanlığımız ilgili kuruluşu **Türkiye Elektrik İletim A.Ş Genel Müdürlüğüne (TEİAŞ)** 2003 yılında **14 adet enerji iletim hattı** ile **5 adet trafo merkezi** ve **2 adet yer altı kablo tesisi** tamamlanmıştır.

➢ **400 kV Denizli- Antalya ve Batman-Kızıltepe** iletim hatları devreye alınmıştır. Bu sayede Batı Anadolu Bölgesi ile Güney Doğu Anadolu Bölgesinde kısmen iletim problemi giderilmiştir.

➢ İstanbul'un iletim kapasitesi İkitelli trafo merkezindeki trafo kapasiteleri yükselterek 200 MVA artırılmış ayrıca 400 kV Atışalanı, Yıldıztepe trafo merkezlerinin ihalesi yapılmıştır. Bu iki istasyonla **İstanbul'un iletim kapasitesi yaklaşık %25 artırılabilecektir**.

➢ **Sakarya-Kuzuluk'a 154/34.5 kV 25 MVA Mobil trafo tesisi** ile bölgenin enerji problemi giderilmiştir.

➢ **400 kV İran (Khoy) - Türkiye (Bağışlı)** enerji nakil hattı devreye alınmış ve bu hat üzerinden **Türkmenistan'dan elektrik alımı** başlatılmıştır.

➢ **400 kV Borçka-Deriner-Yusufeli, Yusufeli-Erzurum Enerji İletim Hatları** ihalesi yapılmıştır.

➢ **400 kV Manisa, Erzurum trafo merkezi** ihalesi yapılmıştır. Teklifler değerlendirilmektedir.

➢ **400 kV Afyon, Ankara, Aydın 154 kV Ankara ve İzmir trafo merkezlerinin** ihalesine çıkılmıştır.

Yüksek Gerilim İletim Hatları, Büyük Şehirlerimizden Başlayarak Yeraltına İndiriliyor

■ Yıllar önce yerleşime açık olmayan bölgelerde kurulan, ancak daha sonra imara açılarak yerleşim birimleri haline gelen **yüksek gerilim havai enerji iletim hatlarının** geçtiği bölgeler, bilhassa büyük şehirlerimizde;

- **Can güvenliğini** tehdit eder hale gelmiş,
- **Çevre kirliliğine** sebep olmaya başlamış,
- Elektrik işletmesine **olumsuzluklar** teşkil etmeye başlamıştır.

■ Bu sebeplerle, Bakanlığımızca, öncelikli olarak **İstanbul, Ankara ve İzmir'den** başlamak üzere, şehir merkezlerindeki yüksek gerilim havai hatların, **yer altı kabloları** ile değiştirmesi ile ilgili **fizibilite çalışmaları** başlatılmış ve 2004 yılından itibaren **yatırım programlarına** dahil edilmeye başlanmıştır.

İletim Altyapısı Güçlendiriliyor

■ Üretim tesislerinin yanı sıra inşa edilmekte olan ter-

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

➤ **Toplam olarak 247.9 trilyon TL değerinde 38 adet iletim sistemi iyileştirme ve geliştirme projesi** devam etmekte olup, 283.1 trilyon TL değerinde **49 proje** ise ihale kapsamındadır.

➤ **Toplam 15 adet enerji iletim hattı tesisi ile 25 adet trafo merkezi** tesisine devam edilmektedir.

➤ 17 adet enerji iletim hattı ile 32 adet trafo merkezi ihale aşamasına getirilmiştir.

➤ TEİAŞ'ın 2004 yılı **yatırım programı** tasarısında iletim tesisleri grubunda 46 adet 380 kV, 154 adet 154 kV olmak üzere toplam 200 adet ve diğer projelerle birlikte **toplam 248 adet proje** yer almaktadır.

Elektrikte Avrupa ile Entegre Hale Geliyoruz

■ UCTE, Avrupa ülkelerinin elektrik sistemlerinin birlikte çalıştığı **iletim sistemi birliğinin** kısaltılmış adıdır. Amacı, güvenilir ve verimli elektrik güç sistemi piyasası sağlamaktır. UCTE iletim sistemi ile **450 milyon kişiye** yıllık 2 trilyon 300 milyar kilovatsaat elektrik hizmeti verilmektedir.

■ UCTE ülkemiz elektrik sisteminde test çalışmalarını 2004 yılı başı itibariyle başlatma kararı almıştır. Teknik analizlerin sonucuna göre **2006 yılında UCTE'ye üyeliğimiz** öngörülmektedir.

■ Bu kapsamda;

- 400 kV **Bulgaristan** ikinci hattı devreye alınmıştır.
- 400 kV **Yunanistan** iletim hattı yapım anlaşması 1 Mayıs 2003 tarihinde imzalanmıştır. Toplam hat uzunluğu 260 km olup 60 km'si Türk tarafındadır.

Bulgaristan'dan İthal Edilen Elektrik Durduruldu

■ Bulgaristan'dan bugüne kadar 1.2 milyar kilovatsaat elektrik enerjisi satın alınmıştır. Ancak Bulgaristan tarafının anlaşma kapsamında **imzalanan protokollerden doğan yükümlülüklerini yerine getirmemesi nedeniyle** enerji ithalatı, 21 Nisan 2003 tarihi itibariyle durdurulmuştur. Bu yükümlülükler arasında ithal ettiğimiz enerji bedelinin Türk firmalarına verilecek işler karşılığında ödenmesi gibi önemli hususlar da yer almaktadır. Söz konusu yükümlülükleri yerine getirmesi durumunda Bulgaristan'dan 2004-2008 yılları arasında elektrik enerjisi alınmaya devam edilecektir.

Türkmen Elektriği Doğu Bölgelerimizdeki Gerilim Düşmelerini Önleyecek

■ Dost ve kardeş iki ülke olan Türkiye ile Türkmenistan arasında 1999 yılında imzalanan ve Türkiye'nin İran üzerinden **Türkmenistan'dan 2006 yılı sonuna kadar yıllık 300 milyon kilovatsaatlik elektrik enerjisi almasını öngören anlaşma** Türkiye ve İran tarafındaki iletim ve haberleşme sistemlerinin hazır olmamasından dolayı 4 yıl aksamıştır.

■ Görevi devralır almaz konuya gereken önemi vererek gerekli iletim altyapısını 2003 Kasım ayında tamamladık ve 2004 başından itibaren Türkmenistan'dan elektrik alıyoruz. Bu sayede ülkemizin **Doğu ve Güney Doğu Bölgelerinde yaşanan gerilim düşmeleri** bertaraf edilmiş olacağı gibi iki ülke arasında gelecekte Türkmen doğalgazı gibi çok daha farklı ve verimli alanlarda olumlu bir katkı olacaktır.

■ 18 Şubat 2004 tarihinde imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Türkmenistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Enerji Endüstrisi Alanında İşbirliğine İlişkin Niyet Protokolü" çerçevesinde 2004 yılında ülkemizde verilecek elektriğin 300 milyon kilovatsaat artışla 600 milyon kilovatsaate çıkarılması üzerinde mutabık kalınmıştır.

Pahalı Elektrik Üreten Mobil Santrallerin Üretimi Durduruldu

■ 1998-2000 yılları arasında, ülkemizin **enerji talep projeksiyonları** aşırı yüksek gösterilerek bu gerekçeyle 16 adet mobil santral için ihaleye çıkmıştır. Çeşitli tarihlerde sözleşmeleri imzalanan 16 adet mobil santraldan 4 tanesi 3 yıllığına, diğerleri 5 yıllığına kiralanmıştır. 3 yıllığına kiralanın 4 santralin hizmet süreleri dolmuş, 5 yıllığına kiralanın 12 adet mobil santral ise halen çalışmaktadır.

■ **Adı üstünde hareketli olması gereken** bu santraller adeta "yerleşik düzene" geçmiş; aşırı şişirilmiş talep projeksiyonları da tutmamıştır. Bu nedenle **Kırıkkale, Samsun-I, Samsun-II, Esenboğa, Batman ve Isparta Mobil Santrallerinin** 2003 Mayıs ayından yıl sonuna kadar %10 kapasiteyle çalıştırılarak, **kira bedelleri ödenmek kaydıyla eksik üretim yaptırılmasına** karar verilmiştir. Bu uygulamayla bahse konu mobil santrallere 2 milyar 400 milyon kilovatsaat eksik üretim yaptırılmış; ihtiyaç duyulan enerji ise daha düşük

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

maliyetle EÜAŞ santrallerinden temin edilerek firmalara işçilik giderleri dahil bütün masrafları ödendiği halde **59 milyon Dolar kazanç** sağlanmıştır.

■ Bu santrallerin kapasitelerinin 2004 yılında %5'e düşürülmesine karar verilmiş olup, takriben 4 milyar kilovatsaat eksik üretim yaptırılıp tahmini 210 milyon Dolar civarında yakıt bedeli ödenmesinden sarfınazar edilerek, **105 milyon Dolar civarında kazanç** sağlanacaktır.

Mobil Santraller Irak'a Elektrik İhracına Yönlendiriliyor

■ Yaşanan savaş sonrası Irak'ın içinde bulunduğu elektrik enerjisi darboğazını aşmaya yönelik çalışmalardan doğacak pazardan ülke olarak pay almak için neler yapılabileceği üzerine Bakanlık olarak ciddiyle eğilinmiş; bu kapsamda, mobil santrallerde kullanılmayan kapasiteye de kira bedeli ödendiği dikkate alınarak, bu santrallerin **Irak'a elektrik satışına** yönlendirilmesi gündeme gelmiştir.

■ Bu bağlamda Türkiye'den Irak'a 200 MW elektrik enerjisi satışı için bir Türk firması ile Irak Hükümeti arasında anlaşma yapılmıştır. Bu anlaşma kapsamında Eylül 2003 tarihinden itibaren Türkiye'den Kuzey Irak'a 50 milyon kilovatsaat civarında enerji satışı gerçekleştirilmektedir.

■ Bu miktarın artırılması konusundaki başlatılan çalışmalar devam etmektedir. Bu çalışmalar sonucunda anlaşma sağlandığı takdirde bazı mobil santrallerin EÜAŞ ile sözleşmeleri karşılıklı fesh edilerek Irak'a nakledilecektir.

■ Mevcut iletim sistemi Irak'a 200 megavat elektrik gücü iletecek kapasitededir. Irak'ın talebi ile bu ülkeye 1000 megavat elektrik enerjisi iletecek enerji iletim tesislerinin planlaması da yapılmıştır.

İzmir Doğalgaz Santrali ile İskenderun İthal Kömür Santrali İşletmeye Alındı; Ankara Doğalgaz Santrali ise Çok Yakında İşletmeye Alınacak

■ Yap-İşlet modeli ile tesis edilmekte olan İzmir Doğalgaz Santrali 28 Mart 2003 tarihinde, İskenderun İthal Kömür Santrali 22 Kasım 2003 tarihinde ticari işletmeye alınmıştır. İnşaat faaliyetleri tamamlanmış olan Ankara Doğalgaz Santralinin ise 2004 yılının ilk yarısında ticari işletmeye alınması hedeflenmektedir.

■ Tamamı Alman sermayesi ile 1.5 milyar dolara mal olan İskenderun - Sugözü Termik Santrali ülkemizde bugüne kadar yapılmış olan en büyük Alman yatırımdır. 1210 megavat kurulu güce sahip termik santralde 39 aylık inşaat dönemi boyunca 4 bin kişiye istihdam sağlanmış; işletme aşamasında ise doğrudan veya dolaylı 750 kişiye iş imkanı sağlanmıştır.

Akışkan Yataklı Çan Termik Santrali, Nisan Ayında İşletmeye Alınıyor

■ Çan Termik Santrali, bölgede bulunan yüksek kültür içeren yaklaşık 70 milyon ton linyit rezervinin elektrik enerjisi üretiminde değerlendirilmesi ve ülkemizin artan enerji ihtiyacının yerli kaynaklarımızla karşılanabilmesi için "Konvansiyonel Kömür Santralleri"ne alternatif bir teknoloji olan "Akışkan Yataklı Yakma" teknolojisi ile dizayn edilmiştir.

■ Akışkan yataklı kazanlarda, ızgara altından verilen hava ile bir hava yastığı oluşturularak, bu yastık üzerinde kömür, kum, kül ve kireç taşından oluşan katı maddeler asılı halde yanma işlemini gerçekleştirmektedir. Bu teknoloji sayesinde santralin çevreye gaz yönünden verebileceği zararlar ortadan kaldırılmakta, santral verimi de artarak daha ucuz enerji üretimi sağlanmaktadır.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

■ 2x160 megavat kapasiteli Akışkan Yataklı Çan Termik Santralinde yılda yaklaşık olarak **1 milyon 700 bin ton kömür** ve **520 bin ton kireçtaşı** kullanılarak **2 milyar kilovatsaat** enerji üretilmektedir. Bu üretim, Türkiye toplam üretiminin % 1.4'üne karşılık gelmektedir.

■ Halen test, ayar ve deneme çalışmaları devam eden 2x160 megavatlık **Çan Termik Santrali** 2004 Nisan ayında işletmeye alınacaktır.

Elektrik Üretimimizi %6 Artıracak Afşin-Elbistan B Termik Santrali I. Ünitesinin 2004 Yılı Sonunda İşletmeye Alınması İçin Çalışmalar Hızlandırıldı

■ Afşin Elbistan B Termik Santrali, 4 ünite tam kapasite ile çalıştırıldığında yılda **9.36 milyar kilovatsaat** brüt, 8.5 milyar kilovatsaat net üretim kapasitesine sahiptir. Bu kapasite ülkemizde üretilen toplam elektrik enerjisinin % 6'sına karşılık gelmektedir.

■ Afşin Elbistan B Termik Santrali havzasında kullanılabilen **2.7 milyar ton** düşük kalorili kömür rezervi mevcuttur. Bu kömür, içerdiği yüksek miktarda nem, kül ve kükürt nedeniyle ısıtmada, düşük kalorisi nedeniyle de sanayide yeterince kullanılamamaktadır.

■ Bu şekilde, başka bir biçimde değerlendirilmesi mümkün olmayan bu kömür ekonomiye kazandırılmış olacaktır.

■ Kömür işletmesinde **1500-2000 kişi**, termik santralde **800-1000 kişi** iş imkanına sahip olacaktır. Ayrıca, kömür çıkartılan alanlar ağaçlandırılarak, çevre değerleri korunmaya çalışılmaktadır.

■ Afşin Elbistan B Termik Santrali'nin I. Ünitesini 2004 yılının sonunda devreye almaya planlıyoruz.

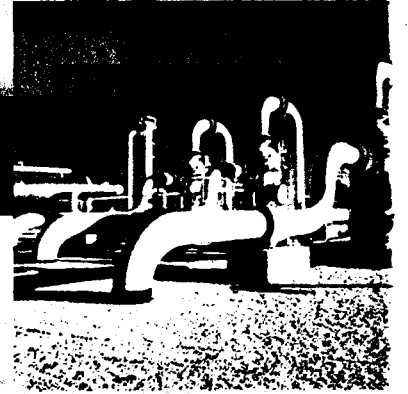
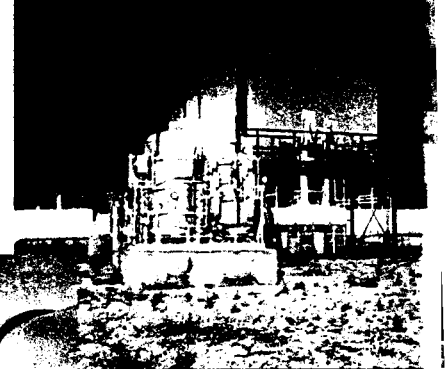
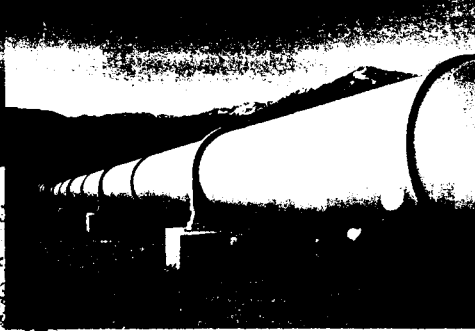
Enerjide Yol Haritası Yüksek Planlama Kurulu'nda Onaylandı

■ Enerji sektörünün AB müktesebatına uyum hedefi çerçevesinde serbestleştirilmesini hedefleyen ve Dünya Bankası'nın da kredi desteği sağladığı "**Elektrik Enerjisi Sektör Reformu Strateji Belgesi**" Yüksek Planlama Kurulu'nda onaylanmıştır.

■ Bu belgeyle, hükümetimiz bugüne kadar çözüm- lenemeyen en önemli yapısal reformlardan birisini daha gerçekleştirmiş bulunmaktadır.

■ Bu belgeyle;

- Sektördeki yatırımcıların önündeki belirsizlikler kaldırılmış,
- Özelleştirme sonrası piyasa yapısı düşünülerek **özelleştirme öncesi yapılması gerekenler** belirlenmiş,
- Piyasa yapısı açısından panik şeklinde değil, olması gereken şekilde **geçiş süreci** yaşanması için gerekli tüm tedbirler alınmıştır.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

doğalgaz

Doğalgazda Yapılan İndirimler

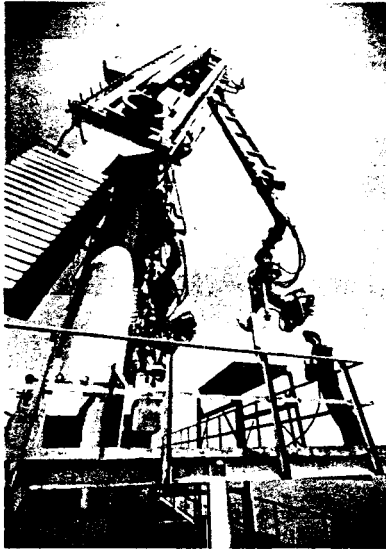
Doğalgaz fiyatları, Kasım 2003 itibarıyla, 2002 tarihinden bu güne kadar, yapmış olduğumuz toplam indirim oranı; sanayi sektörü için %13.84, konut sektörü için %16.48 olarak gerçekleşmiştir.

Enerji fiyatlarının aşağı çekilmesi politikamızın bir gereği olarak doğalgaz satış fiyatlarında, iktidara geldiğimiz Kasım 2002 tarihinden bu güne kadar, yapmış olduğumuz toplam indirim oranı; sanayi sektörü için %13.84, konut sektörü için %16.48 olarak gerçekleşmiştir.

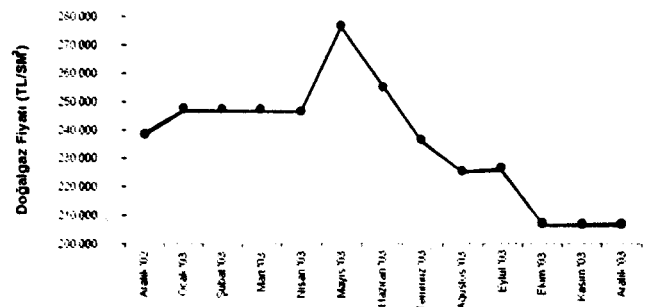
Kasım 2003 itibarıyla, kalorifik eşdeğeri baz alındığında, doğalgaz fiyatları yaklaşık olarak LPG'den % 359 ve Fuel-Oil'den (No.6) % 53 daha ucuzdur.

Enerji kaynaklarının kalorifik değerlerinin birbirleri ile mukayesesi ve maliyetlerinin eşdeğer bir bazda değerlendirme çalışmaları başlatılmıştır. Burada amaç çeşitli enerji kaynaklarının fiyatlarıyla kalorifik değerlerinin sağlıklı bir biçimde kıyaslanarak aralarında bir denge kurulmasıdır.

Organize Sanayi Bölgeleri (OSB) içi gaz dağıtım ve satışlarını yapmakta olan OSB Müdürlükleri'ne, kendi şebeke yatırımlarını yapabilmeleri için, münferit sanayi tesislerine uygulanan satış fiyatından %4 oranında daha düşük bir fiyattan gaz satışı yapılmaktadır.

Doğalgazda Fiyat İndirimi

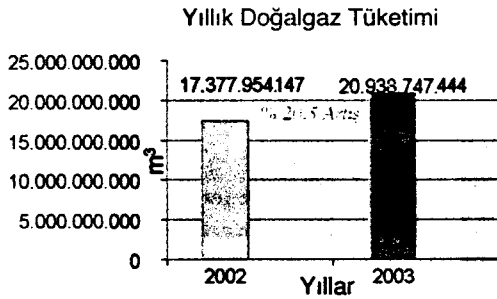

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

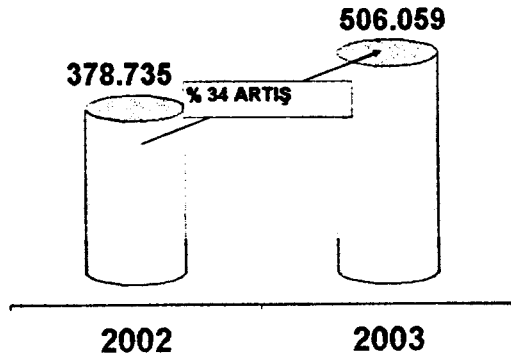
Doğalgaz Tüketimimiz Geçen Yıla Göre % 20 Arttı.

Doğalgazdaki bu fiyat politikamızın ve ilave ettiğimiz yeni hatların da etkisiyle 2002 yılında yaklaşık 17 milyar 378 milyon m³ olan doğalgaz tüketimimiz 2003 yılında 20 milyar 938 milyon m³'e çıkmıştır. Bu, yaklaşık % 20.5'lik bir artışa tekabül etmektedir.

Türkiye toplam doğal gaz üretimi geçen yıl 378 milyon 738 m³ olarak gerçekleşmiş iken, bu yıl 506 milyon 59 bin m³'e ulaşarak %34 oranında üretim artışı sağlanmıştır.

TÜRKİYE'NİN DOĞALGAZ (YERLİ) ÜRETİMİ (Milyon m³)

GAZPROM ile Başlatılan Doğalgaz Müzakereleri İlk Aşamalarına Sonunda Sonuçlandırıldı

Uluslararası alanda bile geçmişte yapılan yanlışların düzeltilebileceğini ispatladık: Jest istedik avantaja dönüştü.

Bilindiği gibi, doğalgaz satış fiyatının en büyük payını alım fiyatları oluşturmaktadır.

Rusya Federasyonu'ndan ithal edilen gaz fiyatının bu ülkeden gaz alımına ilişkin olarak yapılmış olan her bir doğalgaz alım anlaşmasında eş baza getirilmesi amacıyla, 2003'ün Şubat ayında Ankara'da GAZEXPORT Şirketi ile görüşmeler başlatılmıştır.

Bilahare, kamuoyunca da yakinen takip edilen Mavi Akım Doğalgaz Alım Anlaşması'nın fiyat maddesi ile ilgili olarak Gazexport ile tahkim sürecine gidilmiş ve sürdürülen görüşmeler sonucunda 30 Temmuz 2003 tarihi itibarıyla tahkimin askıya alınması kararlaştırılmıştır.

11 ay gibi oldukça uzun süren ve bir müzakere nasıl yapılması gerekiyorsa öyle yapılan çetin müzakereler neticesinde, Rusya Federasyonu'ndan doğalgaz temini ile ilgili olarak, 14 Şubat 1986, 15 Aralık 1997, 18 Şubat 1998 ve 29 Kasım 1999 tarihlerinde BOTAŞ - GAZEXPORT LTD. ve BOTAŞ - TURUSGAZ arasında imzalanmış Doğalgaz Alım - Satım Anlaşmalarına ilişkin olarak 19 Kasım 2003 tarihinde yapılan zeyilnemelede; Doğalgaz Alım - Satım Anlaşmalarındaki farklı fiyatlar aynı fiyat seviyesine getirilmiştir.

Ayrıca, dört adet Doğalgaz Alım Satım Anlaşmasındaki al ya da öde taahhütleri ve yazlık alım taahhütleri düşürülerek hepsi aynı baza getirilmiştir.

Böylelikle, ülkemizin geleceğine ilişkin ciddi bir tehdit ve tedirginlik ortadan kaldırılmış ve önümüzdeki yıllar için bütçemiz ağır bir yükten kurtarılmıştır.

Yine bu anlaşmayla, TURUSGAZ olarak bilinen aracı firmaya ödenen 1000 m³ başına 10 dolarlık ücret kaldırılmıştır.

Kısaca, bu anlaşma ile Rusya'dan aldığımız doğalgaz fiyatının rekabet edilebilir bir seviyeye çekilmiş; böylece, ülkemiz ekonomisinin ve bilhassa sana-

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

ysisinin önündeki önemli problemlerden biri çözülmüş olmaktadır.

Bu hedef doğrultusunda, Gaz Alım Anlaşmalarımızın bulunduğu diğer ülkelerle de fiyat revizyon dönemlerinde yapılacak müzakerelerde mümkün olabilecek en uygun fiyatlarla doğalgaz alımı için gerekli girişimlerimiz sürdürülmektedir.

İstanbul, 17 Mart 2004
Mısır'da Doğalgaz Çerçevesi

Ülkemizin Doğalgaz kaynak çeşitlendirmesi stratejisi ve yine enerji köprüsü olma stratejisi çerçevesinde 17 Mart 2004 tarihinde Mısır'ın başkenti Kahire'de bir Çerçeve Anlaşma imzalanmıştır.

Bu anlaşma çerçevesinde;

Mısır'dan Türkiye pazarına yılda olası 2-4 Milyar metreküp gaz ithalatı

Mısır'dan Türkiye üzerinden Avrupa pazarına yılda olası 2-6 Milyar metreküp gaz transit edilmesi öngörülmektedir.

Bu amaçla oluşturulacak çalışma grubu, rekabetçi bir gaz fiyatı ve transit tarifesini oluşturmak ve mevcut boru hatlarının Türkiye'ye doğal gaz satmak üzere veya Türkiye üzerinden ilk olarak Romanya, Bulgaristan, Macaristan'a ikinci olarak Yunanistan'dan İtalya'ya olmak üzere Avrupa pazarına gaz transit etmek için olası tüm yöntemleri araştıraraklardır. 6 ay sonunda Türkiye'ye ithal edilecek gaz miktarları, Türkiye üzerinden taşınacak gaz miktarları, gaz fiyatları ve taşıma tarifeleri üzerinde anlaşma sağlanması hedeflenmektedir.

Ülkemizin doğalgazla ilk tanışması, Bakanlığımız ilgili kuruluşlarında BOTAS ile Rusya Federasyonu'nun ilgili gaz şirketi arasında "Doğalgaz Alım-Satım Anlaşması"nın imzalanmasıyla 1984 yılında olmuştur. Anlaşmaya istinaden, yapım çalışmalarına başlanan doğalgaz taşımacılığına yönelik ilk doğalgaz boru hattı niteliğindeki "Malkoçlar-Ankara Doğalgaz Boru Hattı" 1986 yılında kısmen devreye alınarak Hamitabat Santrali'ne doğalgaz arzı sağlanmıştır. 1987 yılında ise hattın geri kalan kısmı devreye alınarak, Ankara'ya doğalgaz arzı sağlanmıştır.

1986 ile 2003 yılı arasındaki yaklaşık 17 yıllık dönem içerisinde; arz çeşitliliğinin sağlanması ve alım miktarlarının artırılması amacıyla imzalanan yeni gaz alım anlaşmalarına ve Türkiye'de doğalgaz kullanımının yaygınlaştırılması çalışmalarına bağlı olarak; "Marmara Ereğlisi LNG Terminali"nin, "İran-Türkiye Doğal Gaz Boru Hattı"nın ve "Mavi Akım Doğal Gaz Boru Hattı"nın yapımı gerçekleştirilmiştir.

Bu 17 yıllık dönem içerisinde gerçekleştirilen projeler ile, yaklaşık olarak 4.700 kilometre uzunluğunda muhtelif çaplarda boru hattı sistemi tamamlanmış ve bu süreç içerisinde yalnızca; İstanbul, İzmit, Bursa, Eskişehir ve Ankara illerine doğalgaz verilebilmiştir.

Doğalgaz kullanımının yurt genelinde yaygınlaştırılması amacıyla, 2003 yılının başından itibaren büyük bir yatırım hamlesi başlatılmış; ilk etapta, yapım çalışmaları devam eden Doğalgaz Dağıtım Hatları Projeleri'ne hız verilmiş ve bu projelerin büyük bir kısmı tamamlanarak devreye alınmıştır.

11 Faz halinde yapılan Dağıtım Hatları Projeleri ile; Bilecik, Kütahya, Uşak, İzmir, Kemalpaşa, Pınarbaşı, Torbalı, Turgutlu, Aliağa, Kırıkkale, Kırşehir, Yozgat, Polatlı, Ereğli, Aksaray, Niğde, Karaman, Konya, Manisa, Akhisar, Balıkesir, Susurluk, Kayseri, Sivas, Samsun ve Çorum olmak üzere toplam 26 adet yerleşim birimine doğalgaz arzı sağlanmıştır.

Diğer taraftan Türkiye'nin Güney ve Batı bölgelerine doğalgaz götürmek üzere daha önce ihale edilen "Konya-İzmir Doğalgaz İletim Hattı" ile "Sivas-Mersin Doğalgaz İletim Hattı" Projeleri'ne ait Sözleşmeler 2003 yılı başında imzalanarak, bu bölgelere doğalgaz arzı sağlanması için yoğun bir çalışma başlatılmıştır.

Bahse konu bölgelere doğalgaz arzı sağlanması amacıyla 5 Faz halinde gerçekleştirilen projeler 2005 yılı başında tamamlanacak olup, bölgedeki sanayi müşterilerinin gaz kullanabilmelerini teminen dağıtım hatlarının yapılması için de ihaleler açılmıştır.

İletim hatları ile eşzamanlı olarak tamamlanması planlanan bu Dağıtım Hatları Projeleri ile; Adana, İskenderun, Osmaniye, Tarsus, Mersin, Malatya,

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

Kahramanmaraş, Gaziantep, Burdur, Isparta, Antalya, Afyon, Nazilli, Aydın, Denizli ve Söke olmak üzere toplam 16 yerleşim birimine doğalgaz arzı sağlanacaktır.

Diğer bölgelerimize yönelik olarak da, dağıtım hattı ve iletim hattı yapım ihalelerine hız verilmiş ve ihalelere çıkmıştır. Bu projelerimiz ile; Kars, Ardahan, Akyazı, Pamukova, Akyurt, Sarayköy, Kazan, Karacabey, Mustafakemalpaşa, Tuzla, Gebze, Söğüt, Ordu, Giresun, Emet, Kırka, Adıyaman, Diyarbakır, Elazığ, Gümüşhane, Bayburt, Rize, Trabzon olmak üzere toplam 24 yerleşim birimine doğalgaz arzı sağlanması planlanmaktadır.

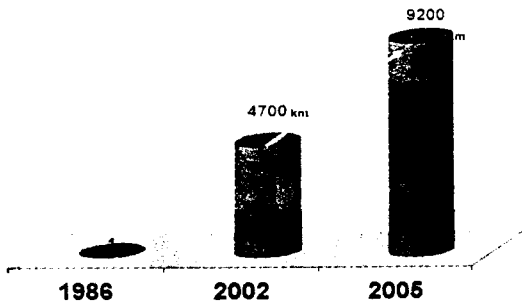
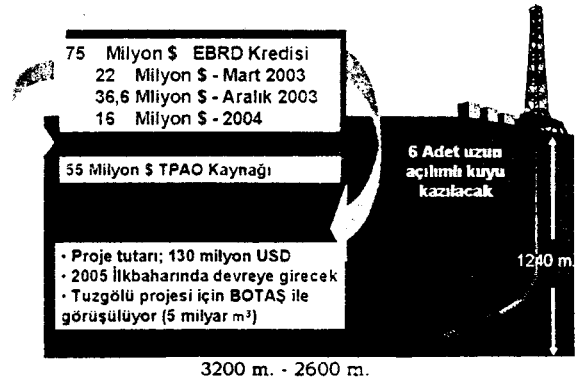
Özetle; doğalgazın ülkemizde kullanılmaya başladığı 1986 yılından bu güne kadar muhtelif çaplarda 4.700 kilometre uzunluğunda boru hattı inşaatı gerçekleştirilmiş iken, doğalgaz kullanımının yaygınlaştırılması amacı ile 2003 yılında başlatılan iletim ve dağıtım faaliyetleri ile önümüzdeki 1.5 yıllık dönem içerisinde muhtelif çaplarda 4.500 kilometre uzunluğunda doğal gaz boru hattı inşaatı gerçekleştirilecek olup, 43 tanesi şehir merkezi olmak üzere toplam 65 yerleşim birimi daha doğalgaz kullanımına hazır hale getirilecektir.

Temiz bir yakıt olan doğalgazın ülkemize getirilmesinin ana gayesi şehirlerimizdeki hava kirliliğini önlemek iken, sonraları elektrik üretimine yönelmesinin elektrik fiyatlarının yüksekliğinde önemli bir etken olmuştur. Bu tercihte doğalgazın ısıtma amaçlı kullanılması için gerekli yaygınlaştırmayı sağlayacak iletim hatlarının zamanında yapıl(ma)mamasının payı büyüktür. Ülkemizin doğalgazla tanıştığı 1986 yılından iktidara geldiğimiz 2003 yılı başına kadar geçen yaklaşık 17 yıllık sü-

rede 4700 kilometrelik hat uzunluğuna, yaklaşık 1.5 yıl içerisinde doğalgazın aslı kullanım amacına uygun kullanılması için yaptığımız ve yapacağımız 4500 kilometrelik ilave, % 96'lık bir artışa tekabül etmektedir. Yaklaşık 100 milyon Dolar tutarındaki bu projelerle, ülkemiz aynı zamanda bir şantiye haline gelecektir.

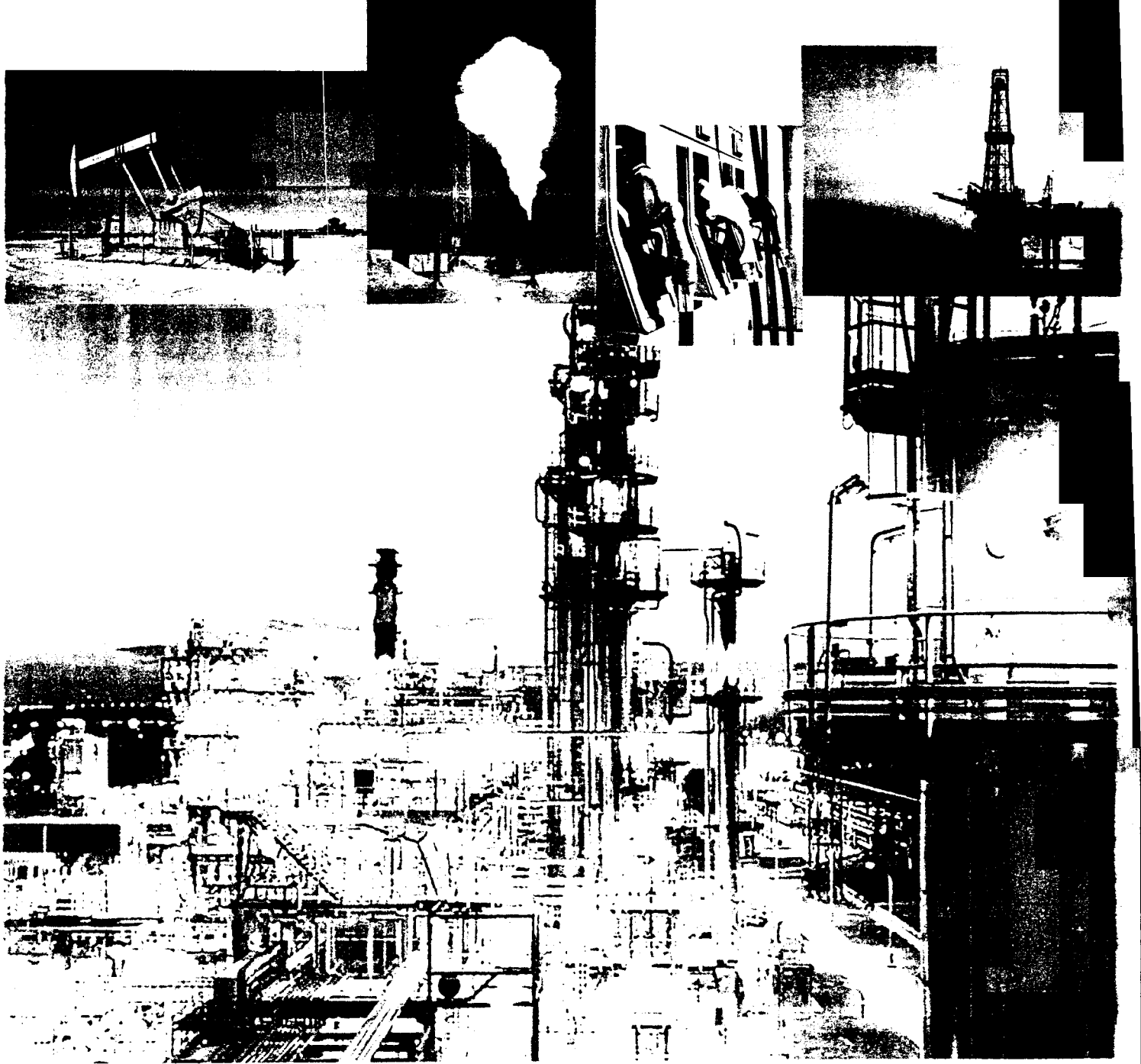
Doğalgaz Depo

Enerjinin güvenilirliğine ve sürdürülebilirliğine verdiğimiz önem ve doğalgaz arz ve talebindeki mevsimsel dalgalanmaları düzene sokma hedefimiz doğrultusunda, biri denizde (Marmara Denizi'nin altında) diğeri karada (Değirmenköy'de) olmak üzere toplam 1.6 milyar m³ kapasiteli ilk yeraltı doğalgaz depolama projesi olan Silivri Doğalgaz Depolama Tesisleri'nin yapımı başlatılmıştır. Toplam maliyeti 130 milyon Dolar olan proje için Avrupa Yatırım Bankası ile 75 milyon Dolarlık kredi anlaşması imzalanmıştır. Kalan 55 milyon Doları ise Bakanlığımız ilgili kuruluşlarından Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı'nın özkaynaklarından karşılanacaktır.

2005 yılı ilkbaharında işletmeye almayı hedeflediğimiz Silivri Doğalgaz Depolama Tesisleri, 1.6 milyar m³'lük kapasitesiyle Türkiye doğalgaz tüketiminin yaklaşık %8'ine tekabül etmektedir. Doğalgaz depolama kapasitemizi daha da artırmaya yönelik 5 milyar m³ kapasiteli Tuz Gölü Projesi için çalışmalarımız ise devam etmektedir.

PETROL

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

petrol

Petrol Ürünlerindeki Fiyat Değişimleri

■ 98/10745 Sayılı **Otomatik Fiyat Kararnamesi** çerçevesinde, Hükümetimizin göreve geldiği 19 Kasım 2002 tarihinden bugüne kadar, petrol ürünleri fiyatlarında **347 kez fiyat değişim gerekliliği** ortaya çıkmış; ancak bunlardan **213'ü piyasalara yansıtılmayarak**, tüketicilerin **daha az etkilenmeleri** sağlanmıştır.

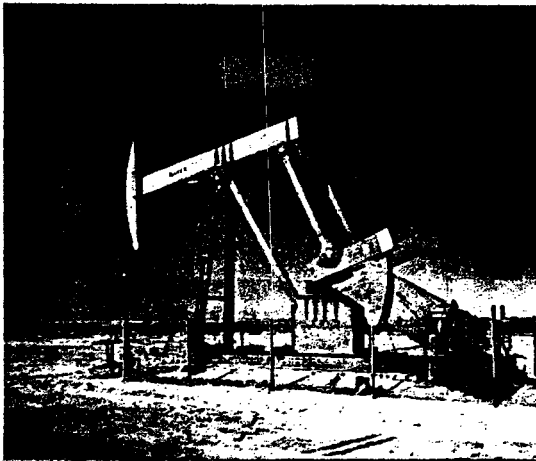
Petrol Sektöründe de Serbest Piyasa Modeline Geçiliyor

■ Türkiye başta Avrupa Birliği normları olmak üzere, **küresel ekonomi ile bütünleşme** ve ekonomik gelişimin gereği olarak, **enerji sektöründe serbest rekabeti** öngören yeni bir yapılanmaya gitmiştir. AB müktesebatı dahilinde elektrik ve doğalgaz sektörlerinin **serbestleştirilmesi** ve **yeniden yapılanmasında** önemli ilerlemeler kaydedilmiştir.

■ Bu çerçevede bağımsız bir **Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu (EPDK)** oluşturularak piyasa faaliyetlerinin söz konusu Kurul'dan lisans almak suretiyle **ikili anlaşmalar çerçevesinde** gerçekleştirilmesini öngören ve **tedarikçisini seçme özgürlüğüne** sahip **serbest tüketicilere** izin veren **Elektrik ve Doğal Gaz Piyasası Kanunları** çıkarılmıştır. Kanunlarda öngörülen geçiş sürecinin sona ermesiyle Elektrik Piyasası 3 Eylül 2002, Doğalgaz Piyasası ise 2 Kasım 2002 tarihinde rekabete açılmıştır.

■ Enerji ihtiyacımızın her geçen gün arttığı, dünyada yaşanan hızlı değişimler ve coğrafi konumumuz dolayısıyla ülkemiz lehine **yeni imkân ve fırsatların** oluştuğu, Avrupa Birliği'ne uyum sürecini yaşadığımız bu dönemde, günümüz ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik olarak geliştirilen ulusal programlar, **petrol konusunda da yeniden yapılanmayı** zorunlu kılıyordu. Ayrıca bu zorunluluk, Elektrik ve Doğalgaz Piyasası Kanunlarının ardından, **enerji sektöründe bir bütünlük oluşturulması** bakımından da kendini hissettirmektedir.

■ Birincil enerji talebinin ortalama % 40'ını petrol ürünleri oluşturmaktadır. Piyasa olarak baktığımızda ise,

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

ülkemizde 27-30 milyar dolarlık bir petrol piyasası söz konusudur. Ayrıca mali gelir kaynaklarımızın da %20'si petrol ürünlerinden elde edilmektedir. Böylesine büyük bir piyasa olan petrol piyasası, bu yasa çıkmadan önce 1954 tarihinde yürürlüğe giren 6326 sayılı Petrol Kanunu'na atfen çıkartılan ancak birkaç sayfalık yönetmeliklerle idare edilen bir piyasaydı.

Cumhuriyet Tarihinde Bir İlk Daha: Yıllardır Çıkarılmayan Petrol Piyasası Kanununu Muhalefet Partisinin ve Bütün Piyasa Aktörlerinin Mutabakatıyla Çıkarılmıştır

■ Petrol piyasasının ihtiyaç duyduğu yeni yatırımlar ve rekabetçi ortamı sağlamak için Avrupa Birliği yasalarına uyumlu, yatırımcıların güvenli ve istikrarlı piyasa koşullarında faaliyet gösterebilmelerini teminen akaryakıt ürünleri piyasasında verimlilik ve rekabetin artırılmasının sağlanması amacıyla hazırlanan Petrol Piyasası Kanunu Taslağı, 4 Aralık 2003'te TBMM Genel Kurulunda görüşülerek kabul edilmiştir. Cumhuriyet tarihimizin önemli yasalarından biri olan bu yasanın, muhalefet partimizin de olumlu katkıları sonucu bütün milletvekillerimizin oylarıyla çıkarılması, ülkemiz siyaseti açısından da ayrıca memnuniyet verici bir gelişmedir.

■ 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu'yla özetle:

- Petrolle ilgili olarak araştırma, arama ve üretim faaliyetleri dışında kalan rafinaj, işleme, iletim gibi tüm piyasa faaliyetleri 6326 sayılı Petrol Kanunu'ndan çıkarılmış ve dağıtım faaliyetleri ile birleştirilmek suretiyle tek bir yasa altında toplanmıştır.
- Petrol piyasası faaliyetlerinin yürütülmesi bağımsız bir kurul bünyesine alınarak, hızlı ve etkili bir kamu hizmeti verilmesi hedef alınmıştır.
- Piyasa faaliyetlerinde bulunmak isteyenlere lisans alma zorunluluğu getirilmiştir.
- Lisans sahiplerine zorunlu sigorta yükümlülüğü getirilmiştir.
- Sektörü disipline edici ve ihlalleri önleyici idari yaptırımlar ve para cezaları getirilmiştir.
- Kanunla hak tanınan tüm kişilerin yurtiçi ve yurtdışı kaynaklardan petrol temini, belirli limitler içerisinde

serbestleştirilmiştir.

- Tüketicilerimizin son derece şikayetçi olduğu solvent ve benzeri ürünler Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu'nun düzenlemelerine tabi tutulmuştur.
- Petrol fiyatlarının serbestçe tespiti sağlanmıştır.
- Piyasadaki kaçakçılığı büyük ölçüde önleyecek, önemli bir denetim unsuru olan ulusal marker uygulaması getirilmiştir.
- Petrol piyasasında her türlü temin ve sunumun standarda tabi olması sağlanmış; rekabeti teşvik edici hükümler ve kalite güvencesi getirilmiştir.
- Yatırımcılar için istikrar ve güven ortamı oluşturulmuştur.
- Piyasa özelleştirmeye göre dizayn edilmiş; riskler giderilmiş; piyasa işleyişi içinde kamu menfaati, hizmetin sürekliliği ve yatırım ortamı dünya uygulamaları seviyesine getirilmiştir.
- Yerli üreticilerin ürettiği petrol için piyasa garantisi sağlanmıştır.
- Avrupa Birliği düzenlemelerine ve uluslararası anlaşmalara uyum sağlanmıştır.
- Arz güvenliği ve uluslararası anlaşmalar gereği ulusal petrol stoku oluşturulmasına yönelik belirsizlikler ortadan kaldırılmıştır.

Petrol Arama ve LPG İçin de Kanunlar Hazır

■ 6326 sayılı Petrol Kanunu'nun petrol ve doğalgazın iletim ve rafinajına ilişkin hükümleri ile Bakanlığımız bağlı kuruluşlarından Petrol İşleri Genel Müdürlüğü'nün yetkisinde bulunan petrol ürünlerine ait mevzuatın, yeni yürürlüğe giren "Petrol Piyasası Kanunu" kapsamına alınmasından dolayı, yeni bir Petrol Kanunu'nun çıkarılması bir zorunluluk haline gelmiştir.

■ Dolayısıyla Bakanlığımızca;

- Ülkemizde petrol arama faaliyetlerine ivme kazandırılması,
- Petrol aramalarında teşvik sağlayıcı unsurların yeniden değerlendirilmesi,
- Yatırımcılara, istikrar ve güven ortamının yaratılması ve
- Avrupa Birliği mevzuatı ile uyum sağlanması amaçlarına paralel olarak, 6326 sayılı Petrol Kanunu'nu yürürlükten kaldıracak yeni bir Petrol Kanunu Tasarısı hazırlık çalışmaları başlatılmıştır.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

■ Yeni hazırlanan Petrol Kanunu Tasarısında, petrolün **aranması, üretilmesi** ve teslim hazır hale getirilmesi aşamasına kadar olan faaliyetler düzenlenmektedir. Tasarı ile yerli ve yabancı yatırımcıların petrol arama ve üretimi yapmalarını teşvik amacıyla mali konularda düzenlemeler ve **enflasyon muhasebesi** gibi unsurlar ile **bürokrasiyi azaltıcı önlemler** getirilmiştir. Yeni Kanunla özellikle bugüne kadar kara alanlarımızda nispetle daha az aranmış olan **deniz alanlarımızda arama faaliyetlerinin yoğunlaştırılması** ve söz konusu alanların muhtemel petrol varlıklarının bir an önce ortaya konması hedeflenmiştir. Yeni Petrol Kanunu halen 6326 sayılı Petrol Kanununu uygulamakla yükümlü bulunan Petrol İşleri Genel Müdürlüğü tarafından yürütülecektir.

■ Diğer taraftan, **Sıvılaştırılmış Petrol Gazları (LPG)** ile ilgili olarak, Bakanlığımız koordinatörlüğünde ilgili kuruluşların katılımı ile hazırlanan ve sıvılaştırılmış petrol gazının yurtiçi ve yurtdışından **temini, dağıtım, taşınması, depolanması** ve **ticaretini** düzenleyen **LPG Piyasası Kanun Tasarısı** da 22 Ağustos 2003 tarihinde Başbakanlığa sunulmuştur.

■ LPG Piyasası Kanun Tasarısı ile:

- Tüplü LPG Bayileri hariç, dağıtım, taşıma, depolama, tüp imalatı gibi faaliyetleri piyasa faaliyetlerinde bulunmak isteyenlere **lisans alma zorunluluğu** getirilmektedir.
- Yurt içi ve yurt dışı kaynaklardan temin edilen LPG'nin doğrudan veya işlenerek güvenli ve ekonomik olarak **rekabet ortamı** içerisinde kullanıcılara sunumu sağlanmaktadır.
- LPG firmaları daha önce bir dağıtım firması ile dolaylı olarak anlaşıp ithalat yapabilmekte iken Tasarı ile rafinerici ve dağıtıcılar dışında LPG firmalarına **ithalat izni** verilmemektedir.
- İlgili kamu kurum ve kuruluşları arasında **koordinasyon** sağlanmaktadır.
- LPG Piyasa faaliyeti yapan firmalara **sigorta zorunluluğu** getirilmektedir.
- İdari para cezaları ile lisans iptaline kadar uygulanabilecek **idari yaptırımlar** getirilmektedir.
- LPG dolum tesislerinde ve oto gaz istasyonlarında işlerin yetkili bir uzmanın gözetiminde yürütülmesi için

sorumlu **müdür bulundurulması** zorunluluğu getirilmektedir.

➢ LPG Piyasa faaliyetlerinde çalıştırılacak personele **zorunlu eğitim** getirilmektedir

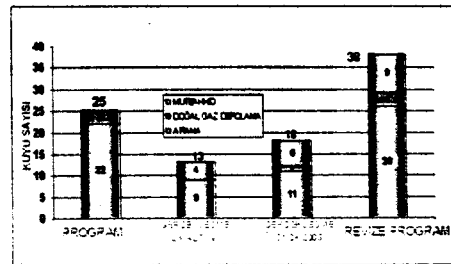
➢ LPG'nin tüketiciye intikaline kadar geçen safhada halkın **can ve mal güvenliği** açısından teknik düzenlemelere uyulması ve gerekli **emniyet tedbirleri** alınarak LPG tesis ve tesisatlarının kurulup işletilmesi sağlanmaktadır.

➢ "**Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu**" LPG Piyasası Kanununu uygulamakla yetkili kılınmaktadır.

2003 Yılında Petrol Arama Çalışmaları İkiye Katlandı; 2004 Yılında Bu da İkiye Katlanacak

■ Bakanlığımız ilgili kuruluşlarından Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı (TPAO), petrol arama sondaj faaliyetleri için 2002 yılında ortalama 4 makina ile çalışırken, 2003 yılının ikinci yarısından itibaren 7 makina ile mevcut 7 ekip sayısına göre tam kapasite ile çalışmaktadır. Türkiye genelinde son yıllarda **25 civarında gerçekleşen sondaj miktarını**, petrol aramalarına verdiğimiz önemin bir gereği olarak görevi devraldığımız ilk günlerde aldığımız idari tedbirlerle **38'e çıkarttık**. Gelecek yıl bu rakamı da ikiye katlamayı hedefliyoruz.

2003 YILI SONDAJ PROGRAMI GERÇEKLEŞMESİ

İleri Teknoloji Gerektiren Denizlerde de Yabancılarla Ortak Arama Çalışmaları Yapılıyor

■ TPAO, yurtiçinde arama yatırımlarının artırılması, risk paylaşımı, bilgi teknolojisi ve yabancı sermayenin ülkemize transferi amacıyla, kara alanlarının yanısıra

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

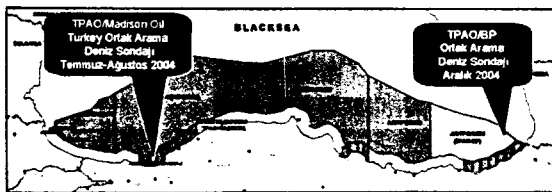
denizlerde de faaliyetlerde bulunmak üzere yabancı petrol şirketleri ile "Ortak Petrol ve Doğalgaz Arama" anlaşmaları yapmaktadır.

■ Bu kapsamda, kara alanlarında Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde **PERENCO (Fransa)**, **MADISON (ABD)** ve Trakya Bölgesi'nde **AMITY OIL (Avustralya)** ile arama ve üretim, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde **CHEVRON (ABD)**, Adana ve Hatay Bölgesi'nde **EL-PASO (ABD)** ve Trakya Bölgesi'nde **DAN OIL (ABD)** şirketleri ile ortak arama çalışmaları yürütülmektedir.

■ Denizlerde de gelişmiş teknoloji ve yatırım olanaklarına sahip yabancı yatırımcılarla, Doğu Karadeniz offshore alanında **BP (İngiltere)**, Mersin - Iskenderun Körfezleri'nde **EL-PASO (ABD)**, Batı Karadeniz'de **MADISON (ABD)** şirketleri ile ortak faaliyetler sürdürülmektedir.

Doğu Karadeniz'deki Petrol Arama Çalışmaları Ümit Verici

■ Bu ortaklıklardan en önemlisi ise; Ağustos 2003'te 3B sismik veri toplama çalışmaları tamamlanan; ilk kuyu sondajının en geç 2004'ün bitimine kadar başlayacağı TPAO-BP **Doğu Karadeniz Deniz Alanları Projesi**'dir. Söz konusu proje, çökme modeli ve petrol sistemleri açısından Hazar Denizi ile denleştirilen **Kara deniz'in hidrokarbon potansiyelinin belirlenmesi ve ülke ekonomisine kazandırılması** açısından çok büyük önem taşıyan bir projedir. Projedeki ilk bulgular çok olumludur.

TPAO/Madison
• 1 Kuyu
• Sismik data analizi

TPAO/BP
• 3B Sismik Ağustos 2003
• Sismik data analizi : 4Q 2003-1Q 2004
• Kuyu dizaynı & Platform : 2Q & 3Q 2004
• Sondaj : 4Q 2004
➤ 150.000 varil/gün petrol

Diğer Arama Neticeleri

■ TPAO'ca son yıllarda Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde **G.Raman-1** ve **Tokaris-17** kuyularında petrol,

Trakya Bölgesi'nde **Vakıflar-O5** kuyusunda petrol ve gaz ile **G. Karaçalı-1,4,5,7**, **K.Karaçalı-10**, **Çayırdere-1** ve **Adatepe-1,2,3**, **Göçerler-4,5** kuyularında gaz bulunmuş olup, geliştirme çalışmaları devam etmektedir.

Üretim Miktarı		
ÇAYIRDERE-1	DOĞAL GAZ	75.000 m ³ /gün
ADATEPE-1,2,3	DOĞAL GAZ	350.000 m ³ /gün
GÖÇERLER-4,5	DOĞAL GAZ	200.000 m ³ /gün
G.KARACALI-1,4,5,7, K-10	DOĞAL GAZ	120.000 m ³ /gün
TOKARIS-17	PETROL	213 v/gün
G. RAMAN - 1	PETROL	100 v/gün

■ Bugüne kadar yapılan arama faaliyetleri neticesinde; ülkemizde **131 saha keşfedilmiş** olup, bunun 62'si petrol, 6'sı yabancı şirketlerle ortak petrol, 17'si doğalgaz sahası, 1'i ortak doğalgaz sahası olmak üzere toplam 86 adedinin keşfi TPAO tarafından gerçekleştirilmiştir. Ayrıca TPAO'nun 4 adet karbondioksit saha keşfi de bulunmaktadır.

İthal Etmek Zorunda Olduğumuz Petrolü "Yerinde Garantilemeye" Çalışıyoruz

■ TPAO, yurtiçindeki görevini yürütürken, hızla değişen dünya konjoktürüne ayak uydurmuş ve dünya devi petrol şirketlerinden oluşan **konsorsiyumlarda** önemli oranlarda **pay** almıştır.

■ Orta Asya Türk Cumhuriyetleri'nden **Azerbaycan** ve **Kazakistan**'da aktif olarak faaliyetlerini yürütmekte olup, **Türkmenistan**'da ise faaliyette bulunmak üzere temaslarını sürdüren TPAO, **Hazar Havzası**'na yönelik **milli politikamızın** yaşama geçirilmesinde çok önemli ve etkin görev üstlenmiştir.

■ Oldukça önemli gelişmelere sahne olan **Azerbaycan** sektöründe TPAO, dünyanın ileri gelen dev petrol şirketlerinin de ortak olduğu üç büyük proje ile Azeri-Çıralı-Güneşli **ACG Projesi**, (%6,75), **Şah Deniz** (%9) ve **Alov** (%10) faaliyetlerini sürdürmektedir. TPAO Azerbaycan'da gerek yatırım miktarları bakımından, gerekse sahip olduğu rezerv bakımından 30 civarında Batılı şirket arasında ön sıralardadır.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

■ **ACG projesi** kapsamında erken üretim safhası devam etmekte olup, bu aşamada açılan 18 kuyudan 14 tanesi üretim, 4 tanesi de enjeksiyon için kullanılmaktadır. Çıralı-1 platformunda ortalama **127 bin varil/gün petrol** üretimi devam etmekte olup, 2010 yılında en yüksek seviye olan **1 milyon varil/gün'e** ulaşılması hedeflenmektedir.

■ Doğal bir "**Enerji Köprüsü**" niteliği taşıyan ve ülkemizden geçecek olan, özellikle Azerbaycan ACG Projesinden üretilen petrolün dünya pazarlarına taşınmasını hedefleyen **Bakü-Tiflis-Ceyhan Boru Hattı'nın** 2005 yılında tamamlanması planlanmıştır. Fiziki inşaat Nisan 2003 tarihinde başlanılmıştır. Bu projede TPAO **%6.53** hisse ile yer almaktadır.

■ TPAO'nun yer aldığı diğer bir proje olan **Şah Deniz Projesinde** doğalgaz ticari keşif ilanı yapılmış olup sondaja başlanmıştır. Şah Deniz sahasında üretilecek doğalgazı Türkiye-Gürcistan sınırına getirmeyi amaçlayan **Güney Kafkasya Doğalgaz Boru Hattı (SCP)** Projesinin fiziki inşaat çalışmalarına Haziran 2004'te başlanması, Ekim 2005 tarihinde ise hattın gaz kabul edebilir hale getirilmesi planlanmaktadır.

■ **Kazakistan'da %49** hisseyle ortak olduğumuz KTM Projesi kapsamında üretim faaliyetlerine devam edilmektedir.

■ **Libya'da** ise TPAO tarafından belirlenmiş 2 bloğun Ekim 1999 tarihinde imzalanmış olan, "Arama ve Üretim Paylaşımı Anlaşması" onaylanmıştır. Anlaşmanın 25 yıllık süresi olup, ilk beş yıl arama dönemidir. Bu arada TPAO/TPOC 22 Ağustos 2002'de Hindistan Milli Petrol Şirketi'nin uluslararası bölümü olan ONGC-VL ile projedeki hisselerinin **%49'unu** bu şirkete devreden bir Satış Anlaşması (Farm-Out) imzalanmıştır. NC-188 Bloğunda ilk kuyunun sondajına başlanmıştır.

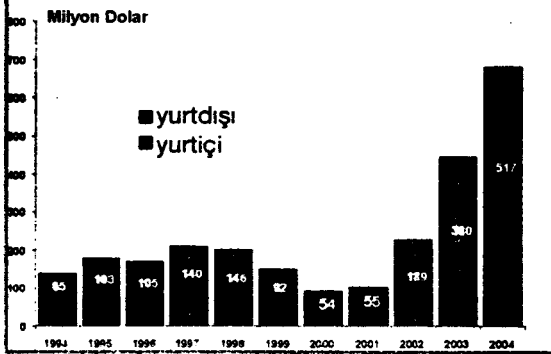
■ Ayrıca, önümüzdeki dönemde **Irak, Suriye, Türkmenistan** gibi ülkelerde de yatırım yapılması planlanmaktadır. Bu amaçla gerek yurtiçi gerekse yurtdışı firmalarla **teknolojik işbirliği** ve **güçbirliğine** gidilecektir.

■ **2004 yılında** TPAO tarafından Azerbaycan'a 486 milyon Dolar, Kazakistan'a 12 milyon Dolar, Libya'ya 16.1 milyon Dolar ve diğer ülkelere 3.2 milyon Dolar olmak üzere **toplam 517.3 milyon Dolar** yatırım yapılması planlanmıştır. 2004 yılında ACG projesi ham petrol üretimi satışından 108 milyon Dolar, KTM ham petrol üretimi satışından 32 milyon Dolar gelir elde edilmesi planlanmaktadır.

■ Diğer taraftan TPAO'nun bağlı ortaklığı olan **Turkish Petroleum International Company (TPIC)** Irak'ta petrol saha hizmetleri kapsamında faaliyetlerini gerçekleştirmektedir. Irak'ta yakın gelecekte canlanması beklenen petrol sahaları servis hizmeti sektöründe pay alınması planlanmaktadır.

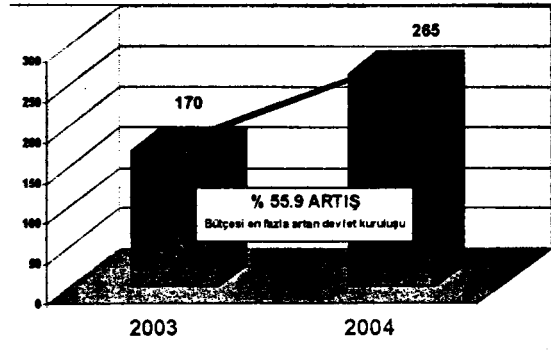
■ Yine TPIC tarafından yürütülen Türkiye - Irak petrol ve petrol ürünleri ticareti kapsamında kısa dönemde Irak rafinerilerinin tam kapasite ile çalışmamasından dolayı Irak'ın ihtiyaç duyduğu petrol ürünleri ticaretine kara ve demiryolu ile başlanılmış olup, bu kapsamda, TPIC tarafından Bağdat'ta ofis açılması kararı alınmıştır.

Yurtiçi ve Yurtdışı Yatırımlar

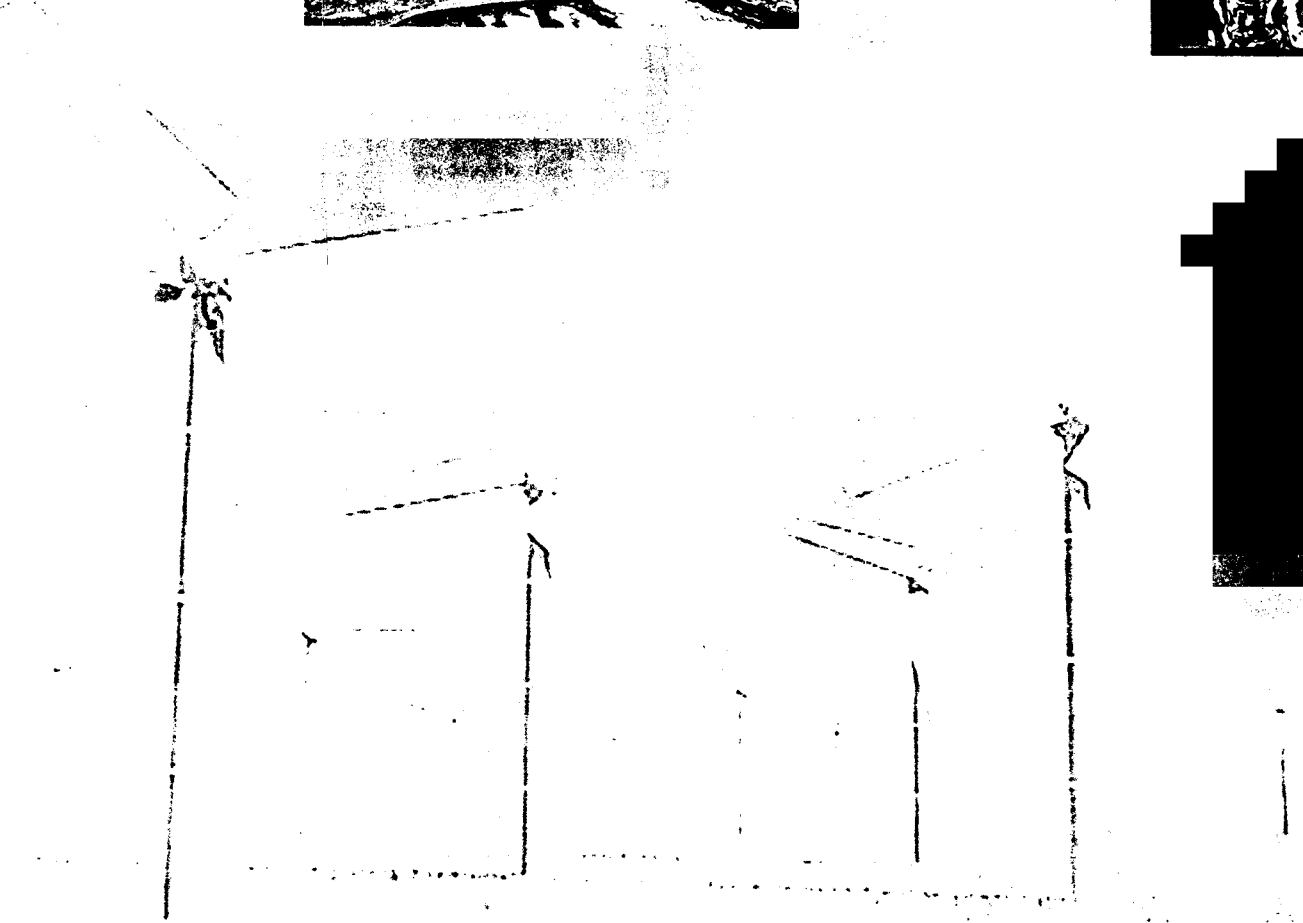

TPAO Yatırım Bütçesi En Fazla Artan Devlet Kuruluşu

■ Bütün bu faaliyetlerin gerçekleştirilebilmesi amacıyla, 2003 yılında 170 Trilyon TL olan TPAO bütçesi yaklaşık **% 60** oranında artırılarak, 2004 yılı için 265 Trilyon TL olarak belirlenmiştir. Silivri Doğal Gaz Depolama Projesi hariç tutulacak olursa bütçesindeki artış **% 265'e** ulaşmaktadır.

ENERJİ VERİMLİLİĞİ, YENİ VE YENİLENEBİLİR ENERJİ KAYNAKLARI

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

enerji verimliliği, yeni ve yenilenebilir enerji kaynakları

Enerji Verimliliği Çalışmaları

*Enerji Tasarrufuyla Her Yıl Bir Keban Barajı
Kazanabiliriz*

■ Türkiye'nin toplam yıllık enerji tasarrufu potansiyeli 20 milyon TEP'tir ki bu yıllık birincil enerji tüketimimizin yaklaşık dörtte birine tekabül etmektedir. Bunun parasal değeri 3 milyar Dolar mertebesinde ki bu parayla her yıl bir Keban Barajı kurmak mümkündür.

■ Böylesine önemli bir konuda Bakanlığımız bağlı kuruluşlarında Elektrik İşleri Etüd İdaresi (EİE) Genel Müdürlüğü'nce;

Sanayide enerji verimliliği,

Binalarda enerji verimliliği,

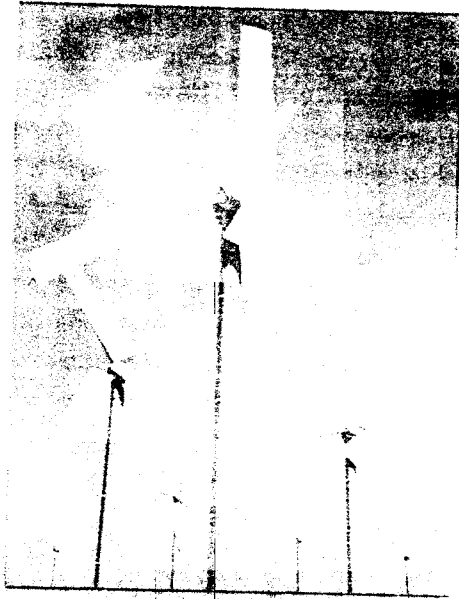
Enerji çevriminde verimlilik

konu başlıkları altında yoğun faaliyetler yürütülmektedir.

Enerji Verimliliği Kanun Tasarısı Hazırlıyoruz

■ Hızla kalkınmakta olan ülkemiz, kısa sürede daha gelişmiş ülke konumuna gelmek ve AB üyeliğini gerçekleştirmek üzere, tüm sektörlerde planlama çalışmalarını yürütmektedir. Gelişmiş ülkeler son 10 yılda özellikle küresel çevre problemleri dolayısı ile enerji sektörü gelişme planlarını çevresel tercihlere göre yönlendirmekte ve enerji verimliliği kanunlarını tadil etmektedirler. Bu ülkelerde enerji verimliliği girişimleri enerji politikasının önemli bir bileşenini oluşturmaktadır.

Bu güne kadar 186 ülke tarafından imzalanmış olan "Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

Sözleşmesi"ne katılmamızın uygun bulunduğu dair kanun, TBMM'de 21 Ekim 2003 tarihinde kabul edilmiştir. Sözleşmenin önemli adımlarından olan **Kyoto Protokolü**'nün koşullarını sağlamak üzere tüm gelişmiş ülkeler enerji verimliliğini, iklim değişikliğinin etkilerinin azaltılmasında öncelikli önlem olarak ele almaktadırlar. Örneğin; Avrupa Birliği 2010 yılı itibarıyla 100 Milyon TEP enerji tasarrufuna karşılık Kyoto taahhütlerinin %40'ını teşkil eden 200 Milyon ton karbon-dioksit emisyonunun azaltılmasıyla ilgili **"Enerji Verimliliğinin Artırılması için Aksiyon Planı"**nı onaylamıştır. Buna paralel olarak Avrupa Birliği'ne üye tüm ülkeler sözkonusu Aksiyon Planına uygun hedeflerini belirleyerek, mevcut enerji verimliliği yasa ve yönetmeliklerini revize etmektedirler.

■ Mevcut yasalarımızda enerji verimliliğinin artırılmasını açıkça destekleyen ve teşvik eden herhangi bir düzenleme yer almamaktadır. Uluslararası yükümlülüklerimiz gereğince ve etkin bir enerji verimliliği programının uygulanabilmesi için taslak çalışmalarını sürdürdüğümüz **Enerji Verimliliği Kanunu** ile;

- Ülkenin enerji kaynaklarının kullanımının sürdürülebilirliğini sağlanması,
- Enerji ithalatının ve maliyetlerinin ekonomi üzerindeki yükünün hafifletilmesi,
- Enerji üretiminden tüketimine kadar olan işlemlerden kaynaklanan çevre kirliliğinin azaltılmasına katkı sağlanması,

Ekonomik üretim seviyesini düşürmeden, yaşam kalitesinden ve ihtiyaçlarından fedakarlık etmeden, ülkenin hızla kalkınması yanında enerjinin verimli kullanılmasının sağlanması,

- Enerjinin her türünün en rasyonel ve verimli bir şekilde değerlendirilmesinin gerçekleştirilmesi, gibi ekonomik ve çevresel yararların elde edilmesi amaçlanmaktadır.

EİE Genel Müdürlüğü'nde:

Güneş enerjisi ve zeolit kullanan klima sistemleri için ön-fizibilite çalışması sonuçlandırılmıştır.

Güneş enerjisi ve jeotermal enerji kaynaklarını kullanan, enerji tasarrufu unsurlarına sahip örnek bir yapının kesin projesi tamamlanmıştır.

- Yansıtıcı sistemlerin odağında kullanılan **stirling motorları** konusunda bir prototip çalışmasına da ODTÜ işbirliği ile başlatılacaktır.

Yeni ve Yenilenebilir Enerji Kaynakları

Yenilenebilir Enerji Kaynakları Değişmeyen Gündemimiz

■ Ülkemizde yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı enerji üretim tesislerinin teşvik edilmesine Bakanlığımızca büyük önem verilmektedir. 4628 Sayılı Elektrik Piyasası Kanunu ile elektrik enerjisi üretiminde yerli ve yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımını özendirme amacıyla gerekli tedbirlerin alınması ve bu konuda teşvik uygulamaları gündeme gelmiştir. Bu çerçevedeki uygulamalardan biri, 200 milyon Dolar tutarında uygun koşullu **Dünya Bankası kredisinin** Türkiye Sınai Kalkınma Bankası ve Türkiye Kalkınma Bankası aracılığı ile yenilenebilir enerji yatırımları için özel girişimcilere kullanılmasıdır. Bu konuda Bakanlığımızca yapılan çalışmalar tamamlanmış olup, 2004 yılı ortasından itibaren uygulamaya geçilecektir.

Yenilenebilir Enerji Kaynakları Kanun

Tasarısı Çalışmalarınız Sonuçlanmak Üzere

■ Kanun Taslağı Hazırlıklarına Hangi Gereçeklerle Başladık ?

- Yenilenebilir kaynak kullanan elektrik enerjisi üretim tesislerinin göreceli olarak yatırım maliyetlerinin yüksekliği ve enerji arzı sürekliliklerinin zayıflığı bu tesislere yatırım yapmak isteyenlerin Türkiye'de gelişme sürecinde olan serbest elektrik piyasasındaki rekabet güçlerini önemli ölçüde zayıflatmaktadır.

- Muhtemelen 2006 - 2007 yıllarından sonra elektrik enerjisi piyasasındaki arz - talep dengesinin talep lehine dönmesi ile birlikte, serbest piyasa şartlarındaki **arz planlaması** kararlarının yenilenebilir kaynakları daha da arka plana itebileceği değerlendirilmektedir.

- Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu tarafından tanımlanan kapsamdaki yenilenebilir enerji kaynaklarımızın önemli büyüklükteki **ekonomik potansiyeline** rağmen, günümüzdeki kullanım oranının çok cüzi olması ve ayrıca yenilenebilir kaynak kullanımının **daha az**

dışa bağımlılık, temiz çevre, uzun dönemde düşük maliyet, AB kriterlerine uyumluluk ve yeşil enerji ihracat imkanları bakımından getireceği avantajlar, bu kaynaklarımızın belirli bir geçiş döneminde stratejik bakış açıları ile harekete geçirilmesi için yeterli gerekeciyi teşkil etmektedir.

■ Yenilenebilir Enerji Kaynakları Kanunuyla Neleri Sağlamak İstiyoruz?

- İthalata bağımlılığı azaltmak,
- Kaynak çeşitliliğini artırmak,
- Temiz çevre gereksinimlerini yerine getirmek,
- İmalat sektöründeki üretim ve istihdamı geliştirmek,
- Tarım ve madencilik sektörlerinin enerji pazarına girmelerine katkıda bulunmak.

■ Yenilenebilir Enerji Kaynakları Kanununda Hangi Kaynakları Kapsama Alacağız?

- 50 MW'a kadar hidrolik enerjisi kaynakları,
- Rüzgar enerjisi kaynakları,
- Jeotermal enerji kaynakları,
- Güneş enerjisi kaynakları,
- Biyo-kütle enerjisi kaynakları,
- Hidrojen kaynakları,
- Gelişmekte olan diğer kaynaklar.

Türkiye'nin "Jeotermal Enerji Potansiyeli Atlası" 2005 Yılında Çıkacak

■ Türkiye'nin "Jeotermal Enerji Potansiyeli Atlası (JEPA)" geliştirme çalışmaları, 2005 yılı içerisinde sonuçlandırılacak; jeotermal enerji ile ilgili fizibilite yöntemleri üzerinde gerekli hazırlıklar 2004 ilk yarısında tamamlanacaktır.

Jeotermal ısı pompalarının yaygınlaştırılmasına yönelik ekonomik fizibilite çalışmalarımız da devam etmektedir.

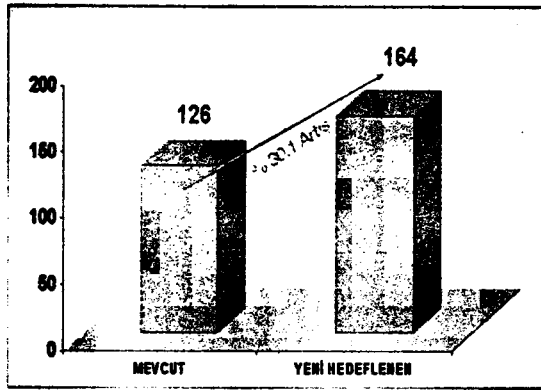
Rüzgar Atlası
Atlası'na Dönüştürüldü

2002 Yılında geliştirilmiş olan Türkiye "Rüzgar Atlası"nın, rüzgar değerleri, arazi yapısı ve şebekeye bağlantı durumları dikkate alınarak Türkiye "Rüzgar Enerjisi Potansiyeli Atlası"na (REPA) dönüştürülmesi ile ilgili proje başlatılmış; bu kapsamda rüzgar gözlem istasyonu sayısı 19'dan 24'e çıkartılmıştır.

Küçük HES'ler Türkiye'nin Gündeminde

■ Bugün için ekonomik olmayan hidrolik potansiyelimizden de faydalanabilmek için gerekli AR - GE çalışmaları Bakanlığımızca sürdürülmektedir. Dünyada hidroelektrik potansiyeli içinde % 5 - 10 arasında paya sahip küçük hidroelektrik santrallerin ülkemizdeki payı sadece %2'dir. Oysa ülkemizin topografik ve hidrolik yapısı, bu oranın %10'lara çıkmasına uygun bulunmaktadır.

■ Halen 126 milyar kilovatsaat civarında olan ekonomik HES potansiyelimizin sürdürülmekte olan çalışmalarıyla, büyük bir bölümü küçük HES'lere ait olmak üzere, 38 milyar kilovatsaat ilave ile 164 milyar kilovatsaat'e ulaşacağı beklenmektedir.

■ Sadece bu yıl içerisinde Doğu Karadeniz, Küçük ve Büyük Menderes, Batı ve Orta Akdeniz havzalarında toplam 364 megavatlık kurulu güce karşılık yaklaşık 2 milyar kilovatsaatlik Küçük HES potansiyeli ilk etüt düzeyinde belirlenmiştir. Ülke genelinde küçük HES potansiyelimizi belirlemeye yönelik başlatığımız çalışmalar 2005 sonu itibarıyla belirlenmiş olacaktır.

■ Bu potansiyelin değerlendirilmesi amacıyla mikro güçlü üniteli hidroelektrik santrallerin tamamen yerli kaynaklarla yapımına öncelik veriyoruz. Çalışmalar, Bakanlığımız kuruluşlarından Türkiye Elektro Mekanik Sanayii, TEMSAN'ın koordinatörlüğünde ülkemizdeki küçük ve orta ölçekli sanayi kuruluşlarıyla işbirliği içinde yürütülmektedir.

Biyodizel; kanola, kozla, ayçiçek, soya, aspir gibi yağlı tohum bitkilerinden ve atık yağlardan elde edilen yakıt olarak dizel araçlarda kullanılan bir üründür.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

■ Bu bitkilere yönelik **enerji tarımını, atık yağ potansiyelini**, biyodizel üretim tekniklerini, dağıtım yöntemlerini ve tarım ve nakliye sektörü öncelikli olmak üzere tüketim portföyünü içine alan ekonomik fizibilite çalışmaları devam etmektedir.

■ Biyo-dizel konusunda 150 Lt/gün kapasiteli **pilot üretim tesisi** kurulmuş, proses ve kalite iyileştirme çalışmaları sürdürülmektedir.

Biyo-gaz Konusunda "Tip Proje"

Hazırlanıyor

Tarım, orman ve hayvan atıklarını kullanarak **biyo-gaz** üreten küçük ölçekli tesisler için de, biyo-dizel çalışmalarına benzer çalışmalar **üniversite ve sanayi işbirliği** ile 2004 yılı ikinci yarısında tamamlanacak ve tanıtım faaliyetleri yapılacaktır.

Geleceğin Enerjisi Hidrojen Konusunda Treni Kaçırmayacağız

Türkiye'nin hidrojen trenini zamanında yakalayabilmesine imkan sağlayacak olan **"Hidrojen Master Planı"**nın, Bakanlığımız bağlı kuruluşlarından Elektrik İşleri Etüt İdaresi Genel Müdürlüğü'nün koordinatörlüğünde, **ODTÜ ve TÜBİTAK işbirliği** ile geliştirilmesi kapsamında proje çalışmalarına başlanmıştır.

"Uluslararası Hidrojen Enerjisi Teknolojileri Merkezi" İstanbul'a Kazandırıldı

■ 1998 yılından bu yana Bakanlığımız yatırım programında yer alan Hidrojen Enerjisi Teknolojileri Merkezi'nin Kurulması projesini canlandırmak üzere, yenilenebilir enerji kaynaklarına büyük önem veren Hükümetimiz, **Birleşmiş Milletler UNIDO** ile 21 Ekim 2003

tarhinde Güvence Fonu Anlaşması'nı imzalayarak Uluslararası **Hidrojen Enerjisi Teknolojileri Merkezi**'nin ülkemizde, **İstanbul'da** kurulmasıyla ilgili ciddi bir adım atmıştır.

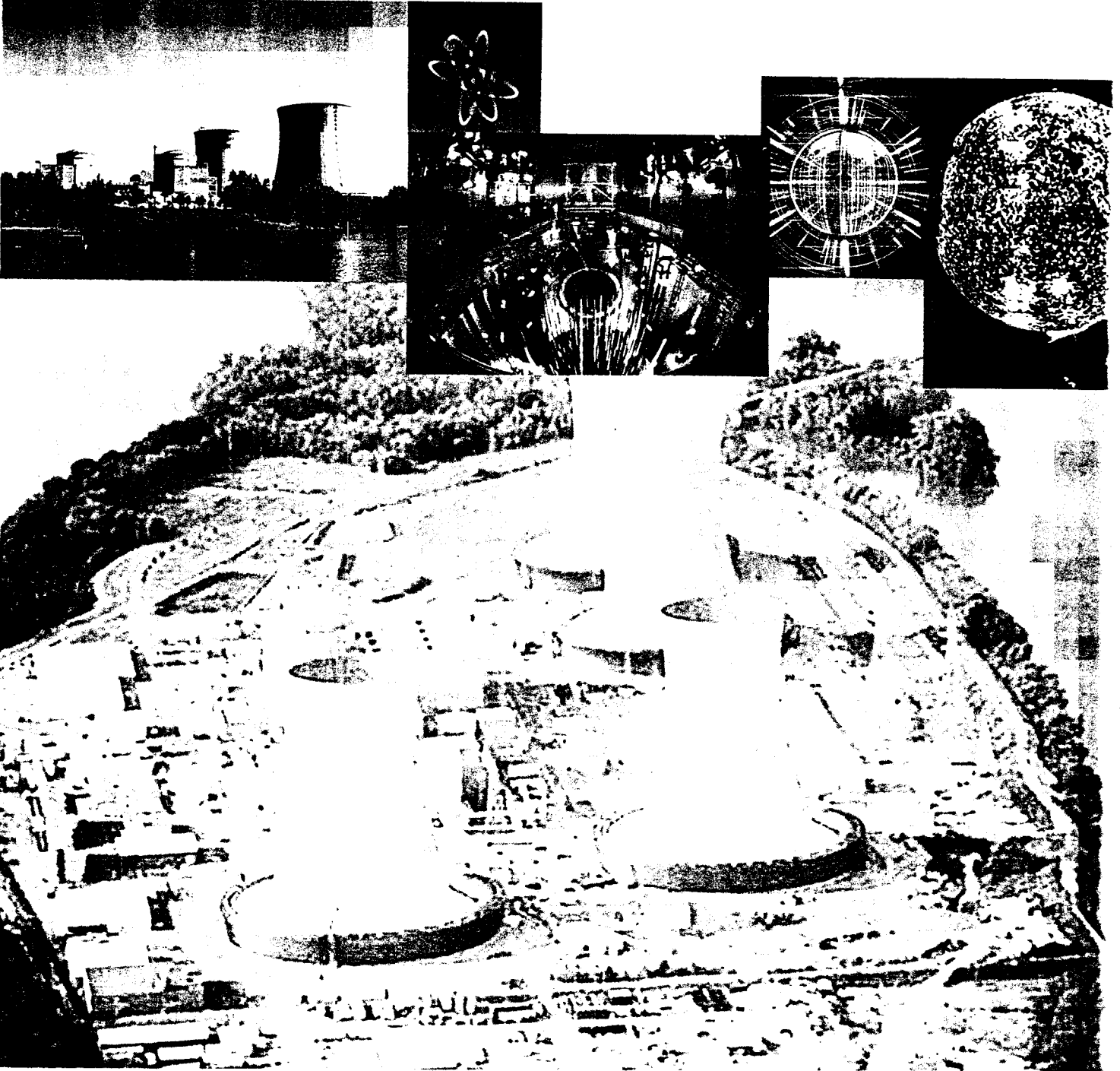
■ Ülkemizin en önemli zenginlik kaynaklarından Bor'un, Sodyum Bor Hidrür gibi bileşenlerinin de hidrojen enerjisi konusunda işleneceği Merkezin **başlıca amaçları**:

- Kalkınmış ve kalkınmakta olan ülkeler arasında bir **köprü vazifesi** görerek; hidrojen enerjisi alanında **araştırma - geliştirme faaliyetlerinde** bulunmak;
- Yatırımcı kuruluşlar arasında **koordinasyonu** sağlamak ve gelecekteki **hidrojen teknolojisi** ve endüstrisinin uygulama alanlarını tespit etmek;
- Kalkınmakta olan ülkelerin **AR-GE merkezlerini** ve programlarını desteklemek; ve
- Hidrojen teknolojileri alanındaki **yatırımları teşvik** etmektir.

■ Merkezin çalışma alanları ise:

- Hidrojen enerjisi politikalarını belirlemek;
- Hidrojen enerjisi ekonomisi, çevre ilişkileri, üretim teknolojileri, depolama teknikleri, taşıma sistemleri, taşıtlar üzerindeki uygulamalar, yakıt pilleri, danışmanlık hizmetleri sunmak;
- **Endüstri ile işbirliği** kurmak;
- AR-GE ve teknoloji transferi yapmak olarak özetlenebilir.

NÜKLEER ENERJİ

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

nükleer enerji

Kalıcı Çözüm İçin Nükleer Enerji

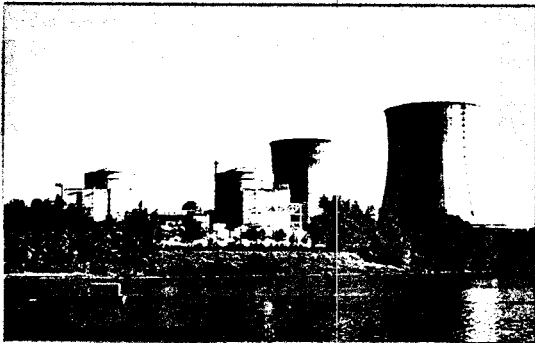
- Doğalgazda olduğu gibi **hammadde nakli** için boru hatlarına ihtiyacı olmaması,
- Toplam enerji üretim maliyetindeki **yakıt maliyeti** oranının düşük olması (%15-20 civarında),
- Nükleer yakıtların fosil yakıtlarla doğrudan ilişkisi olmadığından özellikle 1970'lerdeki petrol krizi gibi fosil yakıtlarda meydana gelebilecek **dalgalanmalardan** etkilenmemesi

gibi özelliklerinden dolayı **nükleer güç teknolojilerini**, ülkemizin enerji kaynakları bakımından ciddi boyutlara varan **dışa bağımlılığını azaltmak** ve **enerji arzındaki dengeyi** ve **güvenilirliği iyileştirmek** için mutlaka dikkate almamız gerektiğinin bilincindeyiz. Bu amaca yönelik çalışmalarımızı aralıksız sürdürüyoruz.

■ Bunların yanı sıra, fosil kaynakların özellikle **iklim değişikliği**, **çevresel etkiler**, **hava kirliliği** gibi etkilerini, **uluslararası yükümlülüklerin** gerektirdiği biçimde azaltmak için de nükleer güç kendini ispatlamış en önemli seçenek olarak önümüze çıkmaktadır.

■ Öte yandan, 21. yüzyılın enerji kaynağı olarak bir çok ülkenin gündeminde olduğu gibi bizim ülkemizin de önemle üzerinde durduğu **hidrojen'in** nükleer güç santralleri kullanılarak üretilmesi durumunda, hidrojen taşıyıcı olarak kullanılan **bor** bakımından da ülkemizin zenginliği göz önüne alındığında, ülkemizin enerji temini güvenilirliği ciddi ölçülerde iyileştirilebilecektir.

■ Nükleer enerjinin, yüksek seviyeli atıklar, yatırım maliyeti, kamuoyu güveni gibi hususlar açısından öne sürülen sorunlarının çözümünde, nükleer teknolojiyi önemli ölçüde kullanan ülkelerde **ciddi başarılar** elde edilmiştir. Bu alanındaki gelişmeler ilgili kurum ve kuruluşlarımız tarafından yakından **takip** edilmektedir.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

Yeni Nesil Nükleer Reaktörlere Yönelik Çalışmaları Yakından Takip Ediyoruz

■ Dünya'da değişen ekonomik, sosyal ve politik koşullar tüm enerji türlerini değişime zorlamaktadır. Bu değişimlere ayak uydurabilmek amacıyla daha güvenli, daha ekonomik ve çevreye daha uyumlu nükleer reaktörlerin geliştirilmesi için dünyanın çeşitli yerlerinde ulusal ve uluslararası projeler ve **tasarım çalışmaları** devam etmektedir.

■ Ülkemiz yeni nesil nükleer enerji sistemlerine yönelik çalışmaların yapıldığı UAEA önderliğindeki "**Yenilikçi Nükleer Reaktörler ve Yakıt Çevrimleri Projesi**"ne ve yine UAEA tarafından koordine edilen "**Gaz Soğutmalı Nükleer Reaktörler Teknik Çalışma Grubu**"na üye olmuştur. Diğer uluslararası çalışmalar da yakından izlenmektedir.

■ Yeni nesil nükleer reaktörlere yönelik **bilgi birikiminin** artırılması ve bunlarla ilgili **deneyimin** kazanılması amacıyla çalışmalar yapılmaktadır. Ülkemizin bu reaktörlerden beklentileri ve gereksinimleri ortaya konularak **ihtiyaçlarımıza en uygun teknolojinin** belirlenmesi hedeflenmektedir.

■ Değişen teknoloji nedeniyle **nükleer reaktörlere yönelik mevzuatın** da gözden geçirilerek gerekli yeniliklerin yapılması için çalışmalar başlatılmıştır.

Nükleer Enerjide Yerli Kaynağımız Toryum

■ Toryumun kendisi nükleer yakıt olmamakla birlikte nükleer yakıtla dönüştürülebilen bir maddedir. Şu an için ticari olarak enerji üretiminde kullanılmamakla birlikte yapılan çalışmalar neticesinde gelecekte kullanılması gündeme gelebilecektir.

■ Bu amaçla, Türkiye'de bulunan toryum cevherinin niteliklerinin ve ekonomik olarak üretilip üretilmeyeceğinin belirlenmesi için çalışmalar yapılmaktadır.

■ İlk sonuç, **Eskişehir-Sivrihisar bölgesindeki toryumun**, tenörünün düşük olmasından dolayı (%0.2 civarı), diğer nadir toprak elementleri ile birlikte işlenmesi durumunda ekonomik olacaktır.

Nükleer Güvenlik Çalışmaları

■ Sınırlarımız boyunca yerleştirilen Radyasyon Erken Uyarı İstasyonları (RESA) ve gümrük kapılarımıza yerleştirilen dedektörler sayesinde, halkımızın sağlığı ve çevremiz olası radyasyon etkilerine karşı korunmaya alınmıştır.

■ Çernobil nükleer santral kazası sonrasında, havaya dağılan radyoaktif maddelerin sınır tanımayan uzun erimli etkilerinden dolayı **radyoaktif kirlenme** ile karşı karşıya kalan bir çok Avrupa ülkesi, **radyasyon erken uyarı sistemlerinin** önemini ve gereğini fark ederek, günümüz erken uyarı felsefesine göre sistemlerini yeniden oluşturma çalışmalarına başlamışlardır.

■ Ülkemize komşu ülkelerde halen çalıştırılan, **teknolojisi eski** nükleer santrallerin varlığı da dikkate alınarak, Bakanlığımız bağlı kuruluşlarından **Türkiye Atom Enerjisi Kurumu'nda (TAEK)** Avrupa ülkeleri ile aynı dönemde radyasyon erken uyarı sistemi geliştirme çalışmaları başlatılmıştır.

■ 1986 yılından itibaren, yurt dışından satın alınan ve otomatik olmayan bir sistem ile işe başlayan TAEK, 1995 yılında Çekmece Nükleer Araştırma ve Eğitim Merkezi'nde başlatılan RESA projesi ile, **teknolojisi tamamen bize ait olan** ve dünyadaki benzerleri ile rekabet edebilecek düzeyde, tek merkezden kontrollü, **otomatik bir radyasyon erken uyarı sistemi ağı** geliştirmiştir. Geliştirilmiş olan sistem, çoğunluğu sınır bölgelerimizde olmak üzere ülkemizin dört bir yanında kurulmuş olan **67 istasyondan** oluşmakta ve **TAEK Kriz Merkezi** tarafından işletilmektedir. Ayrıca, yapılan anlaşma ile **Azerbaycan'a** 3 adet RESA istasyonu gönderilmiş; **KKTC'ye** kurulmak üzere de 3 adet istasyon hazırlanmıştır.

■ Sınır kapılarımıza, havaalanlarımıza ve limanlarımıza ABD Enerji Bakanlığı ile yapılan işbirliği anlaşması çerçevesinde radyasyon tespitine yönelik **38 adet sabit panel dedektörü** yerleştirilmiş olup şu an çalışır durumdadır. Böylelikle nükleer madde veya radyoaktif kaynakları içeren maddelerin ülke sınırları içine **kontROLSÜZ girişleri** büyük ölçüde önlenmektedir.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

■ Yenilenen radyofarmasötik laboratuvarlarında, hem nükleer tıp için ilaç üretimi hem de yurt dışından gelen veya ülkemizde üretilen radyofarmasötiklerin kalite kontrolleri yapılabilir hale gelmiştir.

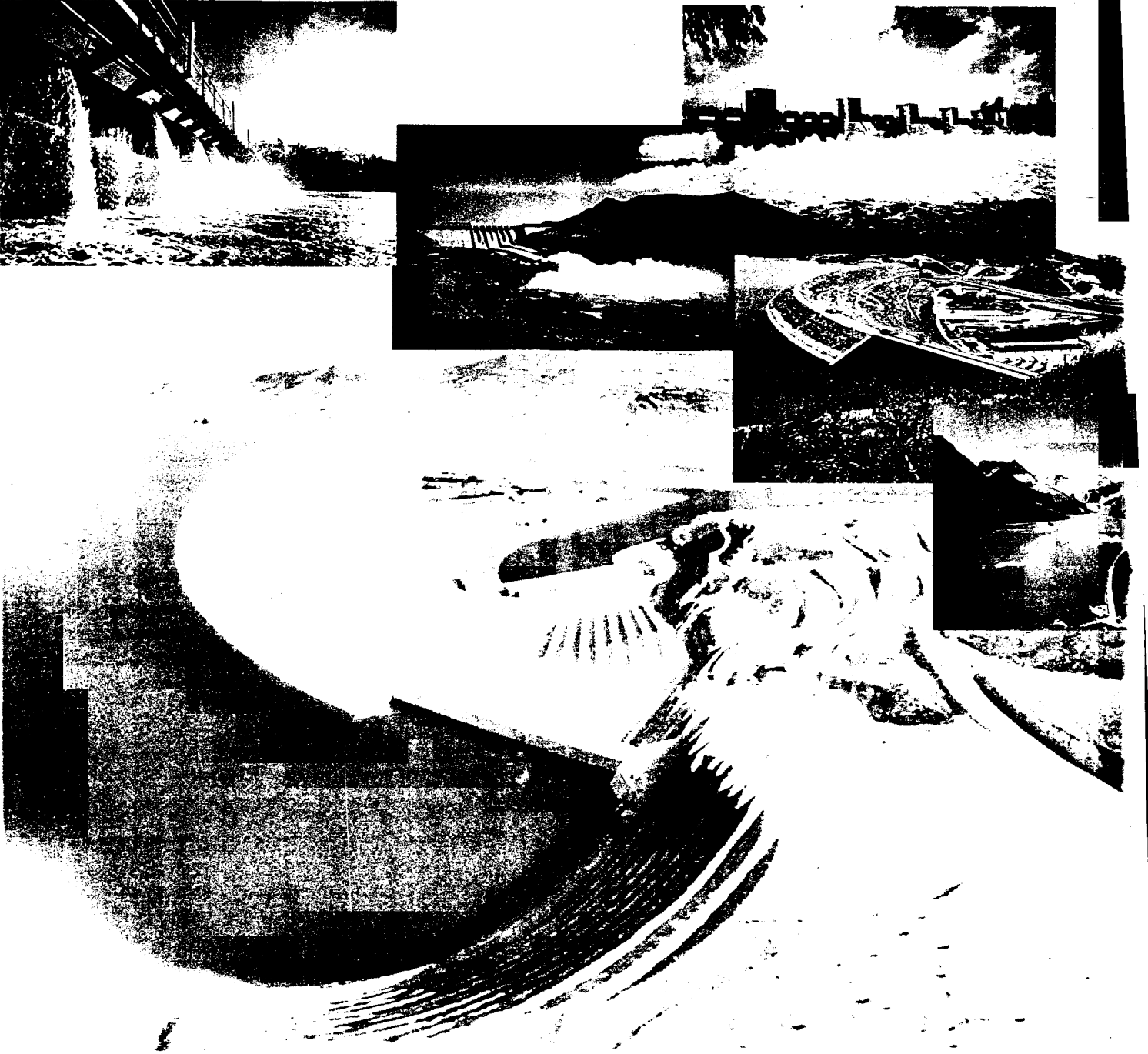
■ TAEK'e bağlı merkezlerde bulunan radyofarmasötik laboratuvarlarında nükleer tıpta kullanılan radyoaktif madde ile işaretli MDP (kemik görüntüleme kiti), PYP (kemik ve kalp görüntüleme kiti) ve DTPA (böbrek görüntüleme kiti) kitlerinin ve Tc99m gibi radyoizotopların üretimine başlanmıştır.

■ TAEK'e bağlı Çekmece Nükleer Araştırma ve Eğitim Merkezinde bulunan radyofarmasötik laboratuvarı modernize edilmiş ve Sağlık Bakanlığı ile yapılan pro-

tokol çerçevesinde ülkemizde üretilen veya ithal edilen radyofarmasötik ürünlerin kalite kontrolleri yapılabilir duruma getirilmiştir.

■ Ülkemizde radyasyonla çalışanların aldıkları kişisel dozları ölçmek ve değerlendirmek suretiyle çalışanların sağlıklarının korunması da sağlanmaktadır. Bu amaçla periyodik olarak 18 bin kişiye dozimetre hizmeti verilmektedir. 2003 yılına kadar film dozimetrisi kullanılarak yapılan bu hizmet, çalışanların aldıkları dozların çok daha hassas ve sağlıklı ölçümüne izin veren TLD (Termo Luminesans Dozimetri) sistemi ile verilmeye başlanmıştır.

SU VE SU KAYNAKLARI

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

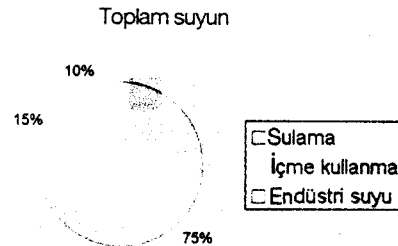
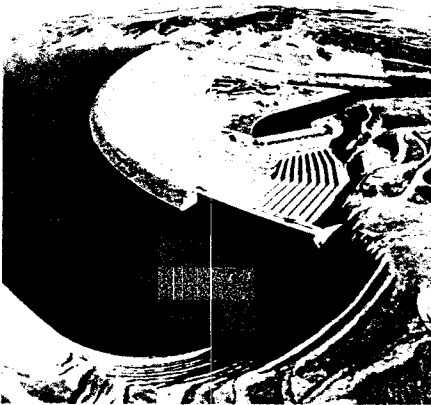
su ve sulama

■ Su medeniyettir. Medeniyetler önemli su havzalarında doğmuş ve gelişmiştir. Nil, Fırat-Dicle, Indus Havzası gibi. İnsanlığın hayat kaynağı olan su, medeniyetin gelişimiyle de iç içe ilişki halindedir. Tarih boyunca devletlerin kalkınması, su ve barış buluştuğunda gerçekleşmiştir.

■ Projeksiyonlara göre, gelecek 20 yıl içinde dünyanın su ihtiyacı %40 dolayında artacak; dolayısıyla artan nüfus için %17 daha fazla suya gereksinim duyulacaktır. Yine gelecek 20 yılda, endüstriyel su ihtiyacı %20-70 arasında artacaktır.

■ Türkiye'de kişi başına düşen faydalanılabilir su miktarı ortalama 1400-1800 metreküpe; kişi başına düşen toplam su miktarı ise 2800-3600 metreküpe tekabül etmektedir. Türkiye'nin su fazlasına sahip olduğu izlenimi, su kaynaklarının henüz ihtiyaçlar ölçüsünde kullanılamamasından kaynaklanmaktadır.

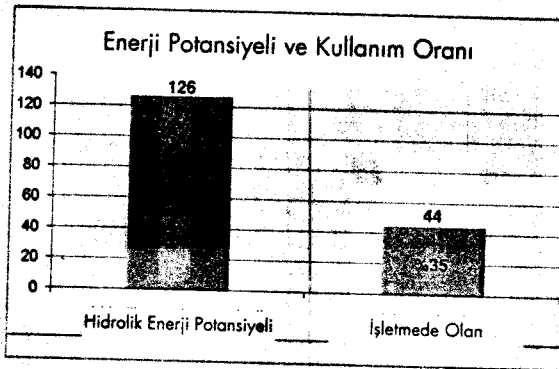
Ülkemizde, toprak ve su kaynaklarının geliştirilmesinden sorumlu olan kamu kurum ve kuruluşlarının 2003 yılı başı itibarıyla geliştirdikleri projeler sonucu çeşitli makatlara yönelik su tüketiminin 6.2 km³'ü yeraltı sularından, 33.8 km³'ü ise yüzey suyundan olmak üzere 40 milyar m³'e ulaşmıştır. Bu suyun 30 milyar m³'ü (% 75) sulama; 5.8 milyar m³'ü (%15) içme-kullanma suyu, 4.2 milyar m³'ü (%10) ise endüstri suyu ihtiyaçlarının karşılanmasında kullanılmaktadır.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

■ Ülkemizde ekonomik olarak belirlenen 126 milyar kilovatsaatlik hidrolik enerji potansiyelinin 44 milyar kilovatsaatlik kısmı işletmededir. Bu rakam, oran olarak toplam potansiyelin yaklaşık %35'lik kısmına denk gelmektedir. Bu oran düşük gibi gözükse de gelişmiş Batılı ülkelerinde bile %60 düzeyinde olduğu göz önüne alındığında *yolun yarısını geçtiğimiz* ortaya çıkmaktadır. Toplam potansiyelimizin yaklaşık %8.5'ine denk gelen 11 milyar kilovatsaatlik kısmının da halen inşa halinde olduğu düşünüldüğünde tablo daha da düzgün hale gelmektedir.

■ Ülkemizdeki akarsuların hidroelektrik potansiyelinin geliştirilmesi amacı ile 566 adet hidroelektrik santral (HES) projesinin geliştirilmesi planlanmış bulunmaktadır. Bu çalışmalar neticesinde ülkemizin akarsularının toplam kurulu gücü 35 bin 540 megavat, hidroelektrik enerji potansiyeli ise 126 milyar 110 milyon kilovatsaat olarak hesaplanmıştır. 2003 yılı sonu itibarıyla geliştirilerek işletmeye açılan 133 adet HES projesinin toplam kurulu gücü 12 bin 547 megavat olup, enerji üretim kapasitesi yılda ortalama 45 milyar 158 milyon kilovatsaattir. Bu ise toplam hidroelektrik potansiyelin ancak %36'sının geliştirildiğini göstermektedir. Halen inşaatı devam etmekte olan 25 adet HES projesinin toplam kurulu gücü 3033 megavat, üreteceği enerji miktarı ise 10 milyar 219 milyon kilovatsaattir. Ayrıca 3 adet baraj ve HES'in kati proje yapımı devam etmektedir.

Bugün için ekonomik olmayan hidrolik potansiyelimizden de faydalanabilmek için gerekli AR-GE çalışmalarını başlattık ve sürdürüyoruz. Bu amaçla gerçek-

leştirilmesi gereken teknolojik aşama, Küçük HES teknolojisinin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılmasıdır. Bu kapsamda **Doğu Karadeniz, Küçük ve Büyük Menderes, Batı ve Orta Akdeniz** havzalarında toplam 364 megavatlık kurulu güce karşılık yaklaşık 2 milyar kilovatsaatlik küçük HES potansiyeli, ilk etüt düzeyinde belirlenmiştir. Yine bu kapsamda yıllardır imalatı yapılamayan **mikro ve küçük güçlü HES** projelendirilmesi ve imalatları yapılmış olup, montaj çalışmaları devam etmektedir. Bu konuda özel sektörden talepler gelmeye başlamıştır.

■ Türkiye'nin 78 milyon hektar olan yüzölçümünün, yaklaşık olarak üçte birini teşkil eden 28 milyon hektarlık kısmını ekilebilir araziler teşkil etmekte, bunun da 26 milyon hektarlık kısmı **sulanabilir arazilerden** oluşmaktadır. Ancak, yapılan etütler sonucunda bugünkü şartlarda **ekonomik olarak sulanabilir arazi miktarı 8.5 milyon hektar** olarak belirlenmiştir.

■ Türkiye'de 2003 yılı başı itibarıyla DSİ, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü ve halkın kendi imkanlarıyla inşa ederek sulamaya açtıkları araziler toplamı brüt 4 milyon 850 bin hektara ulaşmış olup, bu alan ekonomik olarak **sulanabilir araziler toplamı olan 8.5 milyon hektarın %57'sine tekabül etmektedir.**

■ Bakanlığımız bağlı kuruluşlarından **Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü (DSİ)** ülkemizde su kaynaklarının geliştirilmesi ile ilgili faaliyetlerden sorumlu olan en etkin kuruluştur.

■ Sulanmakta olan alanın brüt 2.7 milyon hektarı DSİ tarafından inşa edilerek işletmeye açılmış bulunmaktadır. 2003 yılı sonu itibarıyla **DSİ tarafından inşaatı sürdürülmekte olan sulama alanlarının toplamı ise 626 bin hektardır.**

DSİ tarafından ülkemizde, sulama, içme-kullanma ve endüstri suyu temini, hidroelektrik enerji üretilmesi ve taşkın koruma maksadıyla 730 adet baraj ve çok sayıda gölet yapılması planlanmıştır. Kuruluşundan bugüne kadar geçen yaklaşık 50 yıllık süre içerisinde DSİ tarafından 210 adet baraj ve 387 adet gölet inşa edilerek işletmeye açılmıştır. 86 adet baraj ile 124 adet göletin inşaatına ise devam edilmektedir.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

■ DSI Genel Müdürlüğü tarafından 15 adet kentin uzun dönemli içme-kullanma ve endüstri suyu ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik projeler inşa edilerek yılda toplam 2 milyar 269 milyon m³ su sağlanmıştır. Halen 17 şehrin içme-kullanma ve sanayi suyu projesi yatırım programında yer almakta olup, bu projeler tamamlandığında yılda toplam 1 milyar 359 milyon m³ ilave su temin edilmiş olacaktır. Böylece, işletmede olanlar ile birlikte temin edilen içme-kullanma suyu miktarı 3 milyar 628 milyon m³'e ulaşacaktır.

"Ulusal Su Enstitüsü" Kuruyoruz

■ Türkiye'de su kaynaklarının;

- Tek ve/veya çok amaçlı kullanımı, korunması, yönetimi ve geliştirilmesi için gerekli bilimsel ortamı sağlamak,
- Bu alanda araştırma yapan kamu ve özel hukuk tüzel kişileri ile işbirliği yaparak bilimsel araştırmaları yapmak, yaptırmak, koordine etmek ve bu araştırmalara katkı sağlamak,
- Mevcut bilimsel ve teknik bilgilere erişmek ve erişilmesini sağlamak

amacıyla kamu tüzel kişiliğini haiz, idari ve mali özerkliğe sahip "Ulusal Su Araştırma Enstitüsü Kurulması Hakkında Kanun Tasarısı Taslağı" hazırlıkları çeşitli bakanlık ve kurumların görüşleri de alınarak Başbakanlığa arz aşamasına gelmiştir.

Bitmesi Yakın Yatırım Projelerine Öncelik Verdik

■ Krizdeki ekonomimize daha fazla katkı sağlamak ve daha fazla istihdam yaratmak amacıyla daha kısa sürede tamamlanabilecek yatırım projelerine öncelik verdik.

- Yatırım projelerinin öncelikleri;
- 2004 yılında bitecekler,
- 2005 yılında bitecekler,
- Fiziki gerçekleşmesi ileri safhada olanlar,
- Diğerleri (Fiziki gerçekleşmesi ileri safhada olanların dışında kalanlar) olarak tespit edilmiştir.

■ Ülkemizin içerisinde bulunduğu ekonomik sıkıntı se-

bebiyle yatırımlara yeterli ödenek ayrılamaması, yatırım programı çalışmalarında işlerin öncelikler çerçevesinde yürütülmesini gerekli kılmıştır. Bu sebeple yatırımların kısa sürede faydaya dönüşmesiyle ekonomiye katkı sağlanması ve istihdam yaratılması ilkesi esas alınmıştır.

2003 Yılında Tamamladığımız İşler

■ Ülkemizin kaderinde yeni bir dönemin başladığı 2003 yılı, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü için de bir dönüm noktası olmuştur. 2003 yılı "Suda Bereket, Enerjide Hamle Yılı" ilan edilmiş ve Türkiye'nin su meselesine son vermek gayesiyle projeler birer birer halkımızın istifadesine sunulmaya başlanmıştır.

■ İlk etapta DSI için yeni hedefler belirlenmiş; ülkemizin su kaynaklarından faydalanmak, bilim ve teknolojiye uygun olarak, milli menfaatlerimizi gözetken bir yaklaşımla su ve ilgili toprak kaynaklarımızı geliştirmek temel misyon olarak belirlenmiştir. Yıllardır sürüncemede kalan yatırımlar kısa sürede tamamlanarak halkımızın istifadesine sunulmuştur.

■ 50. Kuruluş yılını 2003 yılında gerçekleştirdiği 53 muhteşem eserle karşılayan DSI, ülkemizin dört bir yanında hayata geçirdiği içme suyu, enerji, sulama ve taşkın koruma tesisleriyle milli ekonomiye katkı sağlamıştır. DSI Genel Müdürlüğü; İstanbul'da, Konya'da, Balıkesir'de, Samsun'da, Bolu'da, Ordu'da, Karabük'te, Gümüşhane'de ve Kars'ta hizmete aldığı 18 tesisin yanı sıra 10 Ekim 2003 tarihinde gerçekleştirilen "Toplu Açılış Merasimi" ile "Ülkemizin 7 bölgesinde 33 muhteşem tesisi" daha ekonomiye kazandırmıştır. Ayrıca, Kars Acil İçme Suyu İsale Hattı İnşaatı'nın açılışı gerçekleştirilmiş; Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Genel Müdürlüğü ile düzenlenen işbirliği protokolünün imzalanmasıyla "Millî Ağaçlandırma Seferberliği" başlatılmıştır.

Bu projeler ile ülkemize 1 yılda 381 milyon kilovatsaat hidroelektrik enerji kazandırılmış; 152 bin hektar arazinin sulanması sağlamış, 7 milyonu aşkın nüfusa kaliteli içme suyu temin edilmiştir.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

■ İşte Bu Projeler ve Kısa Ülkemize Katkıları:

İstanbul Yeşilçay 550. Yıl Tesisleri

31 Mayıs 2003 tarihinde açılışı gerçekleştirilen tesisler; 145 milyon m³ ek su temin ederek, **2 milyon İstanbullu'nun** Avrupa standartlarında temiz içme suyunu kavuşmasını sağlamaktadır.

Konya İçme Suyu Projesi

1 Haziran 2003 tarihinde açılışı gerçekleştirilen proje ile 2015 yılında nüfusunun 1 milyon 300 bine ulaşacağı öngörülen **Konya'nın, özellikle Kuzey Bölgesi'nin bol ve kaliteli içme-kullanma suyunu kavuşması sağlanmıştır.** Şehrin gelişmesine paralel olarak 2015 yılında 130 milyon m³ olacağı tahmin edilen su ihtiyacının 37.8 milyon m³'ünün Altınapa Barajı'ndan, kalanının ise yer altı su kaynaklarından karşılanması planlanmaktadır.

Konya Suğla Depolaması

1 Haziran 2003 tarihinde açılışı gerçekleştirilen proje **Türkiye'nin en verimli yatırımlarından birisidir.** Depolama tesisi ile 66.9 km uzunluğundaki seddelerle 650 milyon m³ su, ana terfi vasıtasıyla Konya Çumra Ovası'na verilmekte; böylece, **14 bin 600 hektar alan tarıma elverişli hale gelmektedir.**

Balıkesir Ana Besleme ve Isıtma Hattı İnşaatı ile Balıkesir İçme Suyu Arıtma Tesisi ve Terfi Merkezi

28 Haziran 2003 tarihinde açılışı gerçekleştirilen projeler ile **Balıkesir Şehri'nin 2023 yılına kadar içme, kullanma ve sanayi suyu ihtiyacı karşılanacaktır.** İkizcetepeler Barajı'ndan alınan yıllık 53 milyon m³ su, arıtma tesisinde ileri teknolojilerle arıtıldıktan sonra yeni yapılan su haznelerine ulaştırılarak Balıkesir'e dağıtılmaktadır. Ayrıca Organize Sanayi Bölgesi'ne ve Pamukçu Beldesi'ne de su temin edilmektedir.

5 Temmuz 2003 tarihinde açılışı gerçekleştirilen Barajda biriktirilecek 19 milyon m³ sudan istifade edilerek **Samsun İli** dahilindeki Ladik ve Derinöz Ovalarında toplam **6200 hektar alanın** sulama ihtiyacı karşılanmış olmaktadır.

Samsun İçme Suyu Tesisleri

5 Temmuz 2003 tarihinde açılışı gerçekleştirilen tesisler; nüfusu hızla çoğalan **Samsun İli'nin 2015 yılına kadar içme suyu ihtiyacını karşılayacak** şekilde tasarlanmış; ayrıca Samsun Gübre Fabrikası ile Karadeniz Bakır Fabrikası'na sanayi suyu sağlamaktadır.

Samsun - Havza - Dereköy Göleti

12 Temmuz 2003 tarihinde açılışı gerçekleştirilen Gölette yaklaşık 10 milyon m³ su tutularak, **1183 hektar alanın** sulamasını sağlanmaktadır. Sulama yapılacak alanlar arasında Havza İlçesi'ne bağlı Dereköy, Celil, Kamık ve Hacıbattal köylerine ait araziler yer almaktadır. Proje ile mahsul çeşidi artacak ve kuru tarımdan sulu tarıma geçilmesiyle **6 ila 14 kat verim** sağlanacaktır.

Samsun - Vezirköprü - Duruçay Göleti

12 Temmuz 2003 tarihinde açılışı gerçekleştirilen Gölet ile **1229 hektarlık arazi** sulanacak ve dekar başına 50 milyon TL olan gelir, 300 milyon TL'ye yükselecektir. Bugünkü şartlarda kullanılan kuru tarım tekniği, tesis sayesinde sulu tarım tekniği ile yer değiştirecek; bunun sonucunda da dekar başına alınan ürün miktarı ve sulu tarım gerektiren şekerpancarı, ayçiçeği gibi endüstriyel tarım ürünleri, sebze üretimi artacaktır.

Büyüksu ve Kuruçay Dereleri, Seben Aladağ ve Mengen Çayı Islahları

Bilindiği gibi, 21 Mayıs 1998 tarihinde Batı Karadeniz Bölgesi'nde meydana gelen taşkın ve yer kaymaları ölümlere ve büyük maddi hasarlara sebep olmuştu. Açılışı 25 Temmuz 2003 tarihinde gerçekleştirilen bu projeler ile **Bolu İli'nin taşkın meselesi çözülmüş** olacaktır.

Bolu Bölgesi ve Mihalıççık Bölgesi Sulama Tesisleri

Temel atma töreni 26 Temmuz 2003 tarihinde gerçekleştirilen bu yol inşaatı ile; Melet Irmağı üzerinde yer alacak olan Kırzlık Regülatörü, Darıca H-HES, Karıca Regülatörü ve Topçam HES'lerine ulaşım sağlanmış olacaktır. İnşaat 19.5 km uzunluğunda projelendiril-

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

miş olup, bu yol güzergahında toplam uzunluğu 6200 m olan 10 adet tünel inşa edilecek ve böylece Ordu İli'nin Sivas dolayısıyla İç Anadolu, Doğu Anadolu ve Akdeniz Bölgeleri ile bağlantısı sağlanacaktır.

Karabük Taşkın Koruma Projesi

23 Ağustos 2003 tarihinde açılışı gerçekleştirilen Proje ile Karabük İli'nde taşkınlara maruz kalan 16 bin hektar tarım arazisi ve yerleşim alanlarının korunması amaçlanmıştır; 25 bin 500 metre dere ıslahı ile 4 adet köprü yapılmıştır. Proje, 1998 yılı taşkınlarında büyük zarar gören Karabük İli ve ilçelerinin taşkınlarından korumak üzere Araç, Soğanlı ve Yenice Çayları üzerinde inşa edilen koruma yapıları ve ıslah çalışmalarını kapsamaktadır. Toplam 6 adet ihale paketinde; 3 adet karayolu köprüsü, 1 adet DDY köprüsü, 18 bin 609 metre sedde imalatı, 7368 metre duvar, betonarme duvarı ve duvar yükseltilmesi, 26 bin 995 metre kazık imalatı ve jet-grout, 6 adet mahmuz imalatı yapılmıştır. Proje ile Karabük İli, Yenice İlçesi ve köyleri, Eskipazar İlçesi, Kılavuzlar İlçesi, Sarıahmetli, Kızılcaören, Satuk, Yortanpazarı Köyleri taşkınlardan korunacaktır.

Karabük İçme Suyu Projesi Ana İsale Hattı ve Ana Besleme Hatları ile Su Hazneleri ve Terfi Merkezleri İnşaatı

Temel atma töreni 23 Ağustos 2003 tarihinde gerçekleştirilen Proje ile Karabük İli ve Safranbolu İlçesi'nin 2040 yılında toplam 320 bin kişi olarak hesaplanan nüfusunun yıllık 32.37 milyon m³ içme, kullanma ve sanayi suyu ihtiyacı Karasu kaynağından temin edilecektir. Karabük ve Safranbolu halkı mevcut kullanılan suya göre çok daha temiz, sağlıklı ve istenen kalitede içme suyuna kavuşacaktır.

Açılışı 28 Eylül 2003 tarihinde gerçekleştirilen Kürtün Barajı ve HES, Doğu Karadeniz Bölgesi'nde, Gümüşhane'nin Torul İlçesi'nin 27 kilometre kuzeybatısında, Harşit Çayı üzerindedir. Kürtün Barajı ve menbasında yer alan Torul Barajı ile elektrik üretimi yanında Harşit Çayı'nın akım rejimi düzenlenerek yeni barajların inşasına imkan sağlanacaktır. Ayrıca bölgede zaman

zaman meydana gelen taşkınlar kontrol altına alınacaktır. İnşaat tekniği açısından ülkemizin ilk beton kaplamalı kaya dolgu barajı olan Kürtün HES'den yıllık 198 milyon kilovatsaatlik elektrik enerjisi elde edilecektir. Barajın kurulu gücü ise 2 x 40 megavattir. Ülkemizin hidroelektrik enerji potansiyelinin % 2.36'lık kısmını karşılayan Harşit Çayı üzerinde inşa edilen Kürtün Barajı ve HES 10 yılda kendisini amorti edecektir.

Kirazlık Tüneli

Açılışı 28 Eylül 2003 tarihinde gerçekleştirilen ve uzunluğu 1851 metre, yüksekliği 7 metre 21 santimetre, karayolu genişliği ise 8 metre olan Kirazlık Tüneli, Türkiye'nin en uzun tüneldir. Tirebolu - Torul arasında inşa edilen 40 kilometrelik yol ile Doğu Karadeniz Bölgesi, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinin bağlantıları gerçekleştirilerek ulaşım kolaylığı sağlanacaktır.

Kocaeli - Kandıra - Ankar Gölü ve Sulama İrsaatı

Proje ile Kandıra İlçesi hudutları içerisinde yer alan Seyitliler, Pelitpınarı, Bozburun, İncecik, Sinanlıbıralı, Ferizli, Süllü, Balcı, Yusufca, ve Karlı köylerine ait 1 832 hektar arazi orta basınçlı borulu sulama ile kuru tarımdan sulu tarıma geçiş imkânına kavuşmuştur. Tesisler toplam 2104 nüfusa hizmet edecek olup yıllık 900 milyar TL olan zirai gelir, 6 trilyon TL'ye yükselecektir.

Proje ile Kurşunlu Beldesi ve Küçükyenice Köyü'ne ait 315 hektar saha orta basınçlı borulu sulama ile kuru tarımdan sulu tarıma geçiş imkanına kavuşmuştur. Proje toplam 5136 nüfusa hizmet edecek olup, yıllık 300 milyar TL olan zirai gelir, 1.6 trilyon TL'ye yükselecektir.

Proje ile Bursa İli Orhangazi İlçesi sınırları dahilindeki Üreğil ve Yeniköy beldelerine ait 383 hektar saha modern sulama tesislerine kavuşturulmuştur. Tesisler ile yıllık 300 milyar TL olan zirai gelir, 1.4 trilyon TL'ye yükselecektir.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

Eskişehir - Mihalıççık - Sekiören Göleti ve Sulama Şebekesi

Eskişehir İli'ne bağlı Mihalıççık İlçesi'nin Sekiören Köyü'ne 6 kilometre mesafede bulunan Alışpınar Deresi üzerinde sulama maksatlı olarak inşa edilen gölet ile; net 33 hektar arazi sulama imkanına kavuşturulmuştur. Sulama sonucunda toplam zirai gelirin yıllık 86.6 milyar TL'ye yükselmesi beklenmektedir.

Bilecik - Kızıldamlar Barajı

Bilecik İli'ne bağlı Söğüt İlçesi'ne 8 kilometre mesafede bulunan Söğüt Deresi üzerinde sulama maksatlı olarak inşa edilen baraj ile Yeniköy ve Kızıldamar köylerine ait 1602 hektar arazi sulama imkanına kavuşturulmuştur. Sulama sonucunda bölge halkının gelir düzeyi ve refah seviyesi artacak; bu da milli gelire yıllık 3.6 trilyon TL olarak yansımaktadır.

Kütahya - Gediz - Gümele Göletleri Sulaması

Temeli atılan Gölet ile; Kütahya İli'nin Gediz İlçesi'ne bağlı Gümele, Erdoğmuş, Fidan köyleri arasındaki Murat Dağı ve Gediz Çayı'nın sol sahilinde kalan 827 hektar brüt arazinin sulanması sağlanacak, inşaatın tamamlanmasıyla yıllık zirai gelir toplam 1.4 trilyon TL'ye yükselecektir.

Çankırı - Şabanözü - Ödek Köyü Göleti ve Sulaması İnşaatı

Çankırı İli'nin Şabanözü İlçesi, Dereağzı Deresi mevkiinde inşa edilen gölet ile Ödek Köyü'ne ait net 46 hektar tarım arazisi sulama imkanına kavuşturulmuştur. Sulama sonucunda yıllık toplam zirai gelirin 24 milyar TL'den, 175 milyar TL'ye çıkacağı hesaplanmaktadır.

Mersin Tasfiye Tesisi 3 kademedede şehre toplam 390 bin m³/gün içme suyu verebilecek şekilde yapılmıştır. Ancak mevcut isale hattının kapasitesi yetersiz olduğundan tasfiye tesisinin 2 kademesinden içme suyu verilebilmektedir. Temeli atılan II. Isale Hattı ile daha önce I. Isale Hattı ile taşınamayan kısmın Mersin Kenti'ne taşınması sağlanacaktır. Tesis ile günde 110

bin m³ su iletilecek olup, taşınan sudan toplam 324 bin kişi faydalanacaktır. Böylece, Mersin Kenti'nin 2010 yılı ihtiyacı olan 107 hm³ içme - kullanma suyunun tamamı Berdan Barajı Arıtma Tesisleri'nden Mersin Kenti'ne aktarılacak; kent halkı daha bol ve sağlıklı içme suyuna kavuşacaktır.

Sinop - Durağan - Karaca Göleti ve Sulaması İnşaatı Gölet ile 259 hektar alan sulamaya açılmıştır. Böylece, dekar başına 43 milyon TL olan yıllık zirai gelirin 333 milyon TL'ye yükseleceği hesaplanmaktadır.

Amasya - Suluova - Yedikır Sağ Sahil Pompaj Sulaması İnşaatı

Proje ile 1230 hektar alana sulama suyu temin edilmekte; dekar başına yıllık zirai gelirin 310 milyon TL'ye yükseleceği tahmin edilmektedir.

Amasya Merkez - İbecik Göleti ve Sulaması İnşaatı Gölet ile 108 hektar arazi sulama imkanına kavuşturularak, dekar başına 110 milyon TL yıllık zirai gelirin 410 milyon TL'ye yükselmesi sağlanmaktadır.

Tokat Merkez - Kızık Göleti ve Sulaması İnşaatı

Gölet ile; toplam 2000 hektar arazi sulama imkanına kavuşturularak dekar başına 47 milyon TL olan yıllık zirai gelirin 542 milyon TL'ye yükselmesi sağlanmaktadır.

Tunceli - Mercan HES ve Tesisleri İnşaatı

Tunceli İli'ne bağlı Ovacık İlçesi'nden 18 km uzaklıkta Mercan Deresi üzerinde bulunan tesisler; ülkemiz enerji ihtiyacına 19.2 megavat kurulu gücü ile yıllık 78 milyon kilovatsaat enerji üretimi katkısında bulunmaktadır.

Elazığ Merkez - Kabadere Göleti Sulaması ve İnşaatı

Elazığ İli'nin 25 kilometre batısında, Görgürşan Deresi üzerinde bulunan gölet ile; Arındık ve Sün köylerine ait 238 hektar saha klasik sulama kanalı ile kuru tarımdan sulu tarıma geçiş imkanına kavuşturulmuştur.

Diyarbakır Merkez - Ergani İlçesi'ne ait ovalarda toplam 23 bin 085 hektar saha pompajla

Proje ile Diyarbakır İli merkez ve Ergani İlçesi'ne ait ovalarda toplam 23 bin 085 hektar saha pompajla

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

sulanarak kuru tarımdan sulu tarıma geçiş imkanına kavuşturulmuştur. **Proje toplam 23 bin nüfusa hizmet edecek olup, yılda 1250 kişiye iş imkanı sağlanacak ve yine yılda 7 trilyon TL zirai gelir elde edilecektir.**

Nevşehir - Ayhanlar Projesi Ayhanlar Barajı İnşaatı Kızılırmak Havzası'nda Nevşehir - Avanos İlçesi Ayhanlar Köyü'nün 1.5 kilometre güneybatısında Kızılöz Deresi üzerinde bulunan barajda depolanan su ile; Avanos - Ayhanlar ve Gülşehir - Yeşilöz yerleşim birimlerine ait 1773 hektar alan sulama imkanına kavuşturulmuştur. **Proje ile dekar başına 21 milyon TL olan zirai gelir, 118 milyon TL'ye; toplam zirai gelir ise, 320 milyar TL'den, 1.7 trilyon TL'ye yükselecektir.**

Kayseri - Bahçelilik Projesi Bahçelilik Barajı İnşaatı

Yukarı Seyhan Havzası'nda Kayseri - Pınarbaşı İlçesi'nin 10 kilometre batısında Zamantı Nehri üzerinde bulunan barajda depolanan su ile; 7 ayrı ünite, Bünyan - Sarıoğlu 20 bin 492 hektar, Köprübaşı - Samağır 1602 hektar, Tomarza 7529 hektar, Frakdin 6732 hektar, Tacin (Elbaşı - Ekren - Karadayı) 9924 hektar, Ağırnas 1635 hektar, Pazarören 1119 hektar olmak üzere toplam 49 bin 033 hektar brüt alanın sulanması ile içme suyuna alınacak kaynakların ikamesi, enerji ve taşkın koruma amaçlanmıştır. Bunun sonucunda **dekar başına 11 milyon TL olan zirai gelirin 215 milyon TL'ye; toplam zirai gelirin ise 5.6 trilyon TL'den, 109.7 trilyon TL'ye yükseleceği hesaplanmaktadır.**

Kırşehir İli Mucur İlçesi'nin 7.5 kilometre güneyinde Aksaklı Köyü'nün 1 kilometre kuzeyinde Acıöz Deresi üzerinde bulunan gölette depolanan su ile; Yeniköy, Susuz, Karakuyu ve Kesikköprü köylerine ait toplam 1425 hektar alan sulama imkanına kavuşturulmuştur. Bunun sonucunda **dekar başına 72 milyon TL olan zirai gelirin 299 milyon TL'ye; toplam zirai gelirin ise 869 milyar TL'den 3.6 trilyon TL'ye yükseleceği hesaplanmaktadır.**

Antalya - Merkez - Hatipler Göleti ve Sulaması

Gölette depolanan 1408 hm³ su ile; 148 hektar saha sulama imkanına kavuşturulmuştur. Bunun sonucunda **dekar başına 122 milyon TL olan yıllık zirai gelirin 548 milyon TL'ye yükseleceği hesaplanmaktadır.**

Antalya - Aşağı Aksu İl. Merhale Projesi Sol Sahil Pompaj Sulama Tesisleri

Antalya İli Serik İlçesi Gebiz Beldesi ile Töngüçlü ve Tekke köylerine ait 2007 hektar sahanın sulanması ile; toplam 1 belde 5 adet köyde 864 ailedeki 4454 kişi sulu tarımdan istifade edecek; **dekar başına 65 milyon TL olan zirai gelir, 255 milyon TL'ye yükselecek ve proje ile yılda toplam 3.8 trilyon TL net gelir artışı sağlanacaktır.**

Antalya - Göller - Göleğin Göleti İnşaatı

Gölette toplanan suyla 348 hektar arazinin sulanması sağlanacak; **dekar başına 74 milyon TL olan zirai gelir, 357 milyon TL'ye yükselecek; 97 hanede toplam 600 kişinin gelir düzeyi ve refah seviyesi artacaktır.**

Antalya - Karacaören

Gölet ile; Karacaören Köyü'nün toplam 360 hektar tarım arazisi sulama suyuna kavuşmuş olacak; **yıllık toplam zirai gelir 324 milyar TL'den 1.5 trilyon TL'ye yükselecektir.**

Antalya - Barla Kasabası ile Bağören Köyü'nün

Gölet ile; Barla Kasabası ile Bağören Köyü'nün 187 hektar tarım arazisi sulama suyuna kavuşmuş olacak; **toplam zirai gelir yıllık 122 milyar TL'den, 1 trilyon TL'ye yükselecektir.**

İmranlı I. Merhale Projesi'nin depolama tesisi olan İmranlı Barajı sulama şebekesinin de tamamlanması neticesinde İmranlı, Zara, Hafik ovalarında 11 bin 200 hektar alan sulu tarıma açılacak ve proje muhtevasında planlanan biri topuk, ikisi kanal santrali olmak üzere üç adet HES'in yapılması sonucunda da yılda 67 milyon kilovatsaat enerji üretilmektedir. Yıllık toplam zirai gelir, 2.1 trilyon TL'den 21.3 trilyon TL'ye yükselmiş olacaktır.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

58

Sivas - Divriği Sulaması II. Kısım İkmal İnşaatı

Sivas İli Divriği İlçesi'nde bulunan 720 hektar verimli arazi sulamaya açılarak **zirai gelirden yıllık toplam 741 milyar TL artış sağlanacaktır.**

Sivas - 4 Eylül Barajı İnşaatı

4 Eylül Barajı İnşaatı işinin tamamlanması ve projenin diğer kısımları olan Isale Hattı ve Arıtma Tesisi inşaatlarının tamamlanması ile Sivas Kenti'nin 2005 - 2040 yılları arasındaki içme, kullanma ve sanayi suyu ihtiyacı karşılanacak olup, şu anda mevcut olan içme, kullanma suyu sıkıntısı giderilecektir. Proje ile toplam **251 bin kişi kaliteli içme suyundan faydalanacak**; yılda ortalama 33×10^3 m³ su, birinci aşamada Sivas Kenti'ne verilecektir. 4 Eylül Barajı, Sivas İçme Suyu Projesi'nin ikinci ve üçüncü aşamalarının kilit tesisi olacaktır.

GAP (Gaziantep Acil İçmesuyu) Projesi Adıyaman - Cataltepe - Karakaya Tesis Hattı İnşaatı

Proje ile; 862 bin nüfuslu Gaziantep İli'ne $1.5 \text{ m}^3/\text{s}$ ($47.3 \text{ hm}^3/\text{yıl}$) içme suyu temin edilecek ve Kahramanmaraş Pazarcık ve Narlı Ovalarında, Kahramanmaraş Pazarcık Sireşanlı'da ve Adıyaman Gölbaşı'nda toplam 19 bin hektar alanın sulanması sağlanacaktır. Tesisin sağlayacağı zirai gelir artışı yılda 20 trilyon TL olacaktır.

Aydın - Bafra Gölü Su Yolu Tesisleri

Tesisler ile; Bafa Gölü'nün buharlaşma ve kuraklık sebebiyle su seviyesinin düşmesi neticesinde bozulan doğal dengesi rehabilite edilecek; deniz suyu kontrol altında tutularak mimbadaki **arazilerin tuzlanması önlenecik**; proje alanı **Büyük Menderes Nehri taşkınlarından korunacak** ve işletmede oto kontrol sağlanmış olacaktır.

Merhum Valimiz Recep YAZICIOĞLU'nun adı verilen baraj ile; Denizli Şehri uzun yıllar içme ve kullanma suyu sıkıntısı çekmeyecek; 14 adet belde ve köye ait 5824 hektar arazi yeterli sulama suyuna kavuşacak; ayrıca aralarında yerli ve yabancı turizm için çok

önemli olan Pamukkale ve Karahayıt beldeleri dahil 4 belde ve 1 ilçe yeterli içme ve kullanma suyuna kavuşmuş olacaktır. Proje ile 3 milyon/yıl içme suyu sağlanacak olup, yıllık toplam zirai gelir 3.5 trilyon TL'den **14.5 trilyon TL'ye yükselecektir.**

Balıkesir - İvrindi - Korumu Göleti ve Sulaması

Gölet ile yörede bulunan ve sulama suyu sıkıntısı çekmekte olan yaklaşık 200 ailenin gölet sulamasından istifade etmesi sağlanacak; mevcut durum itibariyle **dekar başına net gelir, 84.5 milyon TL'den 378.4 milyon TL'ye yükselecektir.**

Balıkesir - Pamukçu ve Aslıhantepecik Ovaları Sulama İnşaatı

Balıkesir İkizcetepeler Barajı'nın su kaynağından yılda alınacak olan 30 milyon m³ su ile ($4.110 \text{ m}^3/\text{s}$) Balıkesir il sınırları içerisinde yer alan Pamukçu, Çiçekpınar, Selimiye, Büyükbostancı, Küçükboşancı, Paşaköy, Atköy, Aslıhan, Aslıhantepecik ve Yenice köylerine ait toplam 4688 hektar arazinin sulanması sağlanacak; 900 ailenin sulamadan istifade etmesi ile yörede dekar başına yaklaşık 70 milyon TL olan yıllık net gelir 293 milyon TL'ye yükselecektir.

Kars - İçme Suyu Tesisleri

Açılışı 30 Ekim 2003 tarihinde gerçekleştirilen Tesisler ile; şu anda nüfusu 80 bin olan ve 2025 yılında nüfusu 120 bine ulaşması tahmin edilen Kars İli'nin içme, kullanma ve sanayi suyu ihtiyacı karşılanmış olacak; şehre günde 26 bin m³ memba suyu kalitesinde su verilecektir. Bu proje muhtevasında ayrıca toplam 82 sanat yapısı; trafo, şalt sahası ile enerji nakil hattı inşaatı da gerçekleştirilmiştir.

Diyarbakır ve Batman il sınırları içinde, Diyarbakır'a 100 kilometre mesafede Batman Çayı üzerinde inşa edilen tesis ile Batman Çayı sağ sahilinde bulunan 18 bin 593 hektar ve Batman Çayı'nın sol sahilinde bulunan 18 bin 758 hektar olmak üzere toplam 37 bin 351 hektar tarım arazisi sulanmış olacaktır. Ayrıca 198 megavat kurulu gücünde hidroelektrik santrali ile yılda 483 milyon kilovatsaat elektrik enerjisi üretilmektedir.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

Şanlıurfa Arıtma Tesisi ve Pompa İstasyonları İnşaatı Proje ile günde 270 bin m³/gün su arıtılıp, **Şanlıurfa Şehri'nde toplam 700 bin nüfusun içme, kullanma ve sanayi suyu ihtiyacı karşılanacaktır.**

Kütahya - Pullar Göleti

Kütahya İli'nin 15 kilometre güney batısında ve Pullar Köyü'nün 1 kilometre güneyinde bulunan gölet ile 111 hektar arazinin sulanması sağlanacak; **58.5 milyar TL olan senelik toplam zirai gelir, 251.5 milyar TL'ye çıkacaktır.**

Ergene Nehri I. Kısım 33 Kilometrelik İslah Çalışmaları 2003 yılında hızlandırılan çalışmalar neticesinde son 20 yılda 53 kilometresi düzenlenen 153 kilometre uzunluğundaki Ergene Nehri'nin 30 kilometrelik kısmının ıslahı yapılarak **son 20 yılın ıslah çalışmalarına göre 10 misli bir hıza ulaşılmıştır.**

**İki Büyük Barajı Daha Ülkemize Kazandır-
mak İçin Yeniden Girişimde Bulunduk:**

Yusufeli Barajı

■ Yapımı yıllardır gündemde olan ancak herhangi bir ilerleme sağlanamayan önemli projelerimizden Yusufeli Barajı konusu 2003 yılında yeniden ele alınarak gerekli girişimlerde bulunulmuştur. Artvin ili, Yusufeli İlçesi Çoruh nehri üzerinde yapılması planlanan Barajda depolanacak 2130 milyon m³ su ve 540 megavat kurulu güçteki santralla, **yılda ortalama 1 milyar 705 milyon kilovatsaat enerji üretilmesi hedef alınmıştır.** Türk-Fransa protokolu kapsamında bulunan Yusufeli Barajı ve HES inşaatı ve elektromekanik teçhizat temini işine ilişkin müzakereler tamamlanmıştır.

■ Deriner Barajı ile Muratlı - Borçka Barajları ve HES Tesisleri inşaatı kontrollük hizmetlerinin yürütülmesi ve daha ileride inşaatına başlanacak olan, Artvin, Yusufeli, Bayram, Bağlık Barajlarının kontrollük hizmetleri-

nin yürütülmesi gayesiyle inşa edilen **DSİ Çoruh Projeleri 26. Bölge Müdürlüğü Daimi Site Tesisleri inşaatı** tamamlanmıştır.

Ilısu Barajı

Türkiye-Norveç protokolu kapsamında ele alınan önemli bir proje de Bakanlar Kurulu Kararı çerçevesinde Türk ve yabancı firmalar grubunca gerçekleştirilmek üzere ele alınan ve ülkemizde henüz inşaatına geçilmeyen hidroelektrik santraller arasında **1200 megavat kurulu güç ve 3 milyar 833 milyon kilovatsaatlik yıllık enerji üretimi** ile en büyüğü olan Ilısu Barajı ve Hidroelektrik Santralidir. 2003 yılında proje ile ilgili müzakereler sürdürülmüş ve projenin derivasyon tünelinin uluslararası kredili ihale edilmesi kararlaştırılarak bu hususta kredili ihale izni için Hazine Müsteşarlığına başvurulmuştur.

**"Milli Ağaçlandırma Seferberliği" Başlattık:
2003 Yılında 350 Bin Fidan Diktik, 60 Milyon
Daha Dikeceğiz**

■ 2003 yılı ağaçlandırma ve erozyon kontrolü çalışmaları kapsamında Kırıkkale - Kapulukaya, Adana - Seyhan, Burdur - Söğüt, Sivas - 4 Eylül, Aydın - Adıgözel, Balıkesir - Çaygören barajları ile Konya IV. Bölge, Sivas XIX. Bölge ve Kahramanmaraş XX. Bölge Müdürlükleri baraj rezervuarlarında **1400 dekar alanda 350 bin adet fidan dikimi** gerçekleştirilmiştir.

■ Bakanlığımız bağlı kuruluşu Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü ile Çevre ve Orman Bakanlığı Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Genel Müdürlüğü arasında 11 Aralık 2003 tarihinde imzalanan işbirliği protokolü çerçevesinde baraj havzalarında, 3 yılda 20 bin hektar alanda toplam **60 milyon adet fidan dikimi** DSİ tarafından gerçekleştirecektir.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

MAMADENCİLİK SEKTÖRÜ

- Ülkemizin Madencilik Potansiyeli ■
- GSMH İçinde Madencilik ■
- Yabancı Sermaye Yatırımları ■
- Maden İhracatımız ■
- Madencilik Sektörünün Sorunları ■
- Madencilikte Yeni Dönem ■
- Ülke Madencilliğini Geliştirmek İçin Hedeflerimiz ■
- Kömür ■
- Bor ■

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

MADENCİLİK SEKTÖRÜ

Ülkemizin Madencilik Potansiyeli

■ Ülkemiz, jeolojik yapısının bir sonucu olarak dünyada kendi hammadde gereksiniminin önemli bir bölümünü karşılayabilen **maden çeşitliliğine** sahip nadir ülkelerden biridir.

■ Ülkemizde:

- Bor üretiminin **tamamı**,
- Kömür üretiminin **%85'i**,
- Demir cevheri üretiminin **%75'i**,
- Bakır cevheri üretiminin **%63'ü** ve
- Krom cevheri üretiminin **%36'sı**

devlet kurumları tarafından;

- Yapı taşları,
- Mermer,
- Feldispat,
- Kalsit,
- Çimento ve
- Manyezit

madenciliğinin tamamı **özel sektör** tarafından gerçekleştirilmektedir.

■ **Özel sektör ve kamu** kurumlarının yaptığı üretimlerin parasal karşılığı yaklaşık olarak birbirlerine eşittir.

■ Son yirmi yılda yeterli arama yapılmamasına karşın **bor, mermer, toryum, trona, zeolit, pomza ve selestit** gibi madenlerde ülkemiz **önemli rezervlere** sahiptir. Ayrıca **krom, manyezit, feldispat, barit, kil, kömür, altın** ve **gümüş** rezervleri yönünden de **dünya sıralamasında** yer almaktadır.

■ Türkiye, dünyada madencilikte adı geçen 132 ülke arasında yapılmış bir çalışmada **toplam maden üretimi** itibarı ile **28'inci**, üretilen **maden çeşitliliği** açısından da **10'uncu sırada** yer almıştır. Dünyada **metal maden rezervlerinin %0.4'ü**, endüstriyel hammadde rezervlerinin **%2.5'i**, jeotermal potansiyelin ise **%0.8'i** ülkemizdedir.

■ Ülkemizde yaklaşık 50 farklı çeşitte maden üretimi yapılmaktadır.

■ Ülkemizin **maden varlığının 2.9 trilyon Dolar** değerinde olduğu hesaplanmıştır.

Kömür enerji hammaddesi olması nedeni ile ülke madenciliğinde önem olarak ilk sıradadır. **Bor** tuzlarında dünyada önemli rezerve sahip olmamıza karşın pazarlardaki payımız yıllardır **%20'ler** civarında kalmıştır. Önemli **altın** potansiyeline sahip olmamıza karşın bilinçsiz çevre hareketleri altın

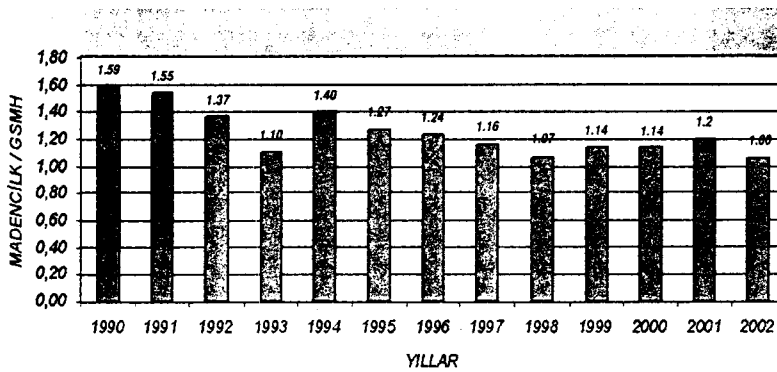

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

madencilikini tedirgin etmiştir. **Krom** madencilikimiz dünyadaki fiyat dalgalarından etkilenmiştir. **Mermer** son 15 yılda önemli aşama kaydetmiş, ihracatta ilk sıraya oturmuştur.

GSMH içinde Madencilik

■ GSMH'daki büyüme hızı ile karşılaştırıldığında **madencilik ekonomiyeye katkısının** her geçen yıl azaldığı görülmektedir. Verilere göre GSMH, 1981-2000 arasında yaklaşık 3 kat artarken, madencilik üretiminde ancak 1.75 kat artış sağlanmıştır. 2001 yılında madencilik üretiminin GSMH'ya oranı %1.17, 2002 yılında madencilik üretiminin GSMH'ya oranı %1.06 olmuştur.

■ Ülkemizin 2001 yılında 145 milyar Dolar olarak gerçekleşen Gayrı Safi Milli Hasılasının içinde madencilik sektörünün payı 1.7 milyar Dolar, 2002 yılında 180 milyar Dolar olarak gerçekleşen Gayrı Safi Milli Hasıla içindeki payı ise 1.9 milyar Dolar olmuştur. Bu değer parasal olarak bir önceki yıldan yüksek olmasına karşın, GSMH içindeki oran olarak bir artış gözlenememiştir.

■ Madencilik üretiminin doğrudan değerinin GSMH içindeki oranının düşük olduğunun ifade edilmesine karşın, sektörün GSMH'ya katkısı **katma değer** olarak %7-10 arasındadır. GSMH'nın hesaplanmasında madencilik ürünleri olan, cam, seramik, çimento, demir-çelik ürünleri sanayi ve imalat sektörü kapsamında değerlendirilmekte; bu nedenle, **madencilik ekonomideki gerçek boyutu** görülmemektedir. Ülkemizde madencilik sektörünün başta metalürji ve kimya sektörü olmak üzere diğer sanayi dalları ile olan entegrasyonu istenen düzeyde değildir. Genellikle madencilik; cevherin yeraltından çıkartılıp, işlenmeden, çıkarıldığı gibi satılması şeklinde algılanmaktadır. Buna karşın, kalkınmış ülkelerde "madencilik" metalürji, kimya, enerji, inşaat ve hatta makine imalat sanayii ile bir bütün olarak değerlendirilmektedir.

Madencilik Sektöründe Yabancı Sermaye Yatırımları

Madencilik sektöründe halen 101 yabancı sermayeli şirket faaliyet göstermektedir. Sektördeki **yabancı sermaye** miktarı, Haziran 2003 itibarıyla, 27 milyon dolardır. Toplam yabancı sermaye içinde sektörün payı %0,5 iken sektördeki toplam sermaye içerisinde yabancı sermayenin payı %80'dir.

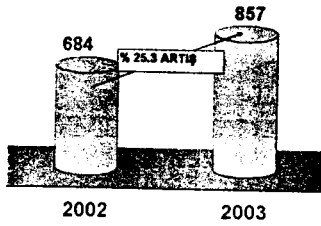

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

Maden İhracatımız %25.3 Arttı

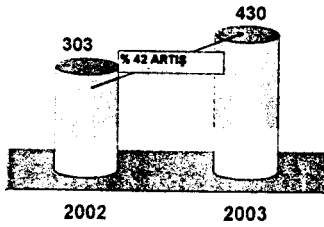
■ 2002 yılında maden ihracatımız 684 milyon dolar olarak gerçekleşirken, 2003 yılında bu rakam %25.3'lük bir artışla 857 milyon Dolara yükselmiştir.

MADEN İHRACATIMIZ (Milyon \$)

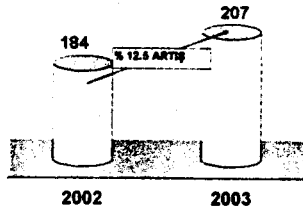
■ 2002 yılında mermer ihracatı 303 milyon Dolar olarak gerçekleşirken, 2003 yılında bu rakam yaklaşık %42'lik bir artışla 430 milyon Dolara yükselmiştir. Her iki yılda da mermer ihracatı toplam maden ihracatı içerisindeki ilk sırasını korumuştur.

MERMER İHRACATI (Milyon \$)

■ Bor ve bor ürünleri ihracatı da 2002 yılında 184 milyon Dolar olarak gerçekleşirken, 2003 yılında bu rakam %12.5'lik bir artışla 207 milyon Dolar olarak gerçekleşmiştir.

BOR VE BOR ÜRÜNLERİ İHRACATI (Milyon \$)

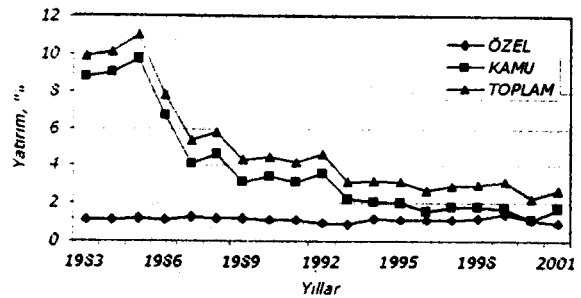

Madencilik Sektörünün Sorunlarını Biliyoruz

■ Madencilik sektörünün en başta gelen sorunu sektörde yatırımların risk taşıması, yatırılan sermayenin geri dönüş sürecinin uzun olması ve ara-malardan olumlu sonuç alınmaması durumunda da sermayenin geri dönüşünün söz konusu olmamasıdır. Bu nedenle sektör genellikle yatırımcı için cazip olmamış ve madencilik faaliyetleri bu güne kadar ülkemizde ağırlıklı olarak devlet tarafından yürütülmüştür.

■ 1980-1986 yılları arasında madenciliğin toplam yatırımlar içindeki payı %10 civarında iken günümüzde bu oran %2 civarındadır. Kamu yatırımlarından vazgeçilmiş, artacağı varsayılan özel sektör yatırımlarında ise ciddi sayılabilecek bir artış olmamıştır; kamu kesimindeki düşüş özel kes-imce doldurulamamıştır. Ülkemiz yeraltı kay-naklarının milli çıkarlarımıza uygun olarak işletilmesine yönelik hedefimiz doğrultusunda, sek-töre yatırım yapmak isteyen yerli ve yabancı ser-mayeyi teşvik edici unsurlar, Bakanlığımız tarafından hazırlanarak TBMM'ye sevk edilen yeni Maden Kanunu Tasarısında yer almaktadır.

■ Özelleştirme çalışmalarına başlanması sonrası kamudaki yatırımlar yavaşlamıştır. Kamu sektörü teknolojiyi yakından takip etse bile kaynak yetersi-zliğinden dolayı yeterli teknolojik yatırımlar yapıl(a)mamıştır.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

■ Ülkemizde aramaya bağlı olarak genellikle yüzeydeki madenler belirlenmiş, ağırlıklı olarak **mostra madenciligi** yapılmış, ancak üretim ile beraber **rezerv geliştirme** ve yeni rezervlere yönelik **yeterli arama** yapılmamıştır. Arama faaliyetleri sermaye gerektirdiği ve riskli olduğundan yerli firmalar genellikle arama faaliyetlerine finansal kaynak ayıramamaktadır.

■ Madencilikte **uluslararası güce sahip özel sektör kuruluşları oluşmamış**, devlet kurumları da uluslararası rekabete girmemiş ve sonuç olarak da dünya pazarlarındaki sektörel dalgalanmalar ve uluslararası şirketlerin uyguladıkları politikalar, ülkemiz madencilikini olumsuz yönde etkilemiş, zaman zaman ortaya çıkan krizler karşısında madencilikimiz büyük sorunlar yaşamıştır.

■ Ülkemizdeki **bürokrasi**, mevzuat konusunda karşılaşılan güçlükler ve kurumlar arası yetki karmaşası diğer sektörler gibi madencilik sektörünü de olumsuz yönde etkilemiş, yatırımcıların sektöre olan ilgisi daha da azalmıştır. Bu nedenlerle ülkemiz madencilik sektörüne **yabancı sermaye** akışı da yeterince sağlanamamıştır.

■ Ülkemizde yatırımcıya uygun bir yatırım ortamı sağlamak için **Yatırım Ortamının İyileştirilmesi** ile ilgili çalışmalar devam etmektedir. Bu çalışmalar kapsamında madencilik sektörel lisanslar çalışma grubu içinde değerlendirilmiş, **sektör ile ilgili olarak alınması gerekli izinlerin sayısı ve süresi ile ilgili olarak ciddi iyileştirmeler yapılması** hedeflenmiştir. Bu hedeflere ulaşmak için bir taraftan ilgili bakanlıklar ile ikili görüşmeler yapılırken diğer taraftan da Maden Kanunu ile ilgili çalışmalar sürdürülmektedir.

■ AK Parti iktidarına kadar madencilikle ilgili kurum ve kuruluşların değişik bakanlıklara bağlı olması sektördeki entegrasyon ve koordinasyonu bozmuştur. 19 Kasım 2002 tarihinde işbaşına

gelen Hükümetimizle madencilik sektörü Bakanlığımız bünyesinde tek çatı altında toplanarak entegrasyon sağlanmıştır.

■ Sektöre ivme kazandırmanın ilk adımı sektöre ilgili yapılacak yasal düzenlemedir. 1985 yılında Maden Kanunu kapsamına alınan **mermer ihracatının** 3 milyon Dolardan 15 yıl içinde 430 milyon Dolara çıkması yasal düzenlemenin önemini açıkça göstermektedir.

Madencilikte Yeni Dönem: Yeni Maden Kanunu Tasarısı TBMM’de

■ Halen Türkiye Büyük Millet Meclis’i Plan ve Bütçe Komisyonu’nda olan ve sektör temsilcileri ve sivil toplum örgütlerinin görüş, öneri ve düşünceleri de dikkate alınarak hazırlanan ve Türk Madencilikinin önünü açacak olduğuna inandığımız "3213 Sayılı Maden Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı" ile:

- "**Maden**" tanımı genişletilmekte;
- Madencilikte **bürokrasiye son** verilmekte;
- "**Ön işletme dönemi**" kaldırılmakta;
- İşletilmeden atıl olarak **yeralına mahkum edilen madenlerimiz** dönemi kapanmakta;
- Madencilikimiz **özel sektör yatırımlarına** cazip hale getirilmekte;
- **Dünya madencileri** tekrar Türkiye’ye yatırıma çağrılmakta;
- **Ekonomimizin büyümesinde** tabii kaynaklarımızın itici unsur olmasına işlerlik kazandırılmaktadır.

Madencilikte Hammadde Kaynağı Ülke Olmaktan, Sanayi Mamülü Üreten Ülke Olmaya Gecmek Temel Politikamızdır

■ Bakanlık olarak **madencilikteki temel politikamız**, ülkemizi hammadde üretilip satan bir kaynak ülke olmaktan çıkarıp, sanayi ile entegre olmuş, dünya pazarlarında **katma değeri yüksek, uç ürünlerde** söz sahibi bir ülke konumuna

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

getirmektedir. Bunun için başta bor, soda, krom, mermer, demir gibi madenlerin üretimleri ile bunları uç ürünlere dönüştüren sanayi sektörü bir bütün olarak düşünülmekte, planlamalar bir bütün olarak yapılmakta, bu kapsamda ulusal bir madencilik politikası oluşturulmaktadır.

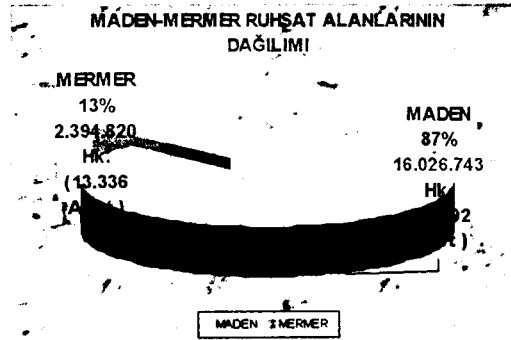
Ülke Madenciliğini Geliştirmek İçin Hedeflerimiz

- Emek yoğun madencilik faaliyetlerinin sermaye ve teknoloji yoğun faaliyetlere dönüştürülmesi için sektöre altyapı ve finansal destek verilecektir.
- Kamunun elindeki işletmelere idame yatırımları ve mevcut tesislerin modernize edilmesi için gerekli kaynaklar ayrılacaktır.
- Ülkeye yeni üretim ve proses teknolojileri ile know-how getirenlere teşvikler sağlanacaktır.
- Teknik ve ekonomik kriterler dikkate alınarak yeraltı madenciliğine gereken önem verilecektir.
- Ülkemizde madencilik sektöründe dikey ve yatay entegrasyona gidilerek hammadde üretimimiz katma değeri yüksek uç ürünlere dönüştürülecektir.
- İthal ettiğimiz hammaddelerin kendi kaynaklarımızdan kaliteli, yeterli miktarda ve rekabet edebilir maliyetle üretiminin sağlanması için gerekli yatırımlar yapılacaktır.
- AR - GE çalışmalarına önem verilecektir.
- Yerli maden üreticilerimiz, maden ithalatı karşısında yasalar çerçevesinde korunacaktır.
- Uluslararası pazarlarda söz sahibi olabilmemiz için pazarlama daha profesyonelce yapılacaktır.
- Avrupa Birliği ile ilgili mevzuat uyumu konusunda gerekli çalışmalar tamamlanacaktır.

Ahl Bekletilen Ruhsat Alanları Madencilik Faaliyetlerine Yeniden Açılıyor

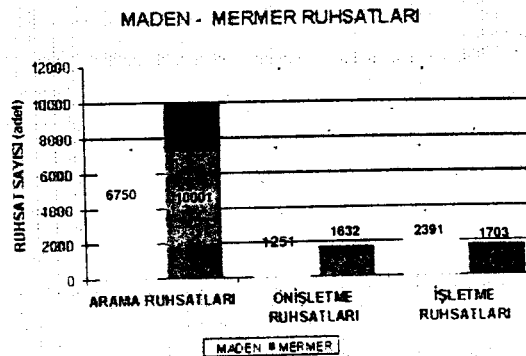
■ Bakanlığımız bağlı kuruluşu Maden İşleri Genel Müdürlüğü tarafından 2003 yılında toplam 6330 adet ruhsat verilmiş, 1700 adet ruhsat terk edilmiş, yasal yükümlülüklerini yerine getirmemiş 1100 adet

ruhsat iptal edilmiş, 220 adet işletme ruhsatı temdit edilmiştir. 3213 Sayılı Maden Kanunu gereği 2003 yılında 2170 adet sahanın denetlemesi gerçekleştirilmiştir.

■ Yine, Maden İşleri Genel Müdürlüğü'nce, 3213 Sayılı Maden Kanunu gereği iptal ya da terk edilmiş ruhsat alanlarının, tekrar madencilik faaliyetlerine kazandırılması amacıyla çeşitli dönemlerde Resmi Gazetede ilan yoluyla ihaleler gerçekleştirilmektedir:

- 2003 yılında ilana çıkarılan 1614 sahanın ihale si tamamlanmıştır.
- 6441 adet arama ruhsatı ile 449 adet ön işletme ve işletme ruhsatı ile ilgili ihale işlemleri devam etmektedir.

ETİ Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü Uhdesindeki Bor Dışındaki Maden Sahaları Özel Sektör İşletmeciliğine Açılıyor: Siirt Bakır 8 Trilyon TL'ye Satıldı

■ Bakanlığımız ilgili kuruluşlarından ETİ Maden

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

İşletmeleri Genel Müdürlüğü uhdesindeki bor dışındaki diğer maden sahalarının ruhsat hukuku ile devredilmek üzere satışı için 3 kez ihaleye çıkılmış ancak, teklif temin edilemediğinden ihaleler iptal edilmiştir. 4. defa 21 adet sahanın ruhsat hukuku ile devredilmek üzere satışı için 7 Ocak 2004 tarihinde yapılan ihalede, vadesi dahilinde temin edilen 4 adet teklifin 1 adetinin Elazığ İR.3442 nolu Flourit sahasına, diğer 3 adetinin ise Siirt İR.3748 nolu Bakır sahasına verildiği görülmüş ve yapılan değerlendirme sonucunda Elazığ İR.3442 nolu Flourit sahasının 25 milyar TL bedelle, Siirt İR.3748 nolu Bakır sahasının ise teklif veren firmalar arasında gerçekleştirilen açık artırma sonucunda en yüksek teklifi veren firmaya **7 trilyon 929 milyar TL** bedelle devir edilmesine karar verilmiştir.

25 Yıldır Yeraltına Mahkum Edilen Beypazarı Trona Madenimiz Ekonomimize Kazandırılıyor

■ Türkiye'de ilk trona (tabii soda) 1979 yılında Ankara'nın Beypazarı ilçesinde bulunmuştur. **254 milyon ton rezervi, tenörünün yüksekliği, pazara yakınlığı** ve suni sodaya göre üretim maliyetinin **düşüklüğü** gibi **önemli işletme avantajları** olmasına rağmen, Eti Maden İşleri Genel Müdürlüğü'ne devir edildiği 1983 yılından 1997 yılına kadar geçen süre içerisinde, Beypazarı trona yatağının değerlendirilmesine yönelik **yabancı sermaye katılımına dayalı modellerle** projenin hayata geçirilmesi yönünde somut bir gelişme sağlanamamıştır. Bunda trona alanında tekel oluşturan **dev dünya şirketlerinin oyalama taktikleri** de önemli rol oynamıştır.

■ 1997 yılında Beypazarı trona yatağının değerlendirilmesine yönelik **politikada radikal bir değişikliğe gidilmiş**, yabancı sermaye katılımına dayalı modeller yerine üretim proses ve teknolojesi bor'a çok benzediğinden dolayı Eti Maden İşleri Genel Müdürlüğü'nün böyle bir yatırım ve işletmeyi gerçekleştirebileceği prensip kararı alınmıştır.

■ 1998 yılında Beypazarı'nda tronadan doğal soda külü ve eşdeğeri ürün üretimi için Eti Maden İşleri Genel Müdürlüğü bir Türk şirketi ile ortak olarak **Eti Soda A.Ş.** kurulmuş ve Beypazarı trona sahasında Çerçeve Anlaşması ve Ortaklar Anlaşması kapsamındaki çalışmalar başlatılmıştır.

■ Projede yılda **2 milyon ton** civarında trona çıkarılması ve çıkarılan tronanın işlenmesi ile yılda **1 milyon ton soda külü ve/veya eşdeğeri ürünlerin** üretilmesi planlanmaktadır.

■ **Çözeltili madencilik** yöntemi ile üretim yapılmasına yönelik olarak proje çalışmalarına devam edilmekte olup sahada 2 adet dik sondaj kuyusu açılmış bu kuyudan deneme amacıyla çözeltili üretimine geçilmiştir. **2004-2005 yıllarında projenin gerçekleştirilmesi ve 2006 yılında üretime geçilerek 2006-2008 yıllarında 500 bin ton/yıl, 2008-2024 yıllarında ise 1 milyon ton/yıl soda külü üretilmesi** hedeflenmektedir.

■ Üretilcek olan **soda külünün bu gün için fiyatı 135 Dolar/ton'dur**. Proje süresi içerisinde **yıllık 135 milyon Dolar/yıl satış hasılatı** elde edilecek olup hedef pazarlara en ucuz maliyetle ulaşma avantajı ve bu pazarlarda 12 milyon ton/yıl soda külü tüketimi dikkate alındığında öngörülen kapasitenin ve dolayısı ile ihracatın ileriki yıllarda artması mümkün görülmektedir.

Maden Arama Çalışmalarında Uydu Teknolojisine Geçtik

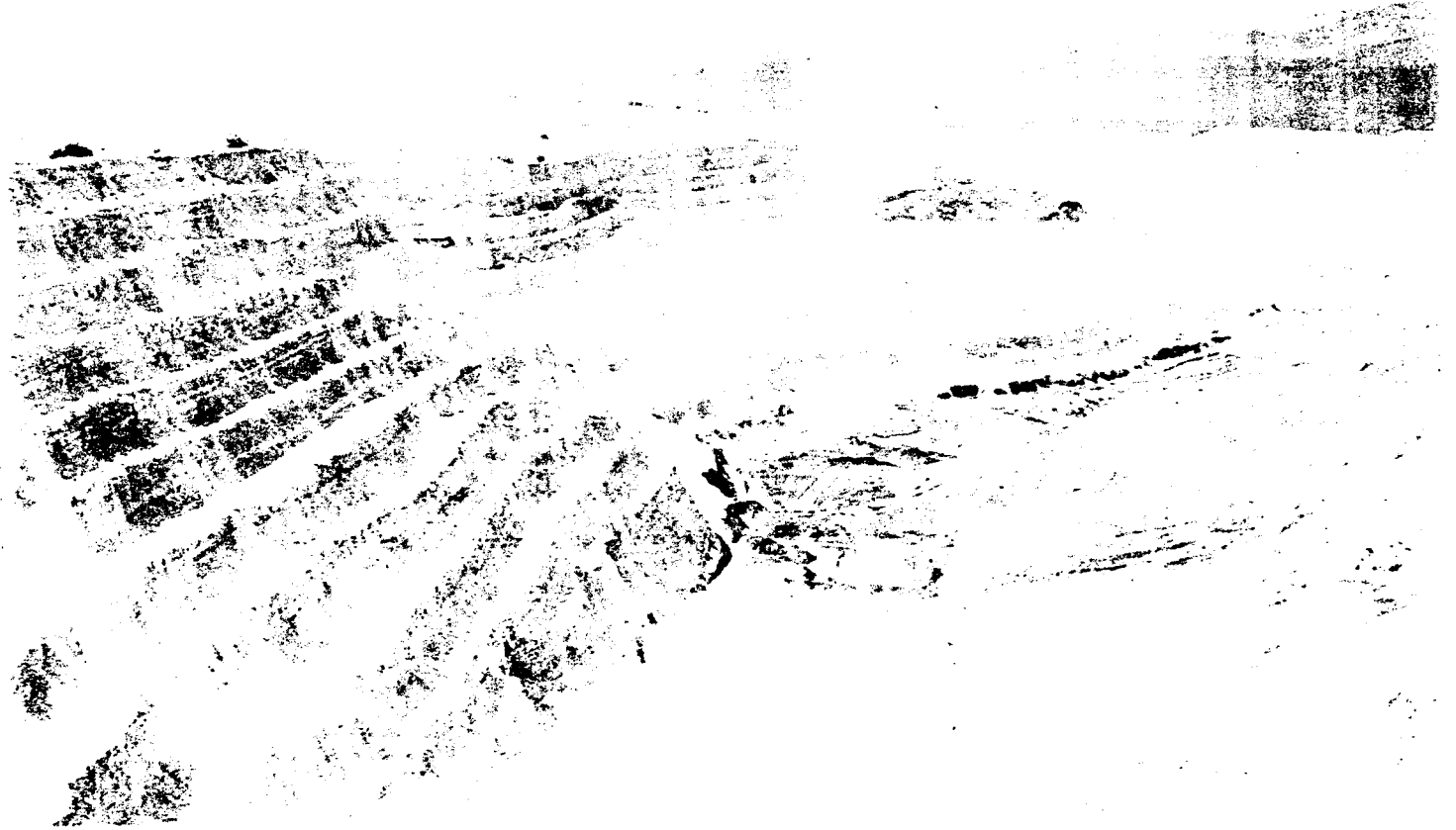
■ **Uydu teknolojisi**, yeryüzünden belirli uzaklıklara, atmosfere veya uzaya yerleştirilen platformlara monte edilmiş ölçüm aletleri ile yer yüzünde bulunan doğal ve yapay objeler hakkında bilgi alma ve değerlendirme teknikleri olarak tanımlanabilir.

■ Günümüzde yerküre ile uğraşan tüm bilim dalları uzaktan algılama çalışmalarından faydalanmaktadır. Bakanlığımız bağlı kuruluşlarından **Maden Tetkik ve Arama (MTA) Genel Müdürlüğü'nde** Japonya ile işbirliği yapılarak Türkiye'nin bu konuda en gelişmiş **uzaktan algılama** laboratuvarı kurulmuş olup jeolojik çalışmalarda yeryüzü şekillerinin incelenmesi, doğal afetler, yapısal jeoloji ve özellikle doğal kaynakların aranması gibi çalışmalarda kullanılmaktadır.

Depremin Haritasını MTA Tamamladı

■ Deprem kaynağı olan aktif fayların belirlenerek haritalanması, nitelikleri ile deprem segmentlerinin uzunlukları, bunlar üzerindeki eski depremlerin tekrarlanma aralıklarının belirlenerek oluşturdukları deprem tehlikesinin belirlenmesine yönelik sürdürülen araştırmalara devam edilmektedir. Bu kapsamda **Kuzey Anadolu Fay (KAF) atlası**, Marmara Denizi fay haritası ve sismik verileri hazırlanmış olup İstanbul'da olması muhtemel deprem mekanizmasına yönelik araştırmalar hızla devam etmektedir.

Kömür

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

kömür

70

■ Fosil enerji kaynaklarından olan kömür, geçmişte olduğu gibi gelecekte de enerji kaynakları içindeki önemini koruyacaktır. Diğer kaynakların rezervleriyle karşılaştırıldığında çok büyük **rezerve** sahip olması, **ekonomikliği**, teminindeki **güvenilirlik**, **fiyat istikrarı** kömürün çok **önemli bir enerji kaynağı** olduğunun göstergesidir.

■ Kömür, ülkemizin sahip olduğu önemli doğal kaynaklardan biridir. Türkiye’de yaklaşık **1.4 milyar ton taşkömürü**, **8.3 milyar ton da linyit rezervi** bulunmaktadır.

■ Ülkemizde fosil kaynaklar içinde en büyük rezerve sahip olan kömüre gereken önem verilmemiştir. Oysa, sadece elektrik üretimindeki kömüre dayalı santrallerin payının %20 civarında olması, önem verilmesi için yeterli nedendir.

■ Kömürün sanayi ve teshinde kullanımı, üretilmesiyle yaratılan **katma değer**, **istihdam**, üretildiği bölgenin sosyo-ekonomik-kültürel kalkınmasındaki etkisi dikkate alınarak **ulusal bir kömür politikası** oluşturulmasına yönelik çalışmalarımız sürmektedir.

Taşkömürü

■ Tamamı Zonguldak bölgesinde olan ülkemizdeki **1 milyar 354 milyon ton taşkömürü rezervinin %42’si** (yaklaşık 560 milyon tonu) **görünür rezerv** olarak kabul edilmektedir. Bu rezervlerin tamamı Bakanlığımız ilgili kuruluşu **Türkiye Taşkömürü Kurumu (TTK) Genel Müdürlüğü’nün** uhdesindedir.

■ Yıllık yaklaşık **2 - 2,5 milyon tonluk üretimi** ile ülke taşkömürü ihtiyacının ancak küçük bir bölümünü karşılaya-

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

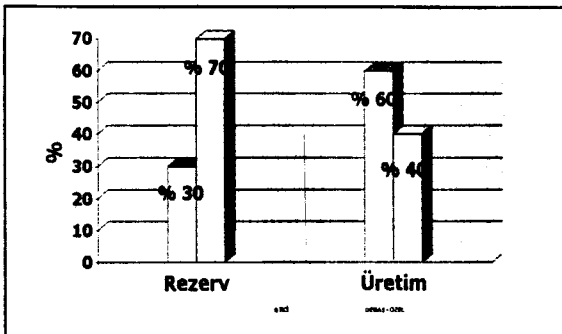
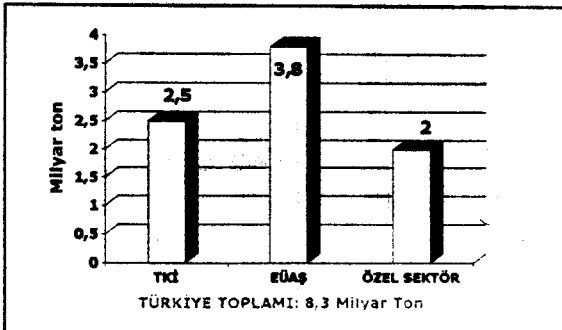
bilen kuruluş; üretim faaliyetlerini Zonguldak merkez ilçe ile Amasra ve Ereğli ilçelerinde yürütmektedir.

■ Kurumun geleneksel en büyük müşterileri Çatalağzı Termik Santrali (ÇATES) ve demir çelik fabrikalarıdır.

■ Yıllardır zarar eden Türkiye Taşkömürü Kurumu Genel Müdürlüğü'nün uhdesindeki kömür havzasında taşkömür üretiminin artırılarak **verimliliğin yükseltilmesi ve maliyetlerin düşürülmesi** yönündeki çalışmalarımız devam etmektedir.

Linyit

■ Ülkemizin bilinen linyit rezervi yaklaşık 8.3 milyar ton olup **dünya rezervlerinin %2'sini** oluşturmaktadır. Linyit rezervleri ülkemizin en yaygın enerji kaynağı olup, 37 ilde ve tüm coğrafik bölgelerde bulunmaktadır.

■ Bu rezervin 2.5 milyar tonunu (yaklaşık %30'unu) uhdesinde bulunduran Bakanlığımız ilgili kuruluşu **Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu Genel Müdürlüğü (TKİ)**:

➢ 180 trilyon lira sermayesi olan ve 10 yıldır süre-

li kâr ederek (2002 yılın kârı 125 trilyon lira) kendi kaynakları ile ayakta duran,

➢ 2002 verilerine göre Türkiye linyit üretiminin %61'ini gerçekleştiren ve bunun %80'ini elektrik üretimi için termik santrallere vererek stratejik bir göreve hizmet eden, %20'sini de teshin amaçlı olarak sanayi sektörüne ve halka satarak devletin düzenleyici görevini yerine getiren,

➢ 1998 yılında 174.1, 1999 yılında 209.3, 2000 yılında 277.9, 2001 yılında 356.4, 2002 yılında 585.5 trilyon lira Gayri Safi Milli Hasılaya (alıcı fiyatları ile) katkıda bulunan, İstanbul Sanayi Odası (ISO) tarafından 2003 yılında yayınlanan Türkiye'nin 500 büyük sanayi kuruluşuna ait 2002 yılı sıralamasında, 791 trilyon lirayı aşkın "üretimden satış" miktarı ile 14. sırada yer alan, bu sektördeki en büyük kuruluştur.

■ Kamuya ait linyit sahaları için yaratılan projelerin yıllık toplam tüvenan üretim kapasitesi 70 milyon ton'dur. Bunun yaklaşık 42 milyon tonu (%60'ı) TKİ'ye aittir. Satılabilir linyit bazında TKİ'nin proje kapasitesi 39.3 milyon ton'dur. Bu satılabilir kapasitenin 34 milyon tonu 4273 Megavat kurulu gücündeki termik santralına, 6 milyon tonu ise ısınma ve sanayi sektörüne yöneliktir.

■ Önemli yerli kaynaklarımızdan olan ve ağırlıklı olarak elektrik üretiminde kullanılan **linyitten elde edilecek elektrik enerjisi üretim potansiyeli toplam 116 milyar kilovatsaat civarında** olup, halen bunun **42 milyar kilovatsaatlık kısmı** değerlendirilmiş durumdadır. Bu, oran olarak **%36'ya** tekabül etmektedir.

■ Bu potansiyelin kullanılmasında;

➢ Yerli linyitlerimizin kalitesine uygun teknolojilerin yaygınlaştırılmasına,

➢ Entegre gazlaştırma-kombine çevrim teknolojilerinin geliştirilmesine ve

➢ Yeni kurulacak termik santrallarda **yüksek verim ve birim enerji başına düşük emisyon** elde edecek **çevrim teknolojilerinin** kullanılmasına

Bakanlık olarak ayrı bir önem vermekteyiz.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

TKİ'nin Kömür Üretimi Arttırıldı

■ Görevi devraldığımızda termik santrallerin TKİ'den alacağı kömür miktarı 13.5 milyon ton olarak belirlenmiş iken, ithal kaynaklarla elektrik enerjisi üretimini sözleşmelerin elverdiği ölçüde kısararak, TKİ'den alınacak kömür miktarını 20 milyon tona yükseltme kararı alınmış ve bu karar **%94.5** oranında gerçekleşerek, 2003 yılı sonu itibarıyla TKİ'den yaklaşık 19 milyon ton kömür termik santraller tarafından alınmıştır.

■ TKİ 2003 Yılı İş Programı'nda 5.5 milyon ton linyit kömürünün ısınma ve sanayi sektörüne satılması planlanmıştır. Yıl sonu itibarıyla **%145** **gerçekleşme** ile bu sektöre **6.3 milyon ton kömür** satılmıştır. Bu değer yaklaşık 600 bin tonunu Başbakanlık Genelgesi uyarınca fakir ailelere dağıtılan kömürler oluşturmaktadır.

İhtiyaç Sahibi 1.5 Milyon Aileye Kömür Dağıtıldı

■ Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu ile yürütülen ortak çalışmalar çerçevesinde fakir ailelere kömür yardımı yapılmasına ilişkin Bakanlar Kurulu kararı gereğince talep edilen 687 bin 764 ton kömür ihtiyaç sahiplerine teslim edilmiştir. Bu uygulamadan **yararlanan toplam aile sayısı 1 milyon 98 bin 411**'dir.

■ Anayasamızdaki "sosyal devlet" ilkesine uygun olarak gerçekleştirilen bu uygulama ile fakir ailelerimize ekonomik açıdan büyük bir katkı sağlanmış; aynı zamanda uygulama **bilinçsiz tüketilen elektrik** miktarında büyük azalışa sebep olmuştur.

■ Bu uygulamanın 2004 yılında da devam etmesi düşünülmüş, yaklaşık **1.5 milyon ton kömürün ihtiyaç sahiplerine dağıtılmasına** yönelik çalışmalar başlatılmış ve Bakanlar Kurulu Kararı Taslağı hazırlanarak Başbakanlığa gönderilmiştir.

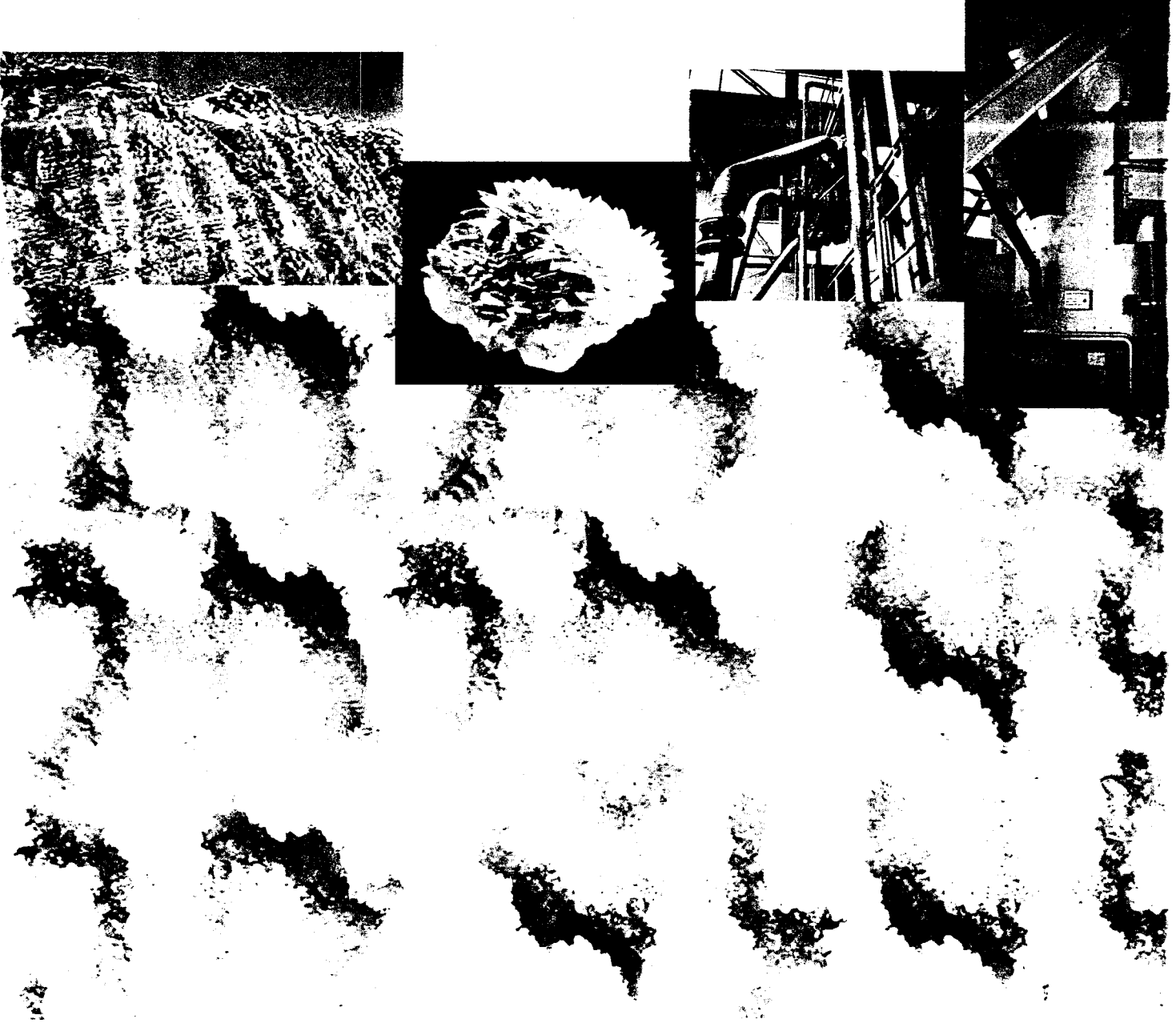
TKİ'nin Son Yıllardaki Atılımları ve 2004 Yılı Planları

- 2002 ve 2003 yılında 3 sahanın (İR:1821 Karaman, İR:2408 Erzurum ve İR:1679 Erzurum) ruhsatları ihale ile devredilerek yaklaşık **1.4 trilyon TL'lik gelir** sağlanmıştır.
- 3 adet linyit sahası ve 1 adet asfaltit sahası **röдовans** yöntemiyle işletilmeye başlanmıştır.
- Yaklaşık 72 trilyon TL'lik dekapaj ihalesi yapılarak özel sektöre iş imkanı sağlanmıştır.
- Kömür maliyetinin yüksek olması nedeniyle üretim durdurularak 4 milyon ton rezervi olan Soma Darkale yeraltı ocağı röдовans yöntemi ile özel teşebbüsçe işletilmesi için ihaleye çıkarılmıştır. İhaleye en yüksek teklifi veren firma ile sözleşme yapılması yönünde çalışmalar tamamlanmış olup sözleşme imza aşamasındadır.
- Manisa-Soma ve Kütahya-Tuncbilek'teki derin sahalardaki rezervlerin özel sektöre üretilmesi amacıyla ihale hazırlıkları son aşamada olup, 2004 yılının ilk çeyreğinde ihale ilanına çıkılacaktır.

➤ 2004 yılında devreye alınacak önemli projeler şunlardır:

Soma Briket Tesisi	2004 Mart
Yatağan Kompanzasyon Tesisi	2004 Eylül
Yeniköy Kompanzasyon Tesisi	2004 Ekim
Soma Kömür Yıkama Tesisi	
(5 milyon ton/yıl)	2004 Sonunda
Soma Deniz Lavvarı	
(100 ton/saat)	2004 Sonunda
Soma Torbalama Tesisi	2004 Sonunda
Seyitömer Lavvarı	
(Proje aşamasında)	2004 Sonunda

BOR

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

bor

74

■ Bor Nobel ödüllerine birden fazla konu olan bir elementtir. 250'ye yakın farklı kullanım alanında üretim ve teknolojinin odağıdır. Bu nedenle, dünya toplam bor rezervinin % 64'üne sahip olan ülkemizde, bugüne kadar rafine ve ara ürün olarak kullanılmakta olan bor ürünlerinin, teknolojik gelişmeler ile çeşitlenmesi ve sanayiye katılımı ulusal ve uluslararası kazançların elde edilmesinde ve ihtiyaçların temininde önemli bir kaynak olacaktır. Bu kapsamda bugün bor sanayiimiz; araştırma-geliştirme, üretim, kalifikasyon aşamalarından başlayarak pazarlama ve satışa kadar sürdürülen bir dinamizm içinde yeniden planlama sürecindedir.

■ Dünyanın çok uzun yıllar ihtiyacını karşılayacak zengin bor rezervlerimizin değerlendirilmesinde ve kullanıma dönük sanayilerin geliştirilmesinde **aktif bir politika** izlenmesi gerekmektedir. Bu kapsamda bor üretiminde gerekli atılımları **AR-GE'den yatırıma**, yatırımdan **üretime**, üretimden **kaliteye** ve **pazara** kadar sürdürülebilir bir dinamik içinde yapmayı planlıyoruz.

Üniversitelerimiz, Araştırma Kuruluşlarımız ve Üretici Kuruluşlarımızla Bor Uç Ürünlerinin Geliştirilmesini Planlayıp Koordine Edecek Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü Kuruldu

■ Hükümetimizin "Acil Eylem" programında yer alan "Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü" kurulması çalışmaları kapsamında ilgili kanun teklifi TBMM Genel Kurulu'nda kabul edilmiştir. Bu aşamadan sonra; Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü (BOREN);

- Türkiye'de ve dünyada bor ürün ve teknolojilerinin geniş bir şekilde kullanımını, yeni bor ürünlerinin üretimini ve geliştirilmesini teminen değişik alanlarda kullanıcıların araştırmaları için gerekli bilimsel ortamı sağlamak,
- Bor ve ürünlerini kullanan ve/veya bu alanda araştırma yapan kamu ve özel hukuk tüzel kişileri ile işbirliği yaparak

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

bilimsel araştırmaları yapmak, yaptırmak, koordine etmek ve bu araştırmalara katkı sağlamak, amacıyla 4865 sayılı yasa ile kurulmuştur.

■ Yasa 18.06.2003 tarihli Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.

■ Enstitü Başkanı ve Yönetim Kurulu üyelerinin atamaları Kasım 2003 içinde tamamlanmıştır. Enstitünün yerleşimi ve bir an önce işlerlik kazanması konusunda çalışmalar yoğun bir şekilde sürdürülmektedir.

Bor Uç Ürünlerinde Sanayimizle Elele

■ Bakanlığımızca özel bor ürünlerinin üretimi, kullanım alanlarının tespiti ve geliştirilmesi çalışmaları da başlatılmıştır. Bu amaçla 6 Ağustos 2003 tarihinde özel sektör temsilcilerinin yoğun katılımı ile bir tanıtım toplantısı gerçekleştirilmiştir. Bu toplantıda, ortak yatırım yapmak isteyen kurum ve kuruluşlara özel bor ürünleri ve kullanım alanlarının tanıtımı yapılarak hazırlanan 6 adet fizibilite ile ilgili bilgi aktarılmıştır.

■ Öncelikli olarak yatırım yapılabileceği düşünülen; izolasyon ve tekstil tipi fiberglas, çinko borat, bor karbür, bor nitür, ferrobör ve sır-sırça üretimine yönelik olarak hazırlanan fizibiliteler katılımcılara dağıtılmıştır. Projelerle ilgilenen firmalar ile görüşmeler sürdürülmektedir.

■ Firmaların özellikle izolasyon tipi fiberglas, sır-sırça ve çinko borat üretimine ilgi gösterdiği gözlenmiştir. Katma değeri yüksek olan özel bor kimyasalları üretiminin desteklenmesi amacı ile uzun vadeli kontratlar ile kaliteli ürün ve fiyat avantajı sağlanması konularında gerekli destek verilecektir. Bu arada demir-çelik ve seramik sanayii gibi ülkemizde bor tüketimi yüksek olan sanayilerin kapasite artışı ve ürün çeşitlemesi ile bor tüketimlerini artırmaları konusunda özendirici yaklaşımlar geliştirilecektir.

■ Ayrıca, yerli özel sektör firmaları ile birlikte, ileri teknoloji getirerek, ülkemizde özel bor kimyasallarına dayalı sanayiye yönelik yatırım yapmak isteyen yabancı firmalara da benzer destekler sağlanacaktır.

Bor Yatırımlarına Devam Ediliyor:

Bigadiç'te II. Ham Bor Öğütme Tesisi Kuruluyor

■ Bor pazardaki müşteri taleplerinin rahatça karşılanabilmesi için Bigadiç'te **100.000 ton/yıl kapasiteli** ve yatırım tutarı yaklaşık 8 milyon Dolar olan ikinci bir ham bor öğütme tesisi kurulması kararı aldık. Tesisin kurulması amacıyla saha tespitleri yapılarak açık ihale usulü ile ihaleye çıkmıştır. İhale ilanı 15 Aralık 2003 tarihli Resmi Gazetede yayımlanmış olup teklif verme son günü 9 Şubat 2004'tür. Tesisler 2004 yılı sonunda devreye alınması planlanmakta olan tesis, **ülkemize yıllık 38 milyon Dolar döviz getirisi** sağlayacaktır.

Emet Yeni Borik Asit Tesisinde Üretime Başlandı

■ Artan dış talebin karşılanması ve bor üreticisi konumumuzu güçlendirmek amacıyla Emet/Kütahya'da **100.000 ton/yıl üretim kapasiteli** Borik Asit Tesisi kurulmasına karar verilmiştir. Yatırım tutarı yaklaşık 120 milyon Dolar ve **yıllık 40 milyon Dolar döviz getirisi** sağlanacak olan tesiste, 31 Ekim 2003 tarihinde ilk borik asit üretimi gerçekleştirilmiş olup tesis hali hazırda %70 kapasite ile çalışmaktadır.

Doğalgaza Dönüşüm:

➢ Yeni Borik Asit Tesisinde tüketilecek olan 20.000 ton/yıl LPG yerine 27 milyon m³/yıl doğalgaz kullanılması halinde 13 milyon Dolar/yıl tasarruf sağlanacaktır. Bu amaçla yatırım tutarı 4 milyon Dolar olan 6" çapında 39 km.lik boru hattının BOTAŞ Genel Müdürlüğü tarafından yapılması kararlaştırılmıştır.

➢ Aynı şekilde Kırka Bor İşletme Müdürlüğü'nün ihtiyacı olan fuel oil, LPG ve kömür yerine 105 milyon m³/yıl doğalgaz kullanılarak 13,5 milyon Dolar/yıl tasarruf sağlanacaktır. Yatırım tutarı 5 milyon Dolar olan 8" çapında 50 km.lik boru hattının BOTAŞ Genel Müdürlüğü tarafından yapılması kararlaştırılmıştır.

■ Yapılacak olan bu yatırımlarla yılda **26,5 milyon Dolar enerji tasarrufu** sağlanmıştır.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

Sülfürik Asit Tesisleri İşletmeye Açılıyor

■ Önemli ihraç ürünlerimizden borik asitin üretiminde ana girdi olan sülfürik asidin üretimi için Bandırma'da mevcut eski tesisin yerine **240.000 ton/yıl kapasiteli** yeni bir Sülfürik Asit Tesisinin kurulmasına karar verilmiştir. Yatırım tutarı yaklaşık 76 milyon Dolar olan tesiste yapım çalışmaları devam etmekte olup 2004 yılının ilk yarısında tesis devreye alınacaktır.

Susuz Boraks Üretim Tesisleri İşletmeye Açılıyor

■ Yatırım Programlarımızda yeni bir proje olarak yer alan **15.000 ton/yıl kapasiteli Kırka Susuz Boraks Üretim Tesisleri** ile ilgili olarak fırın ünitesi için ilgili firmalarla görüşmeler yapılmaktadır. Üretilcek olan susuz boraksa talep yüksek olup tesisin 2004 yılında işletmeye alınması programlanmıştır.

Bor Oksit Üretim Tesisleri İşletmeye Açılıyor

■ Rafine bor ürünlerimizin kekleşmesinin önlenmesi, ürün portföyümüze yeni ürünlerin ilave edilmesi ve Pazar talebinin karşılanması amacıyla Bandırma'da kurulmasına karar verilen **5.000 ton/yıl kapasiteli Bor Oksit Üretim Tesisleri** de 2004 yılı sonunda işletmeye alınacaktır.

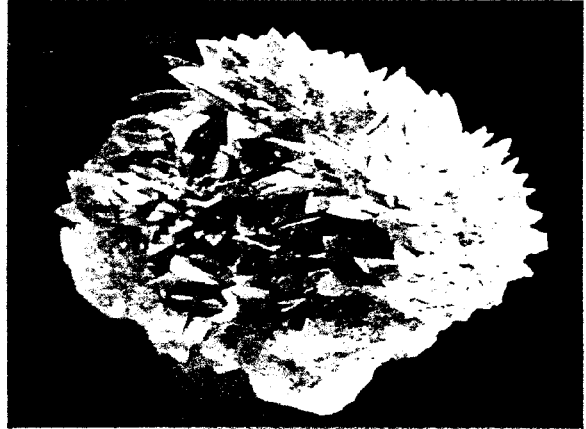
Sodyum Perborat Tetrahidrat Üretilmesi İçin Etüt Çalışmalarına Başlandı

■ Değişen pazar talebine paralel olarak artan sodyum perborat ihtiyacının karşılanması ve ileride soda kaynağına dayalı olarak sodyum perkarbonat üretimini de düşünerek Kırka'da kurulu bulunan 3. Boraks Pentahidrat Üretim Tesisinin kristalizasyon ünitesinde gerekli değişiklikleri yaparak **tesis sodyum perborat üretir hale getirilmesi** planlanmıştır. Teorik olarak Sodyum Perborat Tetrahidrat üretebilme imkanı olan bu

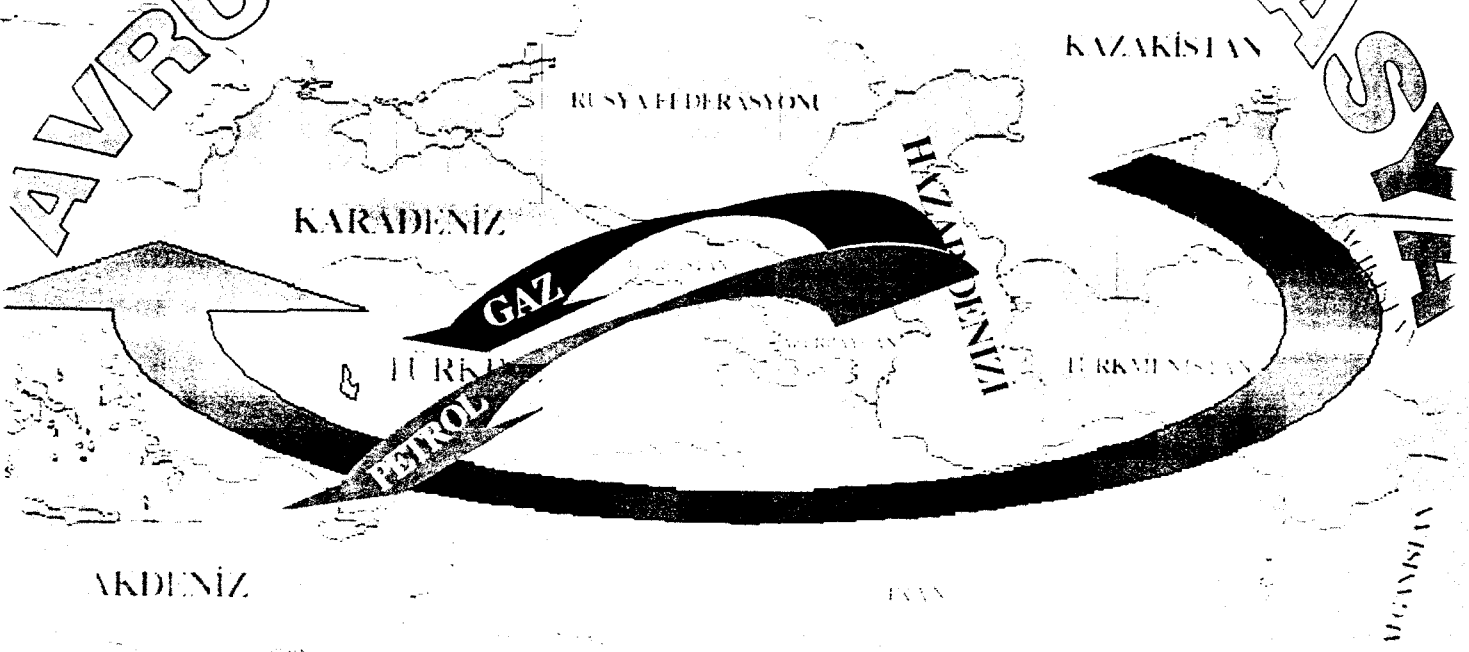
tesiste Sodyum Perborat Tetrahidrat üretilmesi amacıyla etüt çalışmalarına başlanmıştır.

Yeni Bor Rezervleri Bulundu

■ Bor varlığı bilinen ve halen bor üretiminin yapıldığı 4 adet bor havzasında (Bigadiç-Emet-Kırka-Kestelek) uygulanmakta olan **Bor Master Arama Projesi** kapsamındaki jeolojik harita, sondaj, mineralojik-petrografik ve kimyasal analiz çalışmaları, Bakanlığımız ilgili kuruluşlarından olan Eti Maden İşleri Genel Müdürlüğü'nün MTA Genel Müdürlüğü ile imzalamış olduğu beş yıllık bir protokol çerçevesinde gerçekleştirilmektedir. 2003 yılı sondaj çalışmalarına Haziran ayı içinde başlanmış; Bigadiç, Kestelek, Kırka ve Emet'te çalışmalar tamamlanmış ve 20 lokasyonda toplam 6955.65 m. Sondaj çalışması gerçekleştirilmiştir. Bor Master Arama Projesi kapsamında 4 havzada yapılan sondajlar Kepsüt (altın) dışında tamamlanmıştır. Jeolojik harita çalışmaları ise Kırka Havzasında sürdürülmekte olup söz konusu **bor rezerv alanlarında yapılan sondajlar neticesinde yaklaşık 1 milyar ton rezerv artışı** sağlanmıştır.

ENERJİ KÖPRÜSÜ HEDEFİNE DOĞRU KOŞAR ADIM

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

Enerji Köprüsü Hedefine Doğru Koşar Adım

78

■ 20. Yüzyılın son on yılı insanlık tarihinin en hızlı gelişmelerine sahne olmuştur. Bu baş döndürücü **değişim**, zengin tabii kaynakları, tarihi, kültürü ve insan malzemesi ile muhteşem bir coğrafya olan **Avrasya'yı** jeopolitik ve jeoekonomik bir gerçek olarak ortaya çıkarmış; kendi dinamikleri ve gerçekleriyle yepyeni bir olgu olarak uluslararası toplumun gündemine yerleştirmiştir.

■ Yaklaşık olarak **dünya petrol rezervinin %67'si, doğalgaz rezervinin ise % 40'ı** Orta Doğu ve Hazar Bölgesi ülkelerinde bulunmakta olup, ihracata konu olabilecek üretim fazlası, esas olarak OPEC'in Orta Doğu üyelerinin elinde bulunmaktadır. Bugün için dünya petrol ihracatının yarısını sağlayan Körfez ülkelerinin **2023 yılı** civarında payını **%75'e** çıkarması beklenmektedir.

■ Türkiye'nin jeopolitik konumu, tarihsel kimliği ve dünyanın dinamik enerji pazarlarından biri olması nedenleri ile hem bir köprü hem de bir terminal olma özelliği, ülkemizi bölgesel petrol politikaları, stratejiler ve planların odağı konumuna getirmektedir. Ayrıca **Hazar Bölgesi**, yakın tarih, kültür ve dil bağlarımızdan dolayı Türkiye için özel bir öneme sahiptir. Bunun ötesinde Türkiye doğu-batı ülkeleri arasında ekonomik güç olarak anahtar görevini de üstlenmektedir. Dolayısıyla, Türkiye, bu kaynakların tüketiminde ve Dünya pazarlarına taşınmasında **kilit rol** oynayacaktır.

■ **Hedefimiz**, petrol ve doğalgaz üretici ve tüketici ülke piyasalarının, en ekonomik ve en güvenli bir şekilde birbirlerine kenetlenmesi için, bulunduğumuz coğrafyanın verdiği imkanı, bölge ülkelerinin ve batılı ülkelerin kullanımına sunmaktır. Bu çerçevede Türkiye, Hazar bölgesinde üretilecek

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

olan hidrokarbonun güvenli, düşük maliyetli ve çevreyle uyumlu olarak dünya pazarlarına ulaştırılmasını sağlayacak boru hattı projelerini desteklemektedir.

■ Türkiye'nin geleceğe yönelik enerji vizyonunun en somut örneği olan **Bakü-Tiflis-Ceyhan (BTC) Ham Petrol Boru Hattı projesi** büyük bir hızla devam etmektedir. 3 Şubat 2004 tarihinde Azerbaycan'ın başkenti Bakü'de imzalanan bir dizi anlaşmalar paketi ile, bir zamanlar ekonomik olmadığı ve tamamen politik amaçlarla inşaa edildiği eleştirilerine maruz kalan BTC Projesine, dünyanın önde gelen uluslararası finans kuruluşları 2.6 milyar Dolar gibi çok yüksek bir kredi sağlayarak bu prestijli projenin ekonomikliğini ve değerini bir kez daha teyid etmişlerdir. Aynı tarihte Azerbaycan, Gürcistan ve Türkiye hükümetleri BTC yatırımcı şirketlerine verdikleri hakların kreditorlere de devredilebileceğinin teyidi mahiyetindeki anlaşmaları imzalamışlardır. Bir zamanlar efsane olarak tanımlanan BTC Projesi, yüzyılın sözleşmeleri olarak tanımlanabilecek finans anlaşmaları ile gerçeğe dönüşmüştür. Boru hattının planlandığı şekilde, hiçbir gecikme olmaksızın devreye alınması ile petrol 2005 yılında Ceyhan Terminali'ne akacaktır.

■ Türkiye'nin güvenli, çevreye uyumlu konumu itibarıyla bölgedeki komşularının da refahına katkı sağlamayı öngören ve sürdürülebilirliğini amaçlayan vizyonu ile yürüttüğü **Doğu - Batı enerji köprüsü projelerinin** geldiği aşama diğer bölgesel projelere de örnek olacaktır.

■ **Kazakistan**; Azerbaycan, Türkmenistan ve Özbekistan ile birlikte Hazar Bölgesi'nde en önemli enerji üreticilerinden biridir. Özellikle petrol söz konusu edildiğinde, Kazakistan, potansiyel rezerv düzeyi ve muhtemel ihracat senaryoları ile hem bölgede yatırım fırsatları arayan petrol şirketleri hem

de özellikle BTC projesi açısından oldukça stratejik bir ülkedir.

■ **Kazakistan'ın da bir an önce BTC projesine katılımına çok büyük önem vermekteyiz.** Kazakistan devleti ile petrol şirketleri tarafından sürdürülen çalışmalarını tam olarak desteklediğimizi ve bu çalışmaların tamamlanarak gerekli proje anlaşmalarının müzakeresine ivedilikle başlanmasını beklediğimizi, bu kapsamda Kazak tarafına her türlü desteği vermeye hazır olduğumuzu çeşitli platformlarda belirttik.

■ **Kazakistan ile Azerbaycan arasında Bakü-Tiflis-Ceyhan Petrol Boru Hattına ilişkin anlaşma metninin hazırlanmakta olduğu** ve iki ülke arasındaki görüşmelerin devam ettiği bilinmektedir. Kazakistan petrolünün Bakü'ye akması için her hangi bir boru hattı inşaatına başlanmayacağı, şimdilik petrolün tankerlerle transfer edileceği açıklanmıştır. Bu olumlu gelişme proje açısından son derece önemlidir.

■ Bu Projeye paralel olarak, Hazar Bölgesi ülkelerinde üretilen doğalgazın Türkiye'ye, buradan da diğer Avrupa ülkelerine taşınmasını öngören **Hazar-Türkiye-Avrupa Doğalgaz Boru Hattı Projesi** de Doğu-Batı Enerji Koridorunun tesis edilmesi sürecinde son derece önemlidir.

■ **Azerbaycan'da zengin gaz kaynaklarının bulunması üzerine Azerbaycan doğalgazının Türkiye'ye getirilmesi konusunda bir anlaşma imzalanmıştır.** **Bakü-Tiflis-Erzurum (BTE) Doğalgaz Boru Hattı** olarak da bilinen bu proje, sadece Türkiye'ye gaz nakli açısından değil, Doğu-Batı Enerji Koridorunun bir parçası olarak önümüzdeki dönemde Avrupa pazarına Türkiye üzerinden gaz nakledilmesini başlatması bakımından da büyük önem taşımaktadır.

■ Ayrıca Bakanlığımızca, önümüzdeki yıllarda daha da büyüyecek olan Avrupa Birliği gaz açığını karşılamak üzere Hazar Havzası, Orta Doğu, Güney Akdeniz ülkeleri ve diğer uluslararası kaynak-

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

lardan gelecek doğalgazı değişik güzergahlardan Avrupa'ya iletecek olan "**Güney Avrupa Gaz Ringi Projesi**" üzerinde de çalışmalar sürdürülmektedir.

■ Bu kapsamda, 23 Şubat 2003 tarihi itibarıyla Türkiye'den Yunanistan'a doğal gaz satışı ve her iki ülkenin doğal gaz sistemlerinin bağlanmasına ilişkin **Hükümetlerarası Anlaşma** imzalanmıştır.

■ **Türkiye Yunanistan Doğal Gaz Sistemlerinin Enterkonneksiyonu Projesi**'nin mühendislik çalışmaları kapsamında yapılan Yapım İhalesi için İhale Dokümanları 29 Aralık 2003 sonu itibarıyla tamamlanmıştır. İnşaat işlerinin 2005 yılı sonuna kadar tamamlanarak hattın devreye alınması planlanmaktadır.

■ Türkiye, **enerji diplomasisini** kullanarak enerji terminali olma yolunda bir adım daha atmış ve Hazar Bölgesi doğalgazının Avrupa'ya taşınmasını başlatacak olan Türkiye'den Yunanistan'a Gaz Satışına Yönelik Gaz Alım Satım Anlaşması 23 Aralık 2003 tarihinde BOTAŞ ve DEPA şirketleri arasında imzalanmıştır.

■ Petrol ve gaz projelerinin yanısıra Türkiye, uluslararası elektrik enterkonneksiyonlarının sağladığı faydalardan yararlanmak ve bu olanakları değerlendirmek üzere; komşu ülkelerle enterkonneksiyonlarını geliştirmeye de büyük önem vermektedir. Bu kapsamda **Avrupa elektrik şebekesine (UCTE) entegrasyonu** öncelikli hedef olarak görmektedir. Uzun yıllardır gündemde olan Türkiye elektrik sisteminin UCTE'ye üyeliği ile ilgili olarak, son dönemde yaşanan somut gelişmeler çerçevesinde oldukça ileri bir noktaya gelinmiştir.

■ 1999 Helsinki zirvesinin ardından yeni bir ivme kazanan **AB üyeliği perspektifi**, enerji sektöründeki reform sürecinin en önemli boyutlarından birini oluşturmaktadır. Bu kapsamda ülkemiz elektrik ve doğalgaz piyasalarının **AB Enerji Pazarına entegrasyonu** yönünde, AB direktifleri ile uyumlu olarak yürütülen **reform çalışmalarında** oldukça ileri bir aşamaya gelinmiştir.

■ Ülkemiz elektrik ve doğalgaz piyasalarının AB enerji piyasası ile entegrasyonu yönünde sağlanan bir diğer gelişme ise **Güneydoğu Avrupa Enerji Piyasası** oluşum sürecine aktif katılımımızdır. Güneydoğu Avrupa'da elektrik ve doğalgazı kapsayan ortak bir enerji piyasasının oluşturulmasına ilişkin temel hedefleri ve izlenecek yolu ortaya koyan **Mutabakat Zaph 8 Aralık 2003** tarihinde Atina'da dönem başkanı sıfatıyla katıldığımız Güneydoğu Avrupa Enerji Piyasası Bakanlar Konseyi Toplantısı'nda imzalanmıştır.

■ Güneydoğu Avrupa bölgesel enerji piyasası oluşumuna üyeliğimiz, ülkemizin Avrupa Birliği ile entegrasyonu hedefleri doğrultusunda önemli bir adım niteliğinde olup, ülkemiz üzerinden Avrupa'ya doğalgaz nakli ve ülkemiz elektrik sisteminin UCTE ile enterkonneksiyonu hususları açısından da büyük önem taşıyan bu süreçte etkin rol alınması, ülkemizin **enerji alanında transit ülke olma** hedefine önemli bir katkı sağlayacaktır.

■ Diğer taraftan uzun yıllar önce başlattığımız 6 ülke enterkonneksiyonu projesi çerçevesinde elektrik sistemlerimizin entegrasyonu hedefine bu yeni dinamikler ışığında UCTE şebekesi içinde **Akdeniz elektrik ringinin** bir parçası olarak ulaşabileceğimizi düşünüyoruz. Mısır, Irak, Ürdün, Lübnan, Suriye ve Türkiye'nin yer aldığı bu projenin 1-2 Kasım 2003 tarihlerinde Suriye'de yapılan Bakanlar Toplantısına katılarak proje ile ilgili verimli görüşmeler yapılmıştır.

■ Türkiye güneyinde yer alan komşuları ile her zaman iyi ilişkiler içerisinde olmaya özen göstermiştir. Son dönemde özellikle **Irak**'ın içinde bulunduğu güç koşulların biran önce aşılabilesine katkı sağlayabilecek enerji projelerine Bakanlığımızca gereken destek sağlanmaktadır. Diğer taraftan **Suriye** ile gelişen işbirliğimiz memnuniyet vericidir. 1-2 Kasım 2003 tarihlerinde Suriye'ye yapılan ziyaret sırasında petrol, doğal gaz, asfaltit, demir ve fosfat gibi konularda işbirliğimizin geliştirilmesine yönelik bir protokol imzalanmıştır.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

SON SÖZ

■ Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nda verimlilik ana unsur olmuş; enerjinin, insan kaynaklarının ve paranın yönetiminde yüksek verimlilik ve etkinlik sağlanmıştır.

■ Bütçe disiplinine uygun, devlet bütçesine yük olmayan bir enerji yönetimi ve işletmecilik anlayışı içerisinde, enerji KİT'leri zam yapmadan kara geçirilmiştir.

■ Çağdaş yönetim anlayışının vazgeçilmez unsuru olan sağlam hukuki altyapının gerçekleştirilmesi için enerji ve tabii kaynaklar alanında reform niteliğinde önemli yasalar çıkarılmıştır:

• Yürürlüğe Giren Kanunlar

- Petrol Piyasası Kanunu

- Ulusal Bor Enstitüsü Kurulması Hakkında Kanun

• TBMM'de Çalışmaları Devam Eden Kanun Tasarıları

- Maden Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı

- Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilatının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı

• Başbakanlığa Sunulan Kanun Tasarıları

- Sıvılaştırılmış Petrol Gazı (LPG) Piyasası Kanun Tasarısı

- Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı

- Ulusal Su Araştırma Enstitüsü Kurulması Hakkında Kanun Tasarısı

- 6200 Sayılı Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğü Teşkilat ve Vazifeleri Hakkında Kanun İle 4628 Sayılı Elektrik Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı

- Kamulaştırma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı

• Bakanlığımızca Hazırlık Çalışmaları Devam Eden Kanun Tasarıları

- Yeni ve Yenilenebilir Enerji Kaynakları Kanun Tasarısı

- Petrol Kanunu Tasarısı

- Ulusal Enerji Enstitüsü Kurulması Hakkında Kanun Tasarısı

- Petrolün Boru Hatları İle Transit Geçişine Dair Kanunun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı

Rekabetçi, şeffaf ve piyasa ekonomisini esas alan bir enerji politikasının uygulanmasına geçişte, tüm kurumların ortak yaklaşımı ile "Elektrik Enerjisi Sektör Reformu Strateji Belgesi" hazırlanarak uygulamaya geçilmiştir.

• Enerjide yerli kaynaklarımıza ağırlık veren bir strateji başlatılmıştır.

• Yerli kömür ve su kaynaklarımızdan daha fazla yararlanmak için ciddi düzenlemeler yapılmıştır.

• Araştırma ve geliştirmeye dayalı, geleceğe dönük ve çevreye saygılı bir anlayışla yeni ve yenilenebilir enerji kaynaklarına büyük önem verilmiştir.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

- Madencilik, petrol ve doğalgaz arama çalışmalarına farkedilir bir önem ve öncelik verilmiştir.
- Uygulamalarımızda sosyal boyut ihmal edilmeyerek dar gelirli vatandaşlarımız gözetilmiştir.
- Önceki dönemlerde ard arda üç mutfak tüpünü aynı fiyattan alamayan vatandaşımız istikrar dönemiyle tanışmıştır.
- Enerji, halkımızın gündelik yaşamına kolay algılanabilir, izlenebilir bir kavram olarak girmeye başlamış; şeffaflık artırılmıştır.
- Yolsuzluk ve usulsüzlüklerin üzerine cesaret ve kararlılıkla gidilmiştir.
- Enerji alanında hatalı ve tartışmalı uluslararası anlaşmalar tek tek ele alınmış; çetin müzakereler sonucunda ülkemizin, milletimizin çıkarlarına uygun hale getirilerek düzeltilmiştir.
- Jeopolitik önemini milli ekonomisinin hizmetine de sunmak isteyen Türkiyemiz, enerji köprüsü ve terminali olma yolunda önemli uluslararası anlaşmalara imza atmıştır.
- Problemleri bir Bakanlık yapısından
 - Takım ruhu ile çalışan,
 - Hızlı karar alabilen,
 - Kendine güvenen ve ne yaptığını bilen,
 - Yapılmış yanlışları düzeltmeye çalışan, eksikliği görülen, doğruları da uygulama alanına getiren,
 - Her şeyi yerli yerine oturtturarak, çağdaş ülkelere yaraşır bir enerji sektörü oluşturmak için gecesini gündüzüne katan bir Bakanlık yapısına geçilmiştir.